

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

309959

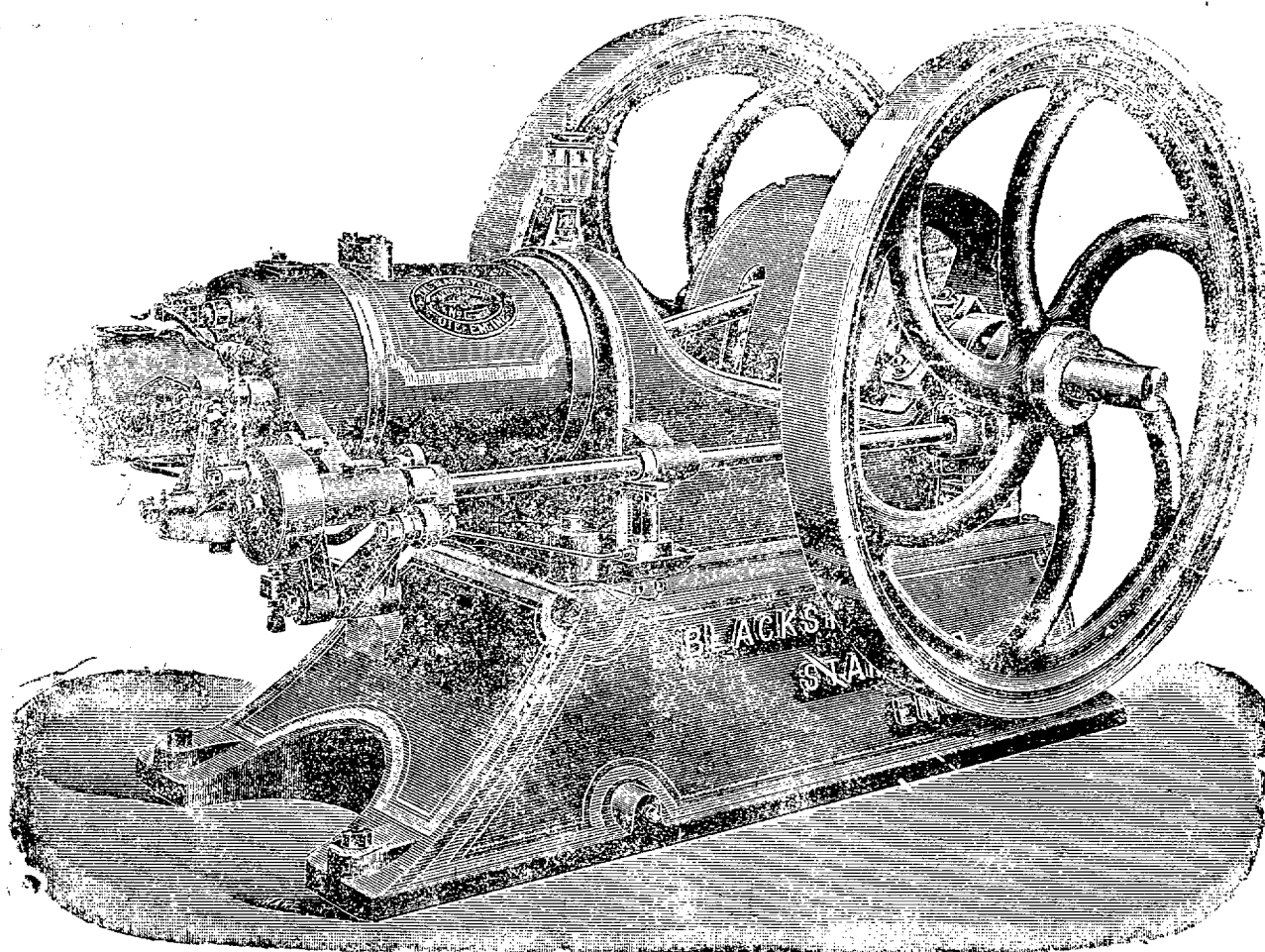
Vol. 7.

సంపుటము. 2

{ చెన్న పట్టణము 1920 వ సం॥రం అక్టోబరు నెల 9 తేది శనివారము
రాత్రి నా మ సం వ త్స ర భా ద్ర ప ద బ హు శ ద్వా ద శి ౧౨.

No. 159

{ సంచిక ౧౫౬

బాకు స్టోను ఆయిల్ ఇంజనులు.

జెనరేటరులు, క్రూడు తయారు చేయుటకు చమురును నువ్వయ్యెనుచు వనిచేయునట్లు తయారు చేయుటకును.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన బాకు స్టోను ఇంజనులు వనిచేయుచున్నవి. యజమానులతో ముందుగా వ్యతిరేకముగా. పూర్తియైన వివరములను భరణమున నేడే మాకు వ్రాయుట.

సోలు సెంటర్లు:

మార్షల్స్ నన్ను డి కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్.

1890

ఇంజనీయర్లు

నెం. 9, సెకండులైను బీచ్, ముంబాయి.

జొంజాయి, బెజవాడ, లాహోరు, లంబాపూరు.

గొప్ప పట్టు వర్తకశాల.

నెం. 9, 10, 11,

రటన్ బజార్ రోడ్,

మదరాసు.

చల్లారాం

గైయాన్ చందుగారి

పట్టు వాయిలు,

పట్టు పర్తింగులు,

పట్టు కోటింగులు,

పట్టు చీరలు,

పట్టు దోవతులు,

పట్టు రిబ్బన్లు,

పట్టు శాటిన్లు,

పట్టు చేరుమాట్లు,

పట్టు డైయిలు,

పట్టు క్రీపులు

నాణ్యమునకును, ధరలకును

25 శాతము పైగానే

ప్రఖ్యాతి గడించినది.

దయచేసి గవనింపుడు:

జేరములేదు. ఒకేమాట

ఒకే క్రమమైన ధర

1890 వ సం॥రమున స్థాపితము.

టెలిఫోను నెం 776

టి. సి. యస్.

710

పరిమళానంద నస్యము.

నెం కర్మ 1-1 ను 0-4-0 ని. పి. చార్జి ను 0-3-0

12 కర్మలకు ను 2-3-0 ,, ,, 0-3-0

మేలైన మద్రాసు సాదానస్యము.

నెం 1 కేరళ (24 కు) 0-14-0, ని. పి. ఖర్చు 0-5-0

నెం 1 కేరళ (120 కు) 2-3-0, ని. పి. ఖర్చు 1-0-0

టి. సి. నాగలింగప్ప అండు కంపెనీ,

4 రింగ్లూమ్, పాడ్యూట్ పోస్ట్, మద్రాసు.

మీ వైద్యునికి

హోటోనును (2140)

గురించి బాగుగా తెలియును. లెక్కలేని వురుగులు, స్త్రీలు అజాగ్రత్తచే పోగొట్టుకొనిన జలమును శీఘ్రముననే పొందవచ్చును. తక్షణ దీనిని వాడుడు.

ప్రతి మందులపాపులోను ఇది వెలకు దొరకును.

మీ వైద్యునికి

త్రైపు సోజను అను దివ్యోపధము

అతిమూలమునకు శుభపోయిన దని తెలియను. ఇది మిక్కిలి శాస్త్రోక్తముగా రయారు చేయబడినందున ఈవ్యాధిగలవారికి మంచిగుణము నిచ్చును, మీ వైద్యుని ఫలహా అడుగుడు.

అన్ని మందులపాపులలో దొరకును.

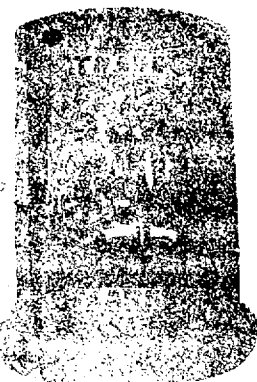
G. W. Carnrick Co., NEWYORK,

అమృతాంజనం దీనివారి కోషధాలయమునందు అమృతాంజనం, తామరతైలము, మోహినితైలము, దంతచూర్ణము మొదలగు ముఖ్యోపధములే గాక, ఇతరములగు మందులు కూడ అనేకము లున్నవి. కావలసినవారు కేటరాగును కేప్పించి చూడవచ్చును. కేటరాగునకు వ్రాసినచో తక్షణం పంపెదము.

(579)

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా

(1979)

1000 పాపముల బహుమాన మియ్యబడును.

మీరు బలహీనులుగా నున్నారో అయితే డి. మన్నాలాల్ గారిచే తయారైన లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బాను నేపించండి. దీనిని నేపించిన యెడల భాతుత్వం, రక్తప్రస్థి, విశేషబలము, ఆకలియెక్కువ మొదలైనవి కలుగును. స్వచ్ఛందముగా భాతుత్వముతో కలిసిపోవుట, నీరసము, బహుమూలకాధి మొదలగునవి మానును. దీనివలన మంచుగుణము పొందిన అనేకులు కంగోస్, పిశాంగ్, సింగపూర్, సిలోస్, ఆఫ్రికా, కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాస్ ఈ ప్రాంతములనుండి బహుమానములతో కూడిన మురబ్బాను పొందెను. కావలసినవాడు అర్హతాస్థానమును బంపినచో, బహుమానములతో కూడిన మురబ్బాను పొందెను. ఇది అబద్ధమని దుబావులవలన మరల నై కనుమరచియుండు బహుమానము ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాశపడినచో శోధించుటగా పొందవచ్చును. పొరబడును లేదనియు 'డి. మన్నాలాల్' అనియుండుట చూచి తీసికొనవలెను.

అనుభవములతో నూతన గుంబమును.

వసంతులు కావలసియున్నది.

15 తులాల దబ్బి నెల రూ. 2-0-0.

తపాల ఖర్చులు 1-8 0-8-0, 2-8 0-12-0.

డి. మన్నాలాల్, డిల్లీ వెస్టులు, సాలామిసిరి మురబ్బా డిపో, బెంగళూరు సిటీ.
D. Mannalal, Salamisiru Depot, Bangalore City.

(1727)

హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు

దీనిచేత గుండె రుక్మములగు వస్తువులు చేరియున్నవి. చెల్లి న బంధమును వ్రేల్చు, దురద, గడ్డి, పాదము.

మొదలగు, చర్మ వ్యాధులు ఆత్మకృత్యకరముగా బాగును, చర్మమున నబ్బునెత్తుమును, నునుపును, నానెమును ఇచ్చును.

అన్ని వోట్లను క్రయమునకు దొరుకును. (తరి విక్లవై మానమున గుర్తు బాగ్రతగా గమనింపును.

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్స్, మదరాస్

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ ఇంద్రజాల ఇంద్రమునో బర్హదీ గారచే, మూగవృక్ష, మాన్యులను, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, ముర్రకాత్తము, భూత ప్రజ్వలము, యెర్రలములు, అమెరికానాది చిట్టచేత మామూలు విచిత్ర విశోదనిద్యము గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, బీజముతో నమాధించుట, కేరములైన తలకాయలవలె మాటలాడుటయు, భూమిపై గలవలెవలెన గాతలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకములున్నవి. ఈ ఇంద్రజాలము చదివిన అర్హులైనవారు మేరకే చేయగలరని గావించి యిచ్చుచున్నాను. దీని నెల 4-0-0 మాత్రము. (2115) 688

పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, పింగోలు, గుంటూరు జిల్లా

649 నమకము 1842

బంగారు, వెండి, రత్నములు

నగలును, ఇతర వస్తువులును వాటిను యిచ్చిన పుచ్చుకొని వైకము ఇవ్వబడును.

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, 25, వైనాజబాదురోడ్డు, మదరాసు.

నగలు నాణ్యముగాను, పూచీతోడను నడియైన యింత తయారచేసి విక్రయించుట దురుదము. తయారుచేసిన వేలవెండిని అతిశ్రద్ధాగా అర్హులైనవారికి తయారుచేసి ఇవ్వబడును. ఒకసారి అర్హులైనవారికి నగలు తయారుచేసికొన్నవారి వలన మా నమ్మకం తెలిసికొనవచ్చును.

మరియు చందనము

గంధరసము అను నొకరొగమునకు తయారుచేసిన రాజనందనములలో నుక యొగించుటకు వీర్పలుకబడినది; నావుననే నమ్మబడును. పిడికారే చేయి నక్కలులేదు. ఎటువై, తెలుపు, తమిళు అను మూడు రంగుల నొక

కోగము ఎంత తీవ్రముగా నుండినను మూలతేలూరు గురియు వానించును. శ్రీల దేవము న్యాధికిమద దిది ఫిరంగివెళ్ళు. పోటీలలో జయించినది. చాలా మెచ్చుబడినది. దబ్బి 2-4-0

2. చందనము - మలయచందనమునకు అనుబంధము. ఒక డబ్బికి నదివడు చందన సీసా (సీసా) 1-8-0
నారేచవడి (మృతకోక విరేచవడుకు) సీసా 0-8-0
అమృతగుడికలు (100 తాంబూల మూతలు) 0-4-0
నాగరఖండము (అశి రక్తి శివ్యాము) డబ్బా 2-0-0
గంధర్వపార్శ్వసీ, రామవరం, (గోదావరి)

గమనింపుడు ! గమనింపుడు !!
శివభక్తా గ్రే సరులారా
సాగనైన స్ఫటిక

లింగమూర్తులు

కాశీనుండి డైరెక్టుగా తెప్పించబడినది. మూల్యము 2-8-0, పోస్టేజీ భవ 4-0-0.
అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు.

మిక్కిలి పుష్కలముగా యిండియా శత్రువులను మోదమునకు చూపగలగుటకు నడు బొంబయ్యను వలెబట్టినట్లు భావకర్త హెచ్చుబట్టిన తలమెండుకలు పరిశుభముగ నిగ్గిలానుచుండుటకు (తరి శ్రీయమున పరిశుభమును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్)

ఈ ఆయిలుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి వానిని బాగుగా మెండుబట్టవలెన కట్ట తీలెనూ నెయిండు కలవు. చుండును పోగొట్టును. కరోజములకు వట్టుకుంటే మెల్లదనము నిచ్చును. మోదమునకు చాలవట్టుదనమును కలిగించును. తన మోద గుటుకలను కండ్లకు కలుసు మామిడిమును పోగొట్టి నూతన కాంతుని కలిగించును.

కామినియా ఆయిలు తలనూ అన్నిటిలోనీ శ్రేష్ఠమైనది. శ్రీలంకను పురము అనేకుల మెచ్చుచుండిన నువ్వోదకారము నొనరించినది.

ఈడు దీని నుకయొగించిచూడును. నెల ఒకబట్టి 1-0-0 పి. పి. చార్జీ 0-8-0 అనగా. చూడుము 2-10-0 పి. పి. చార్జీ 0-12-0 అనగా.

పోస్టేజీనెంట్లు: అంబ్లొయిండియాను (డగ్ అండు తెమికలు కంపెనీ, D 126 W 199) 155, నామ్మకుపేడు, బొంబాయి.

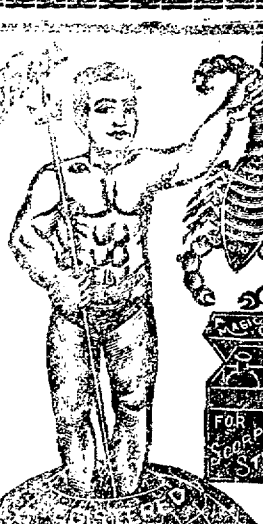

కేశవకాంత్ తలనూనె (వైట్ ఆయిల్ ఇందులో కలుపుటలేదు.)

(తక్కువను మార్కెట్టులో యుండు వాటి కన్నీటికంటెను చాకయినది. మంచి వాసనగలది. (దీనియొక్క గుణాలికయములకు మెచ్చి గ్యాలియం శ్రద్ధవనములో ఒక యొగ్య తావుతనము మెదురు (వదర్శనములో ఒక బ్రాంజుతకమును కమిటిదాన్లు ఇచ్చి యున్నాడు.) కేశవకాంత్ తలనూనె ప్రత్యేకముగా శ్రేష్ఠమైన చెట్టకాయల నూనెతోను పరిమళమైన పుష్పముల నుండియు తయారుచేయబడినది. ఇది అన్ని రెగల జనులకును తగినది. తలవెండుక లూడిపోవుటను నిలిపి మెండుకలు మృదువుగాను నల్లుగాను వెరుగునట్లు చేయును. ఇరవ్వియు గాక కేశవ కాంత్ తలనూనె బహుదనుండును తలనూనె అన్నిటి కంటెను మిక్కిలి చవుకయైనది. చుటియు బీదలకు భాగ్యకంఠులకు తగినది.

కేశవకాంత్ తలనూనెలో మెదడునకు చెరువు చేయునట్టి వైట్ ఆయిల్ కలిపినదని దుబావుచేయువారికి రూ. 1000 లు ఇవ్వగాగా నియ్యబడును. ఒకసారి తెప్పించి చూచిన మీకే తెలియును. ప్యాకింగు పాస్టు ఖర్చులు కలసి 1 బుట్టి నెల రూ. 0-15-0. ముఖ్యగమనింపు:— కేశవకాంత్ తలనూనె బుట్టినిటితోను బహుమతి టిక్కెట్లుండును.

The Keshav Perfumery Works,
Proprietors:—Dwarkanadas Jagamohandas & Co.,
Sole Agents:—Muljibhoy Harishchandrarao & Co.,
147, Abdul Rahiman Street, Bombay. No. 3.
Sub-Agents For Madras Presidency & the Island of Ceylon
The Indo-British Trading Corporation No. 65 Appollo Street, Fort, Bombay.

(586) నర్వవృశ్చిక విష నంజీవిని (రిజిస్టర్)

గుణములేదని దుబావు చేయువారలకు రూ. 100 ఇవ్వం. కక్కి రొమ్మువారు - వికవిక నగుదురు, గుణములేనివోలె - గొనుడి తెలుసు తొండవలయు మందు-కొక్కొక్క యింటను, గుణము మాట తెప్పించినములన్న ఎలక పాములు తెల్ల దుక్కలు - వివిధయన బీకనక
XలXc పోవడం మందు తెట్టుడు - గాంతు రెంతయు నూతనముగా
భరిభరి మన మెచ్చయైనను - బర్హదీన మహావధం
అలను Xంటిమె యెట్టి తంతును - బూని ప్రారము నేయరే.
ఇది ప్రతిమటుంబమునం దుండవలసిన ముఖ్యవధము. అంగ్ల, యూరూపి, డేకీయద్రవ్యులే పొగ ద్రాగించుట యున్నది. ఎన్ని దినములు అంపినను మందు గుణము మాటుదు. తెలుసకు మాత్రమేగాక ఎలక, కుక్క, పాము, జడ్డి మొదలగు విషజంతువుల కాటులకు నుకయొగించవచ్చును. ఒకసారి తరీకించును.

నెల ప్యాకెట్ 1-8 0-8-0. పోస్టేజీ 0-3-0; ఒకసారి

2 ప్యాకెట్లు తెప్పించుకొనువారికి పోస్టేజీ ఇవ్వం. 1 డబ్బా ప్యాకెట్ల నెల 5-0-0 పోస్టేజీ లేదు. చిరునామా:—ధనలక్ష్మి కంపెనీ, బెంకటేశ మేస్త్రి వీధి, మదరాసు. ఈ.

1913-వ సంవత్సరము 7-వ ఆక్టోబరు 92 (2) నెక్స్టు ననుసరించి ప్రాసెక్యూషన్ కాపీ నొకటి జాయింట్లు ప్లాటు కంపెనీల రిజిస్ట్రారుగారి వద్ద పైలు చేయబడియున్నది.

ది కృష్ణా నీమెంటు కంపెనీ, (లిమిటెడ్).

(1913-వ సంవత్సరము ఇండియాన్ కంపెనీల ఆక్టు ననుసరించి ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది.)

మూలధనము : : : రూప 25,00,000

వాటా ఒకటింటికి రూప 10 లు వంతున 2,50,000 వాటాలుగా విభక్తమై యున్నవి.

ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించవలయును :—

రూప 2 లు దరఖాస్తుతోను, రూప 2 మంజూరైనప్పుడును, తక్కినది కోరినప్పుడు దఫాతు రూప 2 లు వంతున ఇవ్వవలెను. ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్య 3 నెలలకంటె తక్కువకానివ్యవధి యుండును.

డైరెక్టరులు

- (1) దివాను బహదూర్ గోపించాను చతుర్వజ్ఞవాను, వర్తమాన, బ్యాంకరు, మదరాసు. శే.శే.శే.
- (2) ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు బి. ఏ., బి. ఎల్., సి. ఐ. ఇ. ప్రొఫెసర్లు పరీక్ష, మదరాసు.
- (3) ఏ. నాదమూరి శెట్టిగారు, వర్తమాన, మదరాసు.
- (4) కాళం శ్రీనివాసరావుగారు, వర్తమాన, మదరాసు.
- (5) నూదూర లక్ష్మణరావుగారు, బి. ఏ., భూస్వామి, బెజవాడ.
- (6) కోటా లక్ష్మణరావుగారు, వర్తమాన, గుంటూరు.
- (7) బి. రాజగోపాలాచారిగారు, వర్తమాన, మదరాసు.

బ్యాంకర్లు

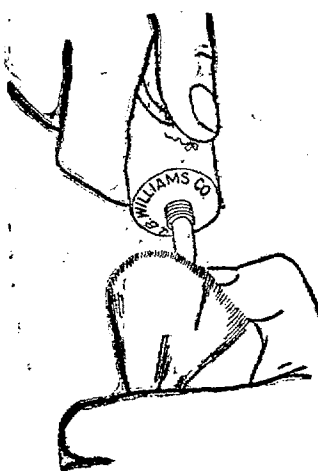
- మదరాసు బ్యాంకు, మదరాసు, (బాంబే).
 2. తాతా ఇండస్ట్రీయల్ బ్యాంకు (లిమిటెడ్) మదరాసు, బాంబాయి.
 ఆ డిటరు
 మెగర్థు ఫ్రెజర్ అండు రాన్,
 చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్లు, ఆస్ట్రేలియాన్ సిటీ, మదరాసు.
 మానేజింగు ఏజెంట్లు
 మెగర్థు రాజగోపాల్ అండు కో.,
 నెం 16, కారల్ మర్చంటు సిటీ, మదరాసు.

ప్రాసెక్యూషన్

ఈ కంపెనీవారు బెజవాడలో ఒక సిమెంటు ఫ్యాక్టరీని నిర్మించుటకు నిశ్చయించియున్నారు. దీనికి తగిన పరిశరము లన్నియు ఇక్కడ దొరకటచే పెద్ద స్కీములమీద నిర్మించినవో ఎక్కువ సిమెంటు ఇక్కడ దొరకగలదు. గతర్న సిమెంటువారికి కావలసినంత సిమెంటు గల్గెనుచేయుటకు ఈ స్థలమునందు తగు ఏర్పాటు త్వరలోచేయబడును. బెజవాడ చుట్టుప్రక్కల నున్న రాయి నిపుణులగు రసాయనశాస్త్రజ్ఞులచే పరిశోధించబడి నిశ్చయించబడినది. విజయ గిరిన సిమెంటు తయారచేయుటకు ఈ రాయి పనికివచ్చు నని అనేకులు నమ్మ నిచ్చుచున్నారు. ఇంగ్లీషువారు తయారచేయు దానికంటె ఇదిభాగంగా నుండునని నిశ్చయించబడినది. కృష్ణామండలములో అనేక లావులలో రాయి దొరికినను కృష్ణానదికి దాపున బెజవాడకు 52 మైళ్లదూరములో నున్న మాల్వాల వద్ద (గ్రామములలో) దొరకు రాళ్లు చాల మేలైనవి. కావలసిన ఒడంబడిక నిశ్చయమైనది. రాయి ప్రస్తుతము లైసెన్సుకు కూడ నర్హుడవారికి దరఖాస్తు పెట్టబడి యున్నది. సంవత్సరమునకు 40,000 టన్నుల సిమెంటు తయారచేయునట్టి ఫ్యాక్టరీ కట్టుటకు రూ.20,00,000 లు కావలెను. ఒకటన్న (6 పీసాలు) సిమెంటు తయార చేయుట దూ. 80 లు అగుచున్నది. ఒకటన్న సిమెంటు రూ. 100 లకు అమ్మ బడుచున్నది. గనుక కంపెనీవలన చాల లాభము పొందవచ్చును. ఈ కంపెనీ ప్రాసెక్యూషన్, దరఖాస్తుపాఠములు కావలసినవారు మదరాసు, కారల్ మర్చంటుసిటీ, 16-వ నెంబరు, భవనమున నుండు మానేజింగు ఏజెంట్లు గారికి ప్రాసిన పంతులను.

Williams'

లగ్జరి పేవింగు క్రీమ్

తొరము చేసికొనునపుడెల్లను సుఖముగ నుండుటకు విల్లియం గారి లగ్జరి పేవింగు క్రీమును వాడుదు. 1 సారి తొరముచేసికొనిన తరువాత, నీమూఖ మెంత చల్లగాను, నునుపుగా నుండునది నీకే తెలియును. దాని కమ్మని అత్రువాసన చాల అరోగ్యకరముగ నుండును. మీగడ అంత యు ఓకే రీతిగాను, జరిశుభ్రముగా నుండుటవలన ప్రతిదినము తొర ము చేసుకొనవచ్చును.

(1)

అన్ని మందులపావులలోను, దుకాణములలోను విక్రయించబడుచున్నది.

జె. బి. విల్లియమ్స్ కో, స్టాఫ్ ఫాబ్రి, కాళ, యునైటెడ్ ప్రీట్సు, అమెరికా.
 ఏజెంట్లు:— ముల్లర్, ఫిప్స్, (ఇండియా) లిమిటెడ్,
 కలకత్తా, బాంబాయి, మద్రాసు, కరాచీ, రంగూను.

J. B. Williams Co., Glastonbury, Conn, U.S.A.
Agents: Muller and Phipps (India) Ltd,
Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon.

సావంతుని వనాపధి సారసవరిల్లా

అనెకుభ్రతు రక్తములలో ఇదియు వాడ్యములలో కలిపిమాటచే మందు. మెరుపులు మెరుపులు, గండమాలు, పుండ్లు, ప్రాకనోత్పలను అన్ని విధములనను గలగు చర్మ రోగములకు పోగొట్టును. (23)

మిక్కిలి శక్తి వంతులైన రక్తక్రమణి కారినీ
 వనాపధిసారసవరిల్లా నును మిక్కిలి సన్నుతమును, సహజమున, మెరుపులన్నియు అన్ని విధములైన రోగములకు పోగొట్టును. కఠినమనందలి పాదరసదోషములను, ముంజుక మాను కార్యసంబంధమును పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. కఠినారోగ్యమున గలగు శేరులును. 16 కోశల 60 కుండుటకు 4 బోన్సుల బుడ్డిలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తియ:- వి. డి. సావంత్,
 గజక, పనసవాడి, నెం 2, బాంబాయి
 Proprietor: P. D. SAVANT,
 Panaswadi, No. 144, No. 2, BOMBAY

తామర తైలము
 డబ్బా 1-3 0-6-0. పోస్టుఖర్చులు వేలు.
 అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు లేక బాంబాయి

ఇండియన్ కామర్సు అండ్ ఇండస్ట్రీ సేకంవెని, 40 బ్రాడ్వే మద్రాసు.

పాక్యమన్ స్టీం, రాబ్బన్ ఆయిల్, గ్యాస్ యింజనులు, వాయిలర్లు, నీటిపంపులు, మీటర్లు, లేతులు, బెల్లింగులు, హల్లులు, డాంకిపంపులు, రైస్, దూది ప్యాక్టరీ వగైరా సామానులు యావత్తు విరివిగా నిలవచేయబడును. మీకు కావలసిన సామానులకై మమ్ములను విచారించగోరెదము.

ఆల్ ఇండియా స్టోర్స్ లిమిటెడ్.

ALL INDIA STORES Ltd.

ఉద్దేశ్యములు : హిందూ దేశము విద్య, వర్తకములు వృద్ధి చేయుట.

మూల ధనము రూ 20,00,000 లు, వాటా ఒకటికి రూ 50 లు,

రూ 10 లు దరఖాస్తుతోను, తక్కినది దఫాలువారిగాను చెల్లించవలెను.

మహాత్మా గాంధీ గారి కొమారుని యొక్క

నిర్వాహకత్వము క్రింద కలకత్తాలోను, ఇతరస్థలములలోను తెలుపబడును.

ప్రాప్తియగునట్లు, వివరములకు దయచేసి ఈదిగువ విలువలను (వాచనము).

మెనబు: హెచ్. ఎమ్. గాంధీ అండు కో,

మేనేజింగు ఏజెంట్లు,

నెం 22, అమర్తల్లా వీధి, కలకత్తా.

Messrs H. M. GANDHI & Co,

Managing Agents,

No. 22, Amartalla Street, Calcutta.

Telephone : No. 291.

Tel. Address : "ALL SILKS"

ESTD., 1860.

Dhanamal Chellaram.

Silk House.

WHOLESALE AND RETAIL.

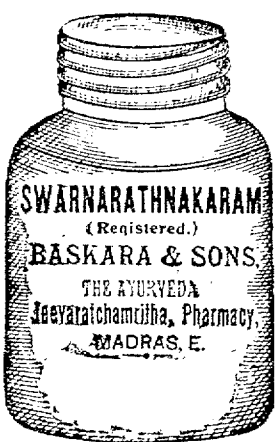
DEALER IN

Japanese, Chinese, Indian & English, Silks, for Saris, Peticots, Jackets Etc. Etc.

Gent's Silk, Suiting, also English Woollen and Cotton Goods.

No. 46, Rattan Bazaar Road, G. T. Madras.

స్వర్ణరత్నాకరము! స్వర్ణరత్నాకరము!! స్వర్ణరత్నాకరము!!!

ఆయుర్వేదభాస్కర సుబ్రహ్మణ్య వండితుల కుమారులైన ఆరుముఖ వండితులవారిచే తయారుచేయబడినది. ఈ క్రింద తెలుపు బడిన వ్యాధులకు ఇది అమోఘమైనబోషధము. కోరకనే వేస వేయ యోగ్యతాకర్తలు యివ్వబడియున్నవి.

ఈ బోషధము తుయ, ఉబ్బసము, అతియూత్రము, కుష్మము, చిట్టిభిరంగి, మూలము, మృదోగము, సకలవారములు, సంజ, పిత్త కోశ, గర్భాశయవ్యాధులు, చర్మవ్యాధులు, అజీర్ణము మొదలగునట్టి వ్యాధులకు సంజీవినిగా వనిచేయును. సకలవిధములైన తీరని కంటి వ్యాధులు మా వలన తప్పక బాగుచేయబడును.

భాస్కర అండు సకను,

195, టంకశాలవీధి, పోస్టుబాక్సు నెం. 131, మద్రాసు.

తండ్రి లాభము "భాస్కర" వుదరాను.

Make a Note it.

NOT ON SCAPS OF PAPER

But on the Tablet of Your

Memory

THAT

The Erectruss, manufactured by Messrs. Huston Bros. Co./of Chicago, U.S.A.; and priced at Rupees Fifteen only only, P. and P. Charges extra, is the only best cure in the world for Impotency, Functional weakness and lack of virility. It is a purely Nature cure, and does away with all internal and external Medicines, and aphrodisiacs, which to say the least, are all bores, but not cures. It is a specialist in it self, and worth it weight in gold. The world renowned Dr. Bier's Hyparaemic Treatment is its basic principle. Detailed Booklet, "Life After Death", telling all about it, free on application for Erectruss (A.P.) Sole Agency in the East, Bataia (India).

వియ్యపు ధర.

(ప్రచురణసంస్థాన గృహవర్తన రాజధాని యంతటను, ధరలో మార్పులేదు. ఈ క్రింది వారికి వాగుగా వెల్లడు. (కొలత మదరాసుకడి)

	25-9-20 వో	2-10-20 వో	4-10-20 వో
జిల్లా	నల్లమగువారము	నల్లమగువారము	నల్లమగువారము
గంజాం	2 54	2 54	2 61
విశాఖపట్టణము	2 48	2 42	2 48
కృష్ణ	2 78	2 78	2 48
కర్నూలు	2 54	2 54	2 42
బళ్లారి	2 48	2 42	2 18
నెల్లూరు	2 97	2 97	2 79
మదరాసు	2 78	2 78	2 48
సకల రాజ			
ధాని మొత్తము	2 76	2 77	2 58

ఇండియన్ బ్యాంకు

(సెంట్రల్ బెంజుమార్కెట్)

ఆ క్షు

చెల్లింపిన వాటాధనము	10,000,00-0-0
డేనునిధి	4,00,772-8-0
డిపాజిట్లు	5,58,804-6-8
బిల్లులు	59,649-12-7
ఇతర	1,76,706-9-4

మొత్తము 72,18,418-4-2

ఆస్తి

అనుమతిమీదదామిన సొమ్ము	62,88,844-11-2
బ్యాంకుధనము	1,19,155-14-9
నిలువనరకు	18,184-15-5
రామలింగసొమ్ము	59,629-12-7
ఇతర	44,041-12-11
చేతిలో నిల్వసొమ్ము	7,89,108-1-0

మొత్తము 72,18,418-4-2

కర్ణికోట కొలుపుకు సంఘము. — కర్ణి కోటలో మాన రేరి మేజిస్ట్రేటు గారును కర్తవ్యము కాస్తామరుకోయి సా చాలు గారు కాననసభ కర్ణికోట నిలయించుచున్న అతనిని ప్రాత్యూహారతన 20 మంది మోసలూతు నిండునీయులు. ఆతడు వెంటనే అధ్యక్షిత్వమును వదలుకొని తానొకప్పుడ తప్పిదమునకు తుమాతనను కోరవలెను. మనామృతీయులంద యను దొరతనమువారితో గలసంబంధము సంరక్ష వదలుకొను చుండగా నితడిట్లు చేయగూడదని భిలూపురు కార్యదర్శి ప్రక టించెను.

(కర్ణుత్వపు ప్రకటన: — రాష్ట్రీయ కర్ణసంఘము కా ఖతు వేతనముల రేట్లు నిర్ణయింపబడినవి. రు 250-25-750 లుం డును. రు 550 లకు వచ్చిన కర్ణులకు ప్రత్యేక ప్రజ్ఞా చూపినవో నెట్లకు చేయబడును. (కర్ణులకునే రాష్ట్రీయ కాఖతో బ్రవేశించువారు నెలకు రు 200 ల చొప్పున 8 కర్ణులముం ప్రాచీనమనలో నుండురు. అప్పుర సర్పాసేటు కాఖవారు రాష్ట్రీయ కాఖయొక్క కనీసపు జీతము, నెలకు రు 250 లు ముట్టును. ఒక సంవత్సరము తర్వాత గావించగా, ప్రాచీన మనలో నుండురు. భామితుకుటకు ముందు వారు, 2386 డి. ఓ.లో నిర్ణయింపబడిన భావలలో రెంటిలో కృతార్థము కా కలెను. ఈ స్కేమునుబట్టి జీతములు 1920 మార్చి 1 క తేది నుండి యివ్వబడును. (కొత్త వార్త కిచ్చినటులుగానే, ప్రాచీన వార్త నుడ నిర్వలబడును. రాష్ట్రీయ కాఖానున్న యుద్ధోగి యనంత భామి మైన తేదీనుండి ఒక వత్సరము గడచిన తరు వారి నుండి, యెట్లక వేతన ముములూనికి కచ్చును.

మదరాసు కార్పొరేషన్ అధ్యక్షునికి నోటిసు నిచ్చు టు: — ఈ క్రిందివారు, యాక్రిండి సిక్వెన్సుతో నోక నోటి సును, మదరాసు కార్పొరేషన్ అధ్యక్షుల కిచ్చిరి. తాను, తమ సహాయ సభ్యులను 'హాకీరికెము' అని దూషించుటచే తానిని తాతము సంహరించు కొనవలెననియు, యిమాటనే సుందర్పుములో సుదయోగింధిలో తద్వారమును, కార్పొరే షన్, కార్పొరేషన్ కర్మములలోనుండి తీసివేయవలయుననియు, అధ్యక్షులకు సర్ పి. త్యాగరాజుకెట్టిగారి, యీసభవారు కోరుచున్నారు. ఇట్లు, సి. పి. రామస్వామి అచ్యుత, డి. మా జన్, మహమ్మద్ ఇబ్రహీంసాహెబు, కె. జి. జనీకార్యర్ తి. ఎ. సతీశన్, కె. జ్యోసారావు, జి. జ్యోకార్యర్ ఘాన్ భాన్, వాసుదేవవీర్య, నారాయణదాసు సింధురదాసుగారు ప్రతిర్థామును రావోపు కార్పొరేషన్ సభలో సుసహా ణించబడును.

జూ బు లు

ఉత్తర ప్రదేశ్ ను సూచన.

జూ బు లు, వై భావన 2 బ్యాంకులను, చు. అ. కే. కి. సో. నుం, పుర కే. బి. రంగ శిఖ సా. సో, కర్వజన శ్రీమోఖిలాషి ప్రకటించబడెను - 1930

ఆంధ్ర ప్రాంతాన్ని జేతరుల కొక మనవి.

అయ్యో, క్రొత్త కాసన నిర్మాణ సభకు సభ్యుల నెన్ను కొను కాలము మిక్కిలి సమీపించినది. మాంట్ ఫర్డ్ సంగ్రహ ప్రణాళిక ననుసరించి నిర్మించబడెను మన చన్నరాజధాని నవీనకాసన నిర్మాణ సభకు మన ప్రతినిధులచే నింపిన గాని మన యక్కలను మన గౌరవమును, మన యాధిక్యమును, మన యధికారమును, మన డేమును, మన స్వాధ్యమును, మన స్వావలీయమును, చక్కగ గాపాడుకొనకాలము. దేశీయ మహాజనసభలో సంబంధము గల జాతీయవాదులందరు, వారి "సాహాయ్యనిర్వహణ" (నాక కో ఆపరేషన్ మువ్ మెంట్) సమన్వయగూర్చి తగవులాడుకొనుచున్నారు. దేశీయమహాజనసభయొక్క పరిణామము అనులోమదశం గాంచుచున్నదియో, విలోమదశం గాంచుచున్నదియో, యా నిజానిజములను జాతీయవాదుల తగవులాడులే నిరూపించు న్నయివి. ఈ సాహాయ్యనిర్వహణ సమన్వయలో గాని జాతీయవాదుల తగవులాడులలో గాని మనకు బనిలేదు; ఈ యుద్ధమానుష్టానమునకు మనదేశ మించుకేనియొడ దగియుండ లేదనియు, బూనియొండ లేదనియు మన మెఱుంగుదుము. ఈ యుద్ధమానుష్టానము దేశ ప్రకారతీవనమునకు భంగకర మగుననియు, రాజకీయస్వాతంత్ర్యాభివృద్ధికి బ్రతిబంధకమగు ననియు సర్వ సారాంశము చందా వార్తలగు గారు నిరూపముగ సిద్ధాంతీకరించినారు. ఈ యుద్ధమును రాజకీయస్వాతంత్ర్య సంపాదనమునకు త్రమోత్రమయిన సాధనమే కావచ్చును; కాని తదనుష్టానమున కింకను మనదేశము సిద్ధపడియుండ లేదు; తదనుష్టానమునకు వలయు సాధనపంపత్తి మనకు లేదు. ఏదని నైనను సమయమెరిగి చేయవలయును. పచ్చికాయను పండవేసిన బండగునా? ఒక వేళ కాయలం బండవేయ వేగిరపడి యూదరంగొట్టినను ప్రయోజన ముండునా? ఊదర కొట్టబడిన కాయలెట్లు పక్వము లగుచున్నవియో మనమెఱుంగమా? కంతులు తేరి, క్రుల్లి, ఎండి, రుచిచెడి, నల్లబాడి నిరపయోగములగు నేగాని పక్వములగునా? వేగిరపాటులను నెట్టి విషయ మయినను విషమించును. కాబట్టి బ్రాహ్మజేతరు లీసమయమున సాహాయ్యనిర్వహణను నింలేనియు ననుష్టానమునక బెట్టుకుండుటయే నీలిమనియు, ధర్మచనియు, లాభప్రదమనియు, దేశక్షేమకరమనియు మనవిచేయు చున్నారము.

ఇంకొక సంగతి విన్నారము. కొందరు సాహాయ్యనిర్వహణను స్థానికులగు జాతీయవాదులు, ఆంధ్రదేశములో సంచారము బయలుదేరి, ఎన్నికలపుడు తమ సమృత్తుల నేరికిని ఒసగవలదని, నిర్వాచకులకు (పోటర్లకు) పక్షము లాసరింపబ్రయత్నములు సేయుచున్నారట. బ్రాహ్మజేతరనిర్వాచకులు వీరి యుపదేశములకు జెవియొగ్గకుండుటయే శ్రేయస్కరము. సామ్రాజ్య రాజధాని కాసననిర్మాణసభలో, బ్రాహ్మజేతర ప్రజావాదులు విశేషముగ బ్రవేశించినగాని బ్రాహ్మజేతరస్వాధ్యములు న్యాయముగ గాపాడబడజాలవు. కాబట్టి యాతరణమున మన మణు మౌనము ప్రాలుమాలరాదు; బ్రాహ్మజేతర అభ్యర్థులకు సమృత్తు లాసగరాదనియు, ఎట్టి యభ్యర్థులకు సమృత్తు లాసగరాదనియు జేయబడు బోధనముల బెడచెవుల బెట్టవలయును. దక్షిణమండలములం గల బ్రాహ్మజేతరసోదరులు కదలికతో బనిసేయుచున్నారు. తిరిచిపాల్చి మండల సోదరులు పక్కిరస్వామి పిళ్లగారి యాజమాన్యముక్రింద దమ మండల మహాసభను మిక్కిలి జయప్రదముగ నిర్వహించిరి. తంజావూరు మండల సోదరులు కొలది దినములలో మన రా. బి. కూర్మా వేంకట రెడ్డి నాయకుగారి యాధిపత్యముక్రింద దమ మండలమహాసభను నిర్వహింపగలరు. చన్నరాజధాని బ్రాహ్మజేతరమహాజనమండలమూర్ధాభిషిక్తులందగు మన సర్. పి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు, ఈ సమయ దాక్షిణాత్య మండలములందు సంచారము చేసినపుడు, దాక్షిణాత్య బ్రాహ్మజేతర సోదరులు ఆయన కొనరించిన మర్యాదలు, ప్రపత్తులు, వారి బ్రాహ్మజేతరోద్యమాభిమానమును అభినవేశమును, ఆత్మగౌరవమును అతులిత బ్రాహ్మజేతర ప్రజాక్షేమాభివృద్ధిని, వేనోగుల జాటుచున్నయి.

శ్రీ త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారు కొన్ని వారములలోనే బయలుదేరి ఆంధ్రమండలములందు సంచారము చేయుట కయ ప్రయత్నించుచున్నారు. ఆంధ్రమండలములం గల బ్రాహ్మజేతర మహాజనుల యుపయోగార్థమయి యొక తెలుగుపత్రికను గూడ, సక్రమపయోగపద్ధతులవయి, ప్రకటింప నెంచుచున్నారు. శ్రేష్ఠిగారితోపాటు శ్రీ చల్లపల్లి కుమార రాజుగారు, రా. బి. రెడ్డి నాయకుగారు మున్నగు ఆంధ్రబ్రాహ్మజేతరనాయకులు కూడ సంచారముచేసి, ఆంధ్రబ్రాహ్మజేతర సోదరులను హెచ్చరింపగలరని నమ్మబడి యున్నది. కాబట్టి ఆంధ్రమండలములం గల బ్రాహ్మజేతరమహాజన సోదరు లీమన నాయకుల సంచారమును జయప్రదముగ గొనసాగింప గలరని వేడుచున్నారము.

కొట్టి రాఘవయ్య. పంజల సుబ్రహ్మణ్యం.

గుంటూరుమండల గ్రామోద్యోగియ అవసర మహాసభ.

ఈసభ బాపట్లతాలూకా నిడుబ్రోలు గ్రామమునందు గతనెల 19వ తేదీ మధ్యాహ్నం 12 గంటకు, శ్రీయుత పేరాల నాగేశ్వరరావుపంతులు గారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. 200 వోలు సభక తీర్థరవారికి ఇదివరలో వేటపాలెం ఫిర్యాదు మనసులు కొందరు తమకు చెందుచున్న వేతనములు మిగుల అగౌరవముగనున్నవనియు జీతములు పుచ్చుకొనకయే ప్రభుత్వ సేవ జేయుచుమనియు, జీతములను పుచ్చుకొనక, తిరిగి ప్రైవేట్ వాపసుచేయుచు యా మొదలైన సంగతులతో అర్జిని యిచ్చుటకు మొదట, సదరుజీతములను "నేనింగులా" నుంచుకొనెదము అని మాత్రమే పుత్తెర్రను యిచ్చియున్నారు. సదరుపుత్తెర్రను అర్జిలోని సంగతులకు తృప్తికరముగ లేదనియు తృప్తికరమైనవాలు నొకసంగవలయుననియు గ్రామముననుబట్టి గౌరవమునకు తగినట్లు సంవత్సరమునకు రు. 2500 లకు తగ్గని గౌరవభృతి నివ్వనుచు, అట్లు ఇవ్వనియెడల మిగతా గ్రామోద్యోగియులందరికి యివ్వబడిన అసంతృప్తి జీతములను కూడా వదిలివేయుటకు సంసిద్ధులమై యున్నామనియు..... విశేష పంచాయితీ కోర్టులలోను పంచాయితీ యూనియన్లలోను, గ్రామాధికారిని (ఎక్స్ సీపీయో) ఉద్యోగరీత్యా మెంబరుగా కూడా ఉండగూడదని గవర్న మెంటువారు తెలుపబోవుచున్నారని, వినుటకు చింతించుచు వైకోర్టులలో గ్రామమున సబు (ఎక్స్ సీపీయో) మెంబరుగా నుండితీరవలయుననియు అర్జతలవారిని అభ్యర్థులుగా కూడా నియమించవలయుననియు ప్రభుత్వమువారు గ్రామముననుబట్టి వర్గరాలకు వేతనములు తృప్తికరముగ నివ్వని సందర్భములలో యీ సంఘము పక్షమున కొందరు రాయబారులుగ వెళ్లుటకును ఆంధ్రదేశ గ్రామోద్యోగియుల స్థాయిసంఘపక్షమున "గ్రామోద్యోగి" అను వార్తాపత్రిక నొకదానిని త్వరలో స్థాపింపవలయు నని మున్నగు తీర్మానములు గావించుచు సదరు పత్రికాస్థాపనార్థమై రు. 500 లు సభవారు విరాళము నొసంగిరి. - మాచిరాజు రామమూర్తి, కార్యదర్శి.

కృష్ణాజిల్లా గ్రామోద్యోగియుల ప్రత్యేకసభ.

ఈ సభ పాలకొల్లులో పాతకాలా భవనమున సమావేశమయినది. గతనెల 25 తేదీ సాగుబడి లెక్కలు పంపుదినమవుటచేతను సుమారు 15 మంది కరణములు మాత్రం హాజరయిరి. మనసులు ప్రవృత్తసాయము పనులు లేని రోజులు అవుటచేతను విశేషముగా సభనలంకరించిరి. అభ్యర్థులు శ్రీ కూర్మా వెంకటరెడ్డి నాయకుగారు తమ అభ్యర్థక పుష్కలములలో మన సబులు విడిపోయి వేరగ సభలు సంఘములు స్థాపించుకొని తమ మహాశయములను దొరతనమువారికి నివేదించినగాని మనోభీష్టులు నెఱవేరవని మనసులు ఉద్యోగించిరి. విషయనిర్ణయకసభ మనసులు కరణములనుమానుగా రాకపోవుటచేత తాలూకాల వారిని ప్రతినిధులు సమానముగా నుండవలెనని కరణములు చెప్పినను కల్లపడదని అభ్యర్థులు మొత్తము సభనే విషయనిర్ణయక సభగా నెంచుకొనుటచే కరణములకు సంబంధించిన విషయములన్నియు ఓటులో పోయినది. అంతటితో పూరకొనక మనసులు ప్రత్యేకస్థాయిక సంఘము స్థాపించుకొనలేనని తీర్మానము నుపసాదించిన పిదప యిదివరకే సమిష్టి మండలసంఘము పనిచేయుచున్న దనియు ప్రత్యేక మన సబుల సభ అవునర ము లేదనియు కార్యదర్శి బొడ్డపాటి వెంకటేశ్వరరావుగారు యెంత చెప్పినను ప్రత్యేకసభ కావలయునని కోరుటచే విషయనిర్ణయక సభలోనే ప్రాతినిధ్యములేని కరణములు మొత్తము సభలో వుండినలాభములేదని కర్ణములు యావన్ముంది యు సహాయనిరాకరణపద్ధతి ఆమోదించివీట్లు మృడ్ని సభ నుండి వెడలిపోయిరి. గనుక యీసభలో చేయబడిన తీర్మానములు కరణములనుబొధించ వేరవని దొరతనమువారికిని సోదర

లోకమునకు తెలియజేయుచున్నాను. ఈ ప్రత్యేకసభ కారణములు అయ్యగారి తిరుపతిరాజుగారే అనియును చెప్పుచున్నార గనుక వీరికి కరణములయొక్క తాలూకా, మండల ఆంధ్రదేశసంఘములలో వీరి క్రటరీపదవిని గురించి తీర్మానము గావించుదురనియును హెచ్చరించుచున్నాను. పోమూరు రామచంద్రరావు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రపు యాభ్యుదయము.

అయ్యో, 17-9-20 తేదీ ఈనెలనాడుతో కను ఆంధ్రదేశము దొకబాటుకు చూచిరి. అంకి ఘోరి నువ్వు రామయ్యగారు ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు తమ నివాసస్థలమైన నెల్లూరు యాభ్యుదయముగా నుంకినద తమండలవాసులకు దగ్గర యనియు బరంపురమునకు చెప్పి కట్టబెట్టెను. 110 మైళ్లు దగ్గరయిన నెల్లూరు నందు చుంకినదికనతి కలదనియు వీరూకిని కదికిరచునను కావున నెల్లూరు ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు యాభ్యుదయముగా జేయవలెననియు ప్రాసించెడి. వీరియభిప్రాయముతో కీర్తినింపగలరు అక్షిపాక్ష లాంఛనము నందు కలరని తెలుపుట కీర్తినికల్ప నిదర్శనము చూపెను.

తెదవాడ నాంధ్రరాష్ట్రమునకు యాభ్యుదయముగా నొనర్చుట కొందరిచరణ. అటు కలకత్తానుండియు, నిలు మదరాసునుండియు, హైదరాబాదు నుండియు, నుటకలునుండియు, బండరునుండియు ఉచ్చాహుతకములు అచ్చట గలియును. కావున సచ్చట వర్తకముకూడ విస్తారముగా జరుగుట కవకాశము అన్నది. నీటివనతి ఉన్నచో కృష్ణానదీతరంగిణి తీరపుగుట్టచే నెంతనీటివనతియైనను గలదు.

బరంపురమునకు చెప్పి పుట్టిన 658 మైళ్లనియు బరంపురమునకు కలకత్తాకు 878 మైళ్లుగా నున్న రామయ్యగారు ప్రాసించుచున్నారు. నెల్లూరునకును బరంపురమునకు 548 మైళ్లును బరంపురమునకు కలకత్తాకు 548 మైళ్లుగా నున్నాను.

Table with 3 columns: Location, Distance to Calcutta, Distance to Madras. Rows include Barampore, Kurnool, Anantapur, Bangalore, and Kakinada.

దీనిని బట్టిచూడగా కడప నెల్లూరు తిక్తానుటకు తప్ప తక్కిన కొన్ని ప్రదేశములకు తెదవాడ మదరాసుకున్న చాల దగ్గరయినను, అనంతపురమునకు బర్లాంకిని మదరాసుకున్న చూడు మైళ్లుమాత్రము దూరమనియు తెలియుచున్నది. విజయవాడ నాంధ్రరాష్ట్రమునకు యాభ్యుదయముగా జేయుటకు ఇంతకంటె బ్రబలమైన నాదమింకొండు కావరాదు. ఇదిగాక దత్తమండలవాసులు విజయవాడకు శ్రీ రామాయణ తనింకిన దత్తవారణ్య మధ్యమునుండి వచ్చుచున్న దచ్చటికర్వతములకు కర్వత కంధరములను కండ్లా గాంచి వరకు లగుకాలము నమింపించుచున్నది. ఆంధ్రమాలకు జయమగునా? కర్నూలు పంకిను!

అయ్యో, కృష్ణాజిల్లాలోని కైకలూరుతాలూకా, విద్యయందు చాల వెలకబడియున్నది. బాంబరకే విద్యలేనట్లుడు, బాలికలకు విద్యయొక్కద. ఈ మధ్య ముగ్గుట కలికిండ్లి గ్రామములో దొరతనమువారు ఒక బాలికా పాఠశాల నెలకొల్పి సంతకర్మములూర్తి కాక మాను చేపి కరణములెల్ల నొత్తి వేసిరి. మా గ్రామములో సుమారు 200 మంది బాలికలు గలరు. వీరు చిడపులేక అల్లాడుచున్నారు. బాంబర పాఠశాల పెట్టెదరట. బాలికా పాఠశాలకు పంపుట తప్పని వాడించు సోదరులు బాంబర పాఠశాలకు పంపెదరా? ఈ శంకిగ్గ వయసు మండు నా సోదరీకులు విద్యాకరులై యున్నవో, దేశమునకు, యెంతయపకారము జేసియుండరు పంజాబు హత్యలను తలచుకొని వీరమూతలై, స్వదేశ ప్రత్యక్షము బూని, చేతిమగ్గులను స్థాపించి, మహాత్మా గాంధీగారి విధాన మవలంబించి యుండరు.

ఓసోదరీ మణులారా, నమనము వచ్చినది. మీభర్తలను, మీసోదరులను, కాసనసభలకు వెళ్లదని ప్రార్థించుడు. వారివనితలై నవోట్లుకు యెవరికిని ఇచ్చుకదనబోధించుడు. అట్లు వారు విసరేని పత్యాగచాత్రము వ్రాసెద. దేశమౌన మరువకుడు. కాంగ్రెసు సహాయనిరాకరణమునకు వ్యతిరేకముగా వెళ్లదని సోదరులను బ్రతిమాలుకొని దేశమౌనము కండు. నామభ్యోదేశ మేమనగా; మహాత్మా గాంధీగారియు గను ప్రారంభము అయినది. ఆహారహాస్యము గ్రహించి నాసోదరీత్వమును తమకు మహాసభలను దేశమౌనకై ఆపించవలెనని కోరుచున్నాను.

అయ్యో దేవర బాలాత్రిపురసుందరి. కదింకి.

ప్రకటనము

ఈనెల 11-వ తేది సోమవారము మహాలయ
అమావాస్య యగుటచే, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వెలువడదు.
సంపాదకుడు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1920-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 9-వ తేది
శనివారము.

ద్వేష గీతము

తంజావూరు మండల బ్రాహ్మణేశ్వర సభ
నేటిదినమున నాగపట్నమున రావు బహదూరు
కూర్మా వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారి అధ్యక్షతక్రింద
సమావేశ మగుచున్నది. అధ్యక్షకోపన్యాసము,
బ్రాహ్మణులపై నిష్ఠుల గ్రక్కుచున్నది. మద్రాసు
బ్రాహ్మణులు ప్రజాస్వామ్యము గూర్చి మాట
లాడుట కొరమాలిన పనియట. తరతరముల
నుండియు, మిగిలిన జాతులను పీడించిన పిప్పికేసిన
బ్రాహ్మణజాతికి జెందిన శ్రీనివాసయ్యంగారి వంటి
వారు ప్రజాపరిపాలనము గూర్చి ముచ్చటించుట
యసభ్యమని అధ్యక్షుల యభిప్రాయము. బ్రాహ్మ
ణులకును బ్రాహ్మణేశ్వరులకును తోడ్పాటు గుదుర
వలెననిన, బ్రాహ్మణుల నేకతరముల నుండియు
జేసిన ఘోరపాపములకు వారు ప్రాయశ్చిత్తము
జేసికొన వలయునట. గ్రామములోని రయితు,
పట్టణమందలి వర్తకుడు, ఆఫీసులోని గుమాస్తా,
పాతశాలలోని యుపాధ్యాయుడు,
కోర్టులలో ప్రాక్టీసు జేసే న్యాయ
వాది, వైద్యాలయములలో రోగి, సర్రములలోని
ప్రయాణికుడు, మొదలగువారందరను బ్రాహ్మ
ణుల బాధ ననుభవించుచునే యున్నారట.
బ్రాహ్మణేశ్వరోద్యమము బ్రాహ్మణేశ్వర హిందువు
లను, పంచములను, క్రైస్తవులను, మహమ్మ
దీయులను, జేర్చుకొనినదట. త్యాగరాయ శెట్టి
గారి యభిప్రాయములను వారి పక్షమువారంద
రును అంగీకరించుచున్నారట. కాంగ్రెసుపక్షము
నందువలె అనుచరులు నాయకులను నడిపించు
టకు బదులుగ, త్యాగరాయ శెట్టిగారి ఇష్టము
ననుసరించియే, బ్రాహ్మణేశ్వరసభ లన్నియు తీర్మా
నించుచున్నవట. త్యాగరాయ శెట్టిగారి టీవలనే,
డయగు ప్రభృతులు పంజాబులో జరిపిన దురంత
ములను సమర్థించి యుండిరి. అధ్యక్షుల యుప
న్యాసమును చదివిరో తేదో తెలియదు. కాని
అధ్యక్షు లిందుకు భిన్నాభిప్రాయమున తమ
ప్రస్తుతోపన్యాసమున వెల్లిబుచ్చిరి. పంజాబులో
ప్రజలకు జరిగిన అన్యాయములకు తగిన ప్రతి
కారము జరుగలేదనియు, పంజాబు దురంతకారకు
లందరును శిక్షింపబడువరకును, బాధ నొందిన
ప్రజలకు నష్టపరిహారము గావించబడు వరకును,
ఇట్టి ఘోరకృత్యము లికముం చెన్నుడునుజరుగకుండ
శాసనము కావించబడువరకును, సక్రమాందోళ
నము జరిపితిరవలయు నని, అధ్యక్షులు నుడివెరి.

ఇందు విషయమై త్యాగరాయ శెట్టిగారి యభి
ప్రాయములకు భిన్నముగ సభ్యులు ప్రసంగించి
యుండ, బ్రాహ్మణేశ్వరులందరును వారి యడుగు
జాడల నడచిపోవుచున్నారని నాయుడుగారు

జెప్పట, మిగుల సాహసము. ఇక సహాయనిరాకర
ణోద్యమము విషయమై అధ్యక్షుని యభిప్రాయ
మెటు లుండునో జెప్ప నవసరము లేదు. ప్రపంచ
ములో నిట్టి యుద్ధమముచే నెపుడయినను స్వా
తంత్ర్య మజ్జేనాయని యడుగుచు, ఇదియంతయు,
ఉన్నాదప్రేరిత మని నాయుడుగారు నూచించిరి.
ప్రపంచములో ముప్పది మూడు కోట్లు ప్రజ
లేదేమునం దయినను కొలది మంది
విదేశీయులచే పరిపాలింప బడుచు, స్వాతం
త్ర్యసంపాదనము కొరకై వెనుక ప్రయత్నించి
యుండిరా? హిందూదేశ స్థితియే వేరు. ఆ దేశ
మవలంబించెడి పద్ధతులను వేరే. సహాయనిరా
కరణోద్యమపు మూలసూత్రము, అధ్యక్షుల కర్థ
మగుట కష్టసాధ్యము. ఖలాఫాత్ విషయమై
ఆంగ్లదేశముపై బాధ్యతమోపుట యక్రమమని,
అధ్యక్షులు చెలుపుచున్నారు. లాయడుజార్జిగారు
మహమ్మదీయుల కోర్కెలను సఫలపరచ దలచి
నచో, ఇటలీ ఫ్రెంచిదేశముల మంత్రుల డ్డగించెడి
వారు గారని, మహమ్మదాలీగారు జెప్పియుండిరి.
ఈవిషయమై సక్రమాందోళన మింకను గావించవల
యునని, నాయుడుగారు హెచ్చరించు చున్నారు.
మామూలుగ జరిపెడి ఆందోళనపద్ధతుల నన్నిటిని
పూర్తిగనవలంబించి, జయము గాంచజాలక విసిగి
వేసారి మహమ్మదాలీప్రభృతు లీదేశమునకు తిరి
గివచ్చిన విషయము, నాయుడుగారు గమనించి
నటుల దోచదు. ఎన్నికల విషయమై ముచ్చ
టించుచు, బ్రాహ్మణులనుక్కరిని శాసనసభాభవన
మున అడుగుపెట్ట నీయవద్దని నాయుడుగారు హెచ్చ
రించుచున్నారు. బ్రాహ్మణులచేతులలోనికి అధి
కారము బోయినచో, బ్రాహ్మణేశ్వరులను మాడ్చి
వైచెదరట. నూతన శాసనసభకు మద్రాసు
బ్రాహ్మణుని అధ్యక్షులుగ నియమించు సూచనలు
గాన్పించుచున్నవి. బ్రాహ్మణుని కన్న యూరపి
యను డాపదవి నధిష్ఠించుట మంచిదే యని,
నాయుడుగారి యుద్దేశము.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ మంతయు బ్రా
హ్మణమయమై యున్న దనియు, దానిని బ్రాహ్మ
ణేశ్వరమయముజేయవలయు ననియు, నాయుడు
గారు ఉద్బోధించిరి. ఉపన్యాసాంతమున అధ్యక్షు
లీ రీతి నవచించిరి.

“బ్రాహ్మణేశ్వరుల పౌరుషము మంట గలిసి
నదా? లేదు. అటుల జరుగదు. శూరులును,
సామ్రాజ్య నిర్మాణకులును, న్యాయముకొరకై
పోరాడిన వారును, అగు పూర్వుల రక్తము
మన రక్తనాళములలో నింకను ప్రవహించుచునే
యున్నది. ఈదేశము మనది. మన యుత్సాహమే
నూతన యుగమునకు వన్నె చేవలయును. దేశము,
సంఘము, మానవకోటి, భగవంతుని నామము
లతో, మీరు కండ్లను తెరిచి, భావిసాధాగ్యమును
పరికించి, హృదయములను తెరచి రాజాపు కీర్తి
నంతను స్వీకరించి, బ్రాహ్మణేశ్వరులందరిని శాంతి,
అభివృద్ధి, సత్యము, న్యాయము, ప్రేమ, ఆనంద
వర్ణమున జేర్పవలెనని, మిమ్ముల ప్రార్థించెను.
కవిశ్వరు లొకరు జెప్పినటుల, జయింప వీలులేని
సంఖ్యలతో సింహములవలె నిద్రనుండి లేండు.
నిద్రలో మీ పై విధింపబడిన బంధనములను
తెంచుకొనుడు. మీ రధిక సంఖ్యాకులు. వారు
కొలదిమంది మాత్రమే.”

అధ్యక్షుని యుత్సాహపూరిత వాక్యములను
వినిన పిమ్మట, సభ్యులు నిదురనుండి మేల్కొని,
బ్రాహ్మణుల మదమడుచుటకు వీరుల పగిది సునిధు
లయ్యెదరని యూహించెదము.

ఇంతకాలము నుండియు, బ్రాహ్మణేశ్వరులలో
క్షత్రియులు రాజ్యముచేయుటకు గాని, వైశ్యులు

ధనము సంపాదించి కు బేరులగుటకు గాని,
శూద్రులు భూస్వాములై, జమిందారులై అట్టై
శ్వర్యములతో తులదూగుటకు గాని, తరతరముల
నుండియు బ్రాహ్మణుల డ్డ పడి యుండలేదు.
బ్రాహ్మణునికి అక్షయపాత్రయు పంచాంగముకట్ట
యు దప్పలేదు. పంచములు బాధల ననుభవించి
నది బ్రాహ్మణుల హస్తములలో గాదు. పంచ
ములు కార్మికులు. వారిని బాధపెట్టునది భూస్వా
ములు గాని, సెంటుపాలమయినను లేని బ్రాహ్మ
ణుడు గాదు. ఆంగ్లప్రభుత్వము వచ్చిన పిమ్మట,
హిందూదేశ సాంఘికస్థితి యంతయు తారుమారయి
నది. అన్ని జాతులను తమతమ వృత్తులను విడిచి
పెట్టెను. అందరితో బాటు, బ్రాహ్మణులును హూణ
విద్యాభ్యాసమునకు గడంగిరి. బ్రాహ్మణుల దుర
దృష్టమో యన, వారికి హూణవిద్య త్వరలో పట్టు
బడెను. ఇందుకుఫలిత మేమయినది? సేవకావృత్తి
యందు వారు కాలము గడుపవలసినచ్చెను. వారి
తెలివి తేటలు స్తంభించెను. ఉన్నతోద్యోగములు
యూరపియనుల హస్తగత మగుటచే, వారు
కొలది జీతములతో భుక్తికయినను చాలక బాధ
పడుచుండిరి. వీరికన్న భూస్వాములును, వర్తకు
లును, స్వతంత్ర జీవనముజేయుచు అనేకమడుం
గులు సుఖముగ కాలము గడుపుచుండిరి. ప్రస్తుత
విద్యావిధానమువలన ఆముష్మికసుఖములేకుండగ,
విహిక సుఖమయినను లేకుండనందులకు గుండుచు,
బ్రాహ్మణులు నూతనమార్గముల దొక్కుటకు
ప్రయత్నించుచున్నారు. విద్యావిధాన మింతవర
కును బ్రటిషువారి హస్తములందే యున్నది.
బ్రాహ్మణులకు విద్యఅబ్బుటకు, అధికారులు
ప్రత్యేక సౌకర్యములను కలిగించి యుండలేదు.
ఇంకను ఆటంకములే ఎక్కుడుగ నున్నవి. ఇతర
జాతులు ఆంగ్లవిద్య నభ్యసించనిచో, ఆలోపము
బ్రాహ్మణునిదని జెప్పట, వెట్టితనము.

బ్రాహ్మణుల వాణిజ్యవృత్తిగాని, వ్యవసాయ
వృత్తిగాని, అభ్యసంపక దారిద్ర్యమున మునిగి
యున్నందులకు, బ్రాహ్మణేశ్వరులు బాధ్యులగుచో,
బ్రాహ్మణేశ్వరు లాంగ్లవిద్య నభ్యసించనందులకు
బ్రాహ్మణులును బాధ్యులని చెప్పవచ్చును. తుంటి
మీదకొట్టిన నోటిపండ్లు రాలినవను సామ్యమున
నున్నది నాయుడుగారి వాదము. హిందూసంఘ
మున కొన్నిలోపము లున్నవనితోచిన, నాయుడు
గారి వంటివారు వానిని సంస్కరించుటకు ప్రయ
త్నింపవచ్చును. బ్రాహ్మణునికన్న బ్రాహ్మణే
శ్వరుడు ఏవిషయమునందయినను క్రిందబడి యున్న
టుల నాయుడుగారు తలంచుచో బ్రాహ్మణేశ్వరులు
బైకిలేచుటకు, వారు కృషి సలుపవచ్చును.
అంతియగాని, బ్రాహ్మణుడును బ్రాహ్మణేశ్వరు
డును అనుభవించుచున్న సమానకష్టములకు,
బ్రాహ్మణులను కసిదీర దిట్టుటవలన ఇనుమంత
యయివను ప్రయోజనము గలుగదు. రయితులు
తమ కుమారులను సద్యోఫలితమునిచ్చెడి వ్యవ
సాయమునుండి దప్పించి, ఫలరహితమగు ఆంగ్లవిద్య
నభ్యసంపజేయుటకు సామాన్యముగ ప్రయత్నిం
పరు. అటులనే సులభముగ లాభమునొనగడి వాణి
జ్యవృత్తినుండి దప్పించి, వణిక్కులు తమ బాలు
రకు సంవత్సరములతరుబడి అత్యంత ధనవ్యయము
నకు కారణ మయ్యెడి ఆంగ్లవిద్యను జెప్పింపరు.
ఆంగ్లవిద్య ననేకవత్సరములు చదివిన పిమ్మట గలి
గడి ఫలిత మేమి? ఎట్టి వారును ఇరువది రూపాయిల
గుమాస్తాతో ఉద్యోగమును ప్రారంభింపవలయును.
న్యాయవాదవృత్తిలో బ్రవేశించిన, ఎంతవారవ
యున్నవారి కయినను మొదటి సంవత్సరములలో
విశేషదాయము చేసారదు. తాము వెచ్చించిన

ధనమునకు వడ్డీ యివ్వగట్టక, ఇహపరములకు రెంటికిని చెడితిమని వలపోసి తలదండ్రులనే కులుగలరు. నాయుడుగా రిట్టివారిని కలసికొనిపో లేదో తెలియదు. అట్టి దుర్గతి, బ్రాహ్మణేతరులలో బాగుగ వ్యాపింపలేదని కాబోలు, నాయుడు గారు విచారించుచున్నారు.

నాయుడుగారి యభిప్రాయములతో నేకీభవించెడి బ్రాహ్మణేతరులు కొలదిమందిమాత్రమే గలరు. ఆంగ్లవిద్య నభ్యసించినవారు, తమకు ఉద్యోగపదవులు లభింపలేదనియు, శాసనసభలో ప్రవేశము గలుగలేదనియు, బ్రాహ్మణులే యీ భాగ్యమునంతను జాజ్ఞుకొను చున్నారనియు, తలచి జన్మిస్తే పక్షములో బ్రవేశించుచున్నారు. అంతియ గాని, ఐశ్వర్యము ననుభవించుచున్న వైశ్యసంఘ మిటుల దలుచుటలేదు. తా మిచ్చెడి ద్రవ్యముతో పొట్టబోసికొనుచున్న అనేక బ్రాహ్మణులస్థితి జూచెడి వైశ్యులుల దలంతురు? ఆంగ్లవిద్య నేర్చిన బ్రాహ్మణులనేకులు, పొట్ట పూడ్చుకొనుటకు పడుచున్న తంటాలను జూచుచు, శ్రీమంతులగు రయితులు వారిపదవుల నెన్నటికైన నాశింతురా? బ్రాహ్మణులు, ప్రస్తుతవిద్యవలన తమకుగాని దేశమునకుగాని లాభము గలుగుట లేదని గ్రహించుచున్నారు. తమ దుస్థితి కెంతయు వగచుచున్నారు. తమ కాలము నిదివరకు వ్యర్థ పరచినందులకు పరితపించుచున్నారు. నిజస్థితి నాయుడుగారికిని మరికొందరు బ్రాహ్మణేతర విద్యాధికులకును తెలియలేదేమో గాని, జన సామాన్యము దానిని గ్రహించుచున్నారు. ఏవిషయమయినను కొందరు స్వానుభవపూర్వకముగగాని గోచరింపదు. బ్రాహ్మణు లింతవరకును బ్రాహ్మణేతరులను దిగద్రోక్కి లాభమును గడించి రనిదలచుచున్న వారి కే సమాధానము జెప్పినను నచ్చదు. అట్టి బ్రాహ్మణేతరులు, తమ వృత్తులను వీడి ప్రస్తుతవిద్యావిధానము నభ్యసించవలసిన దని యే మామతము. ప్రభుత్వోద్యోగములలో వారు విరివిగ బ్రవేశించవలయును. న్యాయవాదవృత్తిని చేకొనవలెను. శాసనసభలో జేరి కాలము గడుపవలయును. అందలి ప్రయోజన మంతయు, వారికి అనుభవపూర్వకముగ దెలిసిరావలయును. బ్రాహ్మణులును తామును ఒక్కప్రదేశమున నిలువజాలమని నాయుడుగారు జెప్పుచున్నారు. వారిని మోహమింకను బాధించుచున్నది.

నాయుడుగారు గోరిన యవకాశములను బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరుల కిచ్చుట యావశ్యకమని తెలుపుచున్నాము. జన్మిస్తే పక్షమువారికి బ్రాహ్మణు లిటుల జెప్పవచ్చును. గాంధీ యుప దేశానుసారముగ మేము జాతీయవిద్యను మా బాలరకు చెప్పించెదము. పంచాయతి కోర్టులలో మా వివాదములను పరిష్కరించికొనెదము. మా జీవనోపాధికి ఏ స్వతంత్రవృత్తితో అవలంబించెదము. మేము శాసన సభలో బ్రవేశింపము. మిరిక మమ్ములను దూషింపకుడు. యథేచ్ఛగ ఆంగ్లవిద్య నభ్యసించుము. లాయర్లు గండు. సేవకా వృత్తిలో బ్రవేశించుము. శాసనసభలను నిండుడు. మూపై మీకు షగ దీరువరకును, మేము దూరముగ నుండెదము. మీకును కొంతకాలమునకు నిజము తెలిసిరాగలదు. బ్రాహ్మణు డింతవరకనుభవించుచున్న స్వర్గము నరకకూప మని, మీరును గ్రహించి త్వరలో వెనుకటివృత్తుల నభ్యసించగలరు. జన్మిస్తే పక్షమువారి దూషణములకు బ్రాహ్మణులు గినియక, ఈ మాత్రము త్యాగమునకు సంసిద్ధులుగావలయును. దూరమాలోచించెడి బ్రాహ్మణేతరులు, కాంగ్రెసు తీర్మానానుసారముగ త్యాగసంసిద్ధులై, ద్వేషవివర్జితులై, దేశ

సేవయెడల తమ యుత్సాహము గనుపరచుచున్నారు. జన్మిస్తే పక్షమువారత్యల్ప సంఖ్యాకులు. వారయినను మహమ్మదీయులవలె మిగిలిన వారితో త్వరలో జేతులగలుపక మానరు. జాతీయవాదు లిదివరకే శాసనసభ్యత్వమును వదలుకొనుచున్నారు. న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించి, జాతీయ విద్యా వ్యాపకమునకు బూనుచున్నారు. బ్రాహ్మణ మితవాదులు గూడ వారి మార్గము నవలంబించుచో, దేశమునకు మహోపకారము జేసిన వారగుదురు. దేశసౌభాగ్యము పెంపొందును. హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగమా బలమగును. జన్మిస్తే పక్షమువారి ద్వేషగీతముల కెడము దప్పి, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సంఘము లేకోదరులవలె మెలంగుటకు వీలగును. జన్మిస్తే పక్షమువారి ఆందోళనము, బ్రాహ్మణ మితవాదులలో ప్రబోధము గలిగించు గాక!

చోరగుడి వేంకటాద్రి పంతులుగారు

(101)

బాపట్లలో న్యాయవాదవృత్తిని విసర్జించిన ప్రముఖుని నామము నిన్నటి వృత్తాంతమున పొరబాటున జేర్చబడి యుండలేదు. బాపట్లలో, ప్రసిద్ధి కెక్కిన న్యాయవాదులును, దేశహితైకవిషయము లందు చిరకాలము నుండియు శ్రద్ధతో పాటుబడుచున్న ఆంధ్రప్రముఖులు నగు చోరగుడి వేంకటాద్రి పంతులుగారు. తమ న్యాయవాదవృత్తిని వదలి, సహాయనిరాకరణోద్యమాభివృద్ధికి కృషి నలుప నిశ్చయించుట కడు ప్రశంసార్హము. వీరిమార్గము ఆంధ్రన్యాయవాదప్రముఖు లనేకులలో త్యాగ భావమును పురికొల్పు గాక యని కోరెదము.

ప్రాతకథ

యూరపియ నైనికునివలన, భారతీయ సేవకుడు చనిపోవుట తలస్థించుచో, సేవకుడు తనమరణమునకు తానే కారకు డగును. ఆతనికి సాధారణముగ స్లీ హాభివృద్ధి (Enlargement of the spleen) వ్యాధియుండును. అందుచే నేమాత్రము దెబ్బతగిలినను ఆతను చావక తప్పదు. ఇట్టి తీర్పుల గూర్చి ఇదివర కెన్నిమారులో విని యున్నాము. నేటి తంతివార్తలలో అట్టి తీర్పు నింకొకదానిని, ఆగ్రా డిస్ట్రిక్టు మేజిస్ట్రేటుగా రిచ్చినటుల ప్రచురింపబడినది. ఇందుపై వ్యాఖ్యాన మనవసరము.

15 వ విశాఖబట్టణ మండలసభ:—ఈసభ ఆక్టోబరు 28-24 తేదీలన చెన్న పట్టణంలో బాంబ్రురుగానున్న మురారాజ్ టంగుటూరు ప్రకాశంపంతులుగారి అధ్యక్షతక్రిందను, 8 వ వ్యవసాయ పారిశ్రామికసభ (ప్రవిజయనగరం సమస్థానం) ట్రస్టి మురారాజ్ రావుసాహెబు వి.టి. కృష్ణమాచార్యగారి అధ్యక్షతక్రిందను కొత్తవలలో జరుగును.

జయపుర సంస్థానములోని మల్లనగిరి గ్రామమున కుత్తరమున "నీలకంఠేశ్వరాలయము"ను దేవాలయమొందుగలదు. ఇదిక గోడలను గట్టించి మీద గడ్డితో బయికప్పు చేయించబడినది. గోడల కట్టడము ఇంకను సంపూర్ణి చేయబడనందున ఈశ్వరునకు నిలువ నీడలేనట్లున్నది. కావున నాలయనిర్మాణమును శ్రీధ్రుముగ బూర్తిచేయించి నిత్యభోగమును ఎల్లప్పుడు జరుగుచుండునట్లు సంస్థానపాలకులు శ్రద్ధవహించవలెనని మనవిచేయుచున్నాను. (ఒకరు)

వెదపాలెం శ్రీ కృష్ణశ్రమముయొక్క ద్వితీయవార్షికోత్సవము ఈ నెల 8 వ తేదీన అతిశ్రద్ధవముగా జరిగినది. చుట్టుపట్టు గ్రామములనుండియు, తెనాలి, బెజవాడ, గుంటూరు పట్టణములనుండియు 8, 4 వందలమంది సభకు విచ్చేసిరి. పంచమశాలికలు పాడిన మధురమైనపాటలు విని సభ్యులు ఆనందపరవశులై ఒకరినిమించి ఒకరు కట్టుములను చదివించిరి. మొత్తము 107 రూపాయలు చదివించిరి. ప్రజలకు పంచముల యెడల కలుగుచున్న అభిమానమునకు ఇది యొక గుఱుకు. స. హనుమంతరావు.

వృత్తాంతములు

మదరాస్ ప్రొవిన్షియల్ కాంగ్రెస్ కమిటీ:—బాంబ్రుటిలో బాంబ్రురు మహాసభయందు సమావేశమైరి. శ్రీకాకతినీధులుగూడ మామూలప్రకారము కల్గి యుండిరి. కాని ఏలకో అరగంటకాలము శ్రీకాకతినీధులు నేతి యొప్పిపక నాటికభ శ్రీకాకతినీధులు కుత్తేశంకబడలేదని కమిటీ అధ్యక్షులగు శ్రీమూక డన్. కస్తూరిరంగయ్యంగారు తెలిపినది.

కుపాన:— గంటామట్ల 15 మైళ్ల దూరమున కుపాన కేంద్రస్థానమేర్పడినది. దినము (8 వ తేదీ) కుపాన ఉత్తరముగా పోయి తీరమునకు వాటగలదు.

సింధియా ధూమనాకా సంఘము:—ఈసంఘమువారి "లాంబలిటీ" అను పొగయొడ గత నెల 29 వ తేదీనుండి మార్కెట్టునుండి యిండియను బయటజేరి యా నెల 6 వ తేదీన పోర్టునుకు వచ్చినది.

ఆహారకదార్థముల ఎగుమతి:—ఈవత్సరము బాబ్స్ ధరమున కలిగియుండ ఆహారకదార్థములను ఎగుమతిచేయుట అక్రమమని తీర్మానించుటకు ఈ నెల 10 వ తేదీన బొంబాయి లోని కనికారాండ్రునకు సమావేశమయ్యెదరు.

దెయిలీహరల్బుక్ శ్రీకాళిమానులు:—ఈపత్రికను బహిష్కరించుట న్యాయముగాదని వాదించుటకు బాబ్స్ స్టాగారి అధ్యక్షతక్రింద బొంబాయినగరమునం దొకసంఘ మేర్పడుట జరిగినది.

బొంబాయి సమ్మెకట్టు:—7 వ తేదీ వార్త-సమ్మె కట్టెయినను తొలగలేదు. బ్రాంకేవనివాండ్లు 2000 మంది సమ్మెకట్టిరి. వారిలో 200 మంది మర్కసాపువాడు 600 మంది కండక్టరులు డ్రైవరులు. గంపెనీవాడు కొద్దిగా బండ్లను నడపుచున్నాడు.

మ్యాగిషను బోర్డుకు:—ఈవత్సరము ఈ నెల 7 వ తేదీన ఈ కేవలచారణకువచ్చినది. ఈ కేసులో నుకలూలు, కర్నూటి, స్త్రీంజరు, జే. సి. బెర్టీనార్డు ముద్దాయాగా నున్నారు. వీరిలో మొదటి ముద్దాయి సిమ్లాలో జబ్బుస్థితిలో నున్నందున 15 వ తేదీన తీరగా విచారణ జరుగును.

బొంబాయి నీటిగడ్డయి:—బొంబాయిలో వర్షములు లేనందున నీటిగడ్డయి కల్గినది. దినమునకు 440 లక్షలకాలము లకు బయలు 880 లక్షలు మూత్రమే అందజేయబడును. ప్రజలు మితముగా వాడుకొనవలెను. అందులకు ప్రత్యేకతనిచ్చింది ఏర్పకబడినదని బొంబాయి మ్యాగిషిటలు కమిషనరు ప్రకటించెను.

రబ్బరుతోటలు:—కొచ్చిలోని తోటల సంఘకాళివాడ యా నెల 5 వ తేదీన సభచేసిరి. నవంబరు 2 వ తేదీన నెల 100 కి 25 వంతునకు జనవరి ఫిబ్రవరి నెలలలో 100 కి 20 వంతునకు కల్గించెదము. రాజన్న రబ్బరు తీరకాలమున మాత్ర ప్రత్యేక సౌకర్యమును చూపవలెను. మాత్ర తీరకాలమును వచ్చుబడియను చాల కొద్ది అని వారు తీర్మానించిరి.

దిదితాలా క్రథకు మహాసభ ఘంటకాల గ్రామములో కొరవరం గ్రామపాస్త్రవ్యులును, కాంగ్రెసు అభిమానులు అగు బాబ్స్ వడ్డనాథయ్యచాదగారి అధ్యక్షతక్రింద 28-10-20 తేదీనారము సాయంకాలము 1 గంటనుండి జరుగును. దయచేయువాడు 17-10-20 తేదీతోగా తెలుక ప్రార్థితులు. గొడిపాటి వెంకటరత్నం, ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడు.

ఎం.బెల్లీవక్కసాపు పనిదాండ్రు:—ఇక్కడున్న చీక మా చాలదు. దీనికదనముగా 100-కి 50 వంతున బత్తానియ్యవలెను. ప్రకటితములగు నెలవ్రదినములలో చీకబత్తెముల నియ్యవలెను. ఉదయము 9 మొదలు సాయంకాలము 5 వరకును పనిని నియమింపవలెను. లేనిచో 12-వ తేదీనుండి సమ్మెకట్టెదమని ఈవనివాండ్లు కలకత్తా కావొరేదను జనరలుకమిటీ వారికి నిజీనను పంపిరి.

బెంగుళూరు రైలుబండి తిరుగబడుట

కూలీలు పట్టాలను తీసివేయుట

వదముగ్గురు చనిపోవుట

7వ తేదీ రాత్రి చెన్నపురి నుండి బెంగుళూరుకు బయలుదేరిన మెయిలు ట్రెయిను ఆర్క్కిణి మిన్నలమధ్య ఆర్క్కిణి నుండి 1 1/2 మైలు దూరమున చెన్నపురికి 484 మైళ్ల దూరమునను పట్టాలనుండి తొలగెను. అచట రైలుపట్టాల సెవరో తీసివేసినందున ఇంజనును పెండరును తిరుగబడెను. ముందటి మూడు ప్రయాణికుల బండ్లు నొక్కొకటి పోయెను. గాంగుళూలీలు కొందరి పట్టాలను తీసివేసినని యుద్యోగు లూహించుచున్నారు. మూడవతరగతి ప్రయాణికులు 18 గురు చనిపోయిరి. 16 గురికి బలమగు గాయములు తగిలినని యుద్యోగు లంచనా వేసిరి. సరియగు వివరములు తెలియలేదు. గాయములు తగిలిన వారిని చెన్నపురి జనరలు ఆస్పిటలుకు స్పెషలు ట్రెయినులో పంపిరి. బెంగుళూరునుండియు పశ్చిమతీరమునుండియు వచ్చిన రైలుబండ్లలోని వారందరు నచట దిగి మరివేరబండ్లలో చెన్నపురికి వచ్చిరి. సేతుపాయంతనము (8వ తేదీ) బండ్లు సరాసరిగా పోవచ్చును. (అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

ఈ ప్రమాదమువలన వదరాసునుండి బొంబాయి మెయిలు బండి సేతు (8వ తేదీ) మధ్యాహ్నము 3 గంటలకే సెంట్రల్ లైన్ నునుండి బయలుదేరెను. సేతురాత్రి మెట్టుపాళయం మంగుళూరు బండ్లు బయలుదేరవు. (జనరలు ట్రాఫిక్ మేనేజరు)

9వ తేదీని బెంగుళూరు పానెంజరు ఉదయము 7 గంటలకును, రాయచూరు బండి 8-30 కును, రేణిగుంట బండి 11-30 కును, జోలూరు పేట బండి 12 గంటలకును, మేటుపాళ్యం బండి మధ్యాహ్నము 1 గంటకును మంగుళూరు బండి 2 గంటలకును బెంగుళూరు బండి 2 గంటల 30 నిమిషములకును బొంబాయి మెయిలు 3 గంటలకును బయలుదేరెను. ఈ బండ్లు సరాసరిగా పోవును. (రైలు యుద్యోగులు)

18 గురే చనిపోయిరి. 22 మందికి గాయములు తగిలెను. మొదట యంజను పెండరు పట్టాలనుండి తొలగెను. తెలుక మూడవతరగతి ప్రయాణికుల బండియంత ప్రేక్షకులను తిరుగబడెను. వీరము 2-3 తరగతుల గరుగుల యొక బండి మరి యొక మూడవతరగతి బండిపై బడెను. మొదటనున్న మూడవ తరగతి బండిలోనివారికి చెల్లుకొనలేదు. అచట మృతమొకరిని దిగివదిలి మూడవతరగతి బండిలోనివారికి బలమగు గాయములు తగిలెను. చనిపోయినవారిలో 5 గురు తిరుగతియైనట్లు తెలిసివచ్చింది. ఒక్కవట్టా మృతమొకరిని తీసివేయబడెను. ఆ ప్రాంతమంతయును అరణ్యముగాన దోహదము దాగియుండుటకు మంచి అవకాశము కలదు. రాత్రి 10 గంటలకు ప్రమాదము కలిగినది. మరునాడు ఉదయము 9 గంటలకు ఆర్క్కిణి నుండి జరిపింది బయలుదేరినది. అని ప్రయాణికులలో పెద్ద యుద్యోగి యగు నొక భారతీయుడు తెలిపెను (అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

7-వ తేదీ గురువారము రాత్రి సెంట్రల్ లైన్ నుండి బెంగుళూరుకు బయలుదేరిన సెం 7 వ మెయిలు ట్రెయిను ఆర్క్కిణి నుండి మిన్నలమధ్య ఆర్క్కిణి నుండి 1 1/2 మైలు దూరమున చెన్నపురికి 484 మైళ్ల దూరమునను పట్టాలనుండి తొలగెను. అచట రైలుపట్టాల సెవరో తీసివేసినందున ఇంజనును పెండరును తిరుగబడెను. ముందటి మూడు ప్రయాణికుల బండ్లు నొక్కొకటి పోయెను. గాంగుళూలీలు కొందరి పట్టాలను తీసివేసినని యుద్యోగు లూహించుచున్నారు. మూడవతరగతి ప్రయాణికులు 18 గురు చనిపోయిరి. 16 గురికి బలమగు గాయములు తగిలినని యుద్యోగు లంచనా వేసిరి. సరియగు వివరములు తెలియలేదు. గాయములు తగిలిన వారిని చెన్నపురి జనరలు ఆస్పిటలుకు స్పెషలు ట్రెయినులో పంపిరి. బెంగుళూరునుండియు పశ్చిమతీరమునుండియు వచ్చిన రైలుబండ్లలోని వారందరు నచట దిగి మరివేరబండ్లలో చెన్నపురికి వచ్చిరి. సేతుపాయంతనము (8వ తేదీ) బండ్లు సరాసరిగా పోవచ్చును. (అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

మంపిరి. ఆ పిల్లవానికి బలమయిన గాయములు మొగముమీద తగిలినవి. అతడిపుడు జనరలు ఆస్పిటలులో నున్నాడు. ద్రౌపది గార్లుబండ్లకు వైద్యులకు నూడ కప్పించుకొనిరి. వాటిలో అందఱు గార్లుబండ్లకు యిద్దరికి మాత్రము కొద్దిగాయములు తగిలినవి. 8-వ తేదీని బెంగుళూరు మంగుళూరు మెట్టు పాళయం మెయిలుబండ్లు వెళ్లలేదు. బొంబాయి మెయిలు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకే బయలుదేరినది. చెన్నపురికి వచ్చు బండ్లన్నియు అచటా స్థలమున కావలసే నిలువబడినవి. ఆ బండ్లలోని ప్రయాణికులు సేతుబండ్లలో చెన్నపురికి వచ్చిరి. మృత్యువును దులుబులుచారి నాకరు వరదకు, మూటుకోరు లై రాగీ లకు లోని అన్నాచల, కాకకు (మూటుకోరు), అల్లాబద్ల (అంబూడు), తిరుకేగదాచారి (వేల్పూరు), వెంకటాచల ఆచారి (కాటాపడి), నీరరామయ్య (అర్వియ్యం నగరం), అల్లూల (బెంగుళూరు కంటోన్ మెంటు), అల్లులు రహిమాను (తిరువల్లి కే.టి.టి. బిల్డింగ్), బాబాసాహెబు (డిబ్), జిల్లా బారావు (అల్లూలు బిల్డింగ్ కర్రకుడు), వరదాచెట్టి (వాలాజాపేట), బాలకృష్ణకు (బంధకోణం), ఏ. రాధాకృష్ణ (రాజపురం), అమరావతి అమ్మకు (అరణి), గోవిందమ్మకు ఆశాపాడ 16 గురు జనరలు ఆస్పిటలులో నున్నారు. వీరిలో బాలకృష్ణుని గాయములు మాత్రము చాల ప్రమాదకరముగా నున్నవి. ఇంజను తిరుగబడినది. రెండు బోగీల బండ్లు విడదవడినవై నవి. ఇంజనును విడగొట్టడం ద తీయవలసివచ్చెను. గురువారము రాత్రి 10-35 గంటలకే 3 ప్రమాదము జరిగినది. ఆ సంగతి తెలియగానే ఆర్క్కిణి నుండి వచ్చుచున్న మృత్యువును దులుబులుచారి తీసికొని అచటి కేగెను. వారచటికి వెళ్లినది చాలమంది తురగావులకులోటి ప్రయాణికులు బయటకు తీసిరి. శిథిలమైనబండ్ల చెక్కలు రంపములో కొనిన గాని కొందరిని బయటకు తీయవలసివచ్చెను. రాత్రి 2.55 గంటలకు చెన్నపురి నుండి బయలుదేరిన డిప్టీ బ్రాఫిట్ మేనేజర్ ఏజెంటు, సెక్రటరీ గార్లుకు మరొకందరు యుద్యోగులను దాక్టరులను రాత్రి 4 గంటల కుపాయస్థలమునకు చేరి. డిప్టీ బ్రాఫిట్ నూకర్నెంటు నూడ బోలూరు పేట నుండి అటకు వచ్చెను. అటకు వచ్చిన బండ్లలోనివారిని కొనివచ్చిన స్పెషలు బండి 8వ తేదీ 6 గంటల 12-30 కు చెన్నపురికి వచ్చినది. బొంబాయి మెయిలు కొన్ని దినములవరకును మధ్యాహ్నము 3 గంటలకే బయలుదేరును. ఉపాఖ 8వ తేదీ సాయంత్రము 7-80 కు చెన్నపురి జనరలు పోస్టాఫీసుకు వచ్చినది. సేతు 9వ తేదీని బటువాడా చేరుబడును. చెన్నపురి నుండి ఉపాఖ వైతరములు వార్తా క్షతికలను నూడ 8వ తేదీని బెంగుళూరుకి వెళ్లలేదు.

ఆయా, కను (22-9-20) తేదీ ఆంధ్రప్రదేశ్ యందు “పేక్షకుడు” అను పేరున ప్రాచుర్యమున వ్యాసమునా, గుడ్ల వల్లేటి గ్రామములో (19-9-20) తేదీన వాయాధికర్యముక్రింద నభ జరిగినట్లున్న, కభలో నహాయీరాకరణమును గూర్చిన తీర్మానము ఆమోదించినట్లున్న ప్రాయశశియున్నది. ఇది కేవలము అసత్యము. మ-రా-క్రి చెతనవాడ వెంకట స్వనిం నాంతుంతులుగారు ఆర్కా ఉదయమున మృగామృతము యందు చెవుతూవున్న ఉపవ్యాసముయొక్క ఉపరభాగమున నహృటికి వెళ్లినది. అప్పుడు వారు “ఈ తాలూకా ప్రజలు తరు కర్తవ్యమునుగూర్చి ఆలోచించుకొనుటకు అవసర తాలూకానభ జతవుటకై కవుతరం గ్రామమున నూడకు పొడ గట్టుచున్న కనియ అది నిర్వయమైన తరవాక తాము యీ గ్రామమున తిరిగి ఉపవ్యాసంపై కు”నియ చెప్పి ఉపవ్యాసమును ముగించిరి. కాని నహాయీ నిరాకరణమును గూర్చిన తీర్మానమును సభలో ప్రవేశపెట్టడముగాని ఆమోదించడము గాని యంతమృతమున్న జరిగి యుండలేదు. జరగనిది ప్రాయశ అతి సామాన్యము.

గుడ్లవల్లేటి, గుడ్ల వల్లేటి వెంకటరత్నం.

వ్యాపారము, ధరలు.

చెన్నపురి సుక్రవారము

వాటాబజారు
వాటాబ బజారు నిలుకడగ నున్నది. గోకాక వాటాబ ధరలు (వారంధములో) రు 149 లు, ఇతరు రు 158 అందెను. ఇతర వ్యాపారము లిది. మార్గములంపెనీ రు 10 1/2 లు. యునైటెడ్డు (రీటర్) రు 185 లు.

నగదు బజారు

మూరకము
బ్యాంకులు తెల్లగ్రామద్వారా సామ్యుకంపుటకు పెన్సి 19 బ్యాంకు దర్శనముండి పెన్సి 19-1-16 బ్యాంకుల కొనుగోలుదర్శనముండి సీయూ పెన్సి 20-17-82, 8 నెలలవాయిదా 21 6 నెలలవాయిదా పెన్సి 21-9-16 బజారు ధోరణి బాగులేదు. అమెరికాదాలరుల దర్శనముండి అమ్యుకపుర నూటికి రు 852 అ, కొనుగోలు 100 కి రు 820 అ. బావాబ్యాంకు అమ్యుకపురదర్శనముండి లేదా తెల్లగ్రామ 89 రు 100 అ. పోంకాంగు బ్యాంకు అమ్యుకపురదర్శనముండి లేదా తెల్లగ్రామ 100 దాలరులకు రు 270 అ. మంగుళూ అమ్యుకపురదర్శనముండి లేదా తెల్లగ్రామ 100 టీలరులకు రు 875 అ. జపానబ్యాంకు అమ్యుకపురదర్శనముండి లేదా తెల్లగ్రామ 100 యెన్నులకు రు 182 అ. జపానబ్యాంకు కొనుగోలు 60 రోజుల వాయిదా 100 ఎన్నులకు రు 165 అ. ప్రైయిట్లలోని దాలరు బ్యాంకుల అమ్యుకపురదర్శనముండి ధర 100 దాలరులకు రు 148 అ. అమ్యుకపురదర్శనముండి ధర 100 దాలరులకు రు 125 అ. చెన్నపురి బ్యాంకువాటా రు 1700 అ. అమ్యుకము. చెన్నపురి బ్యాంకు నూటికి వడ్డీ రు 6 అ. బొంబాయి ,, 5 తెంగాలు ,, 5 ఇంగ్లండు ,, పా 7 అ.

జరిగిన వ్యాపారము

గోకాకవిల్లు (రు 100 లు) రు 158 అ. నవంబరు వాయిదా రు 158 1/2 అ. కొంబులూరు నూలనేరకంపెనీ (రు 100 అ) రు 262 1/2 అ. నవంబరు వాయిదా రు 265 అ.

మూసను టూడు అందు కో,

దరారీలు, చెన్నపురి.

వెండి బంగారములు

బొంబాయి, అక్టోబరు 8:—బొంబాయి బజారు: సుక్రవారము:— ఇంగ్లీషు మీలీమి బంగారము రు 27/1 అ, ఉంక సాల పోడరు రు 27/4 అ, మొదటి వాయిదా రు 27/7 రెండవ వాయిదా రు 27/4 అ.

ఇంగ్లీషు ఛాదీవెండి పోడరు రు 118/8 అ, మొదటి వాయిదా రు 118/8 అ, రెండవవాయిదా రు 118 అ.

మూరకము:—బ్యాంకులు తెల్లగ్రామద్వారా సామ్యుకంపుటకు యాపాడుకు పిల్లింగు 1-7 పెన్సి, దర్శన నాండియ పి 1-7 1/16 పెన్సి.

హైలాండ్సు మోటారువారు:— బొంబాయిలో యీ పేదగుల సెపు సామ్యుకము కొందరేర్పరతి. అచటివనిశాం ద్ర ఫోర్మను నొక హైంకపుని నొక యూరోపియను యుద్యోగి కొట్టెను. ఆఫోర్మనుకు కనిలో నుండి తీసివేసి, అందు కలన 250 మంశి కనిశాండు నమ్యుకట్టి.

రాద్రి భాద్రపద, బ ౧౨, శనివారము

చెరువుదరి

1 సాయంసమయమాయె
సాంధ్యగాముచాయె
జగమంతయును నిండసాగె
నీటికై
సమయమాయెను చెరువుకేగె॥

2 సాయంతనముగాలి
పాడుచున్నది లాలి
తమము మెల్లన జారుచుండె
బిందెతో
తరుణమాయెను చెరువు సేర॥

3 వీధిబోయెడివారు
ఒక్కలైనను లేరు
వెంటవెవ్వరు రారు నాతో
నెంటిగా
వేళ మీరెను నీటికేగె॥

4 మరలివత్తువో రానో ?
వీడగలమెకో లేనో ?
మరలి వాయించువాడొకడు
ఉన్నాడు
మోహనాంగుడు చెరువుదరిని॥

సుధాకరుడు.

వర్షము

[పంగనామముల రామచంద్రరావు గారు.]

చ. ఘనత నొసంగు జీవనము
గల్గినవానికి ముందు వచ్చు భృ
త్యునిగతిఁ జెమ్మటక దడుపు
సుక్క పురోగత మయ్యె నీకుఁ దో
డనె పలు ధృవపుష్పని వి
డంబిత మా గగనాంతగర్జిత
స్వనమున చీటవాఱగఁ దె
సోప్రకృతిప్రియ ! వచ్చి తేవునకె.

చ. మలమల యెండకాక కొగి
మాడి పదద్వయ మూసనీని భూ
తలమున కితలేశుని వి
తానము నాఁ జెలుచెమ్మటకె మౌరవ
పొలయగఁజేసి యూటటను
బుచ్చు గృహసరస్వ మేర్పడక
నిలిచితి వీవు మార్గవళి

నీ ! ప్రకృతిప్రియ వర్ష పూరమా !
గీ. అకుమాటున్నఁ జివురాకు రేకలందుఁ
దపనువేడిమివాసన తవిలియుండ
కోవణము డిందఁ జనుకు కేల్పానిపి సానిపి
సేదచేర్చితి వర్షమా ! సాదరమున.

ఉ. క్రొంజివురాకులకొ గునుమ
గుచ్చనికుంజములందు సస్యభూ
పుంజమునందు ముండపాద
మొత్తములందు నభేదబుద్ధితో
మంజులరీతిఁ బ్రేబడి స
మాదరణంబు రచించినావు ధా
త్రిం జెలిపికొ ఘటించెదవు

తెల్లను యందఱతోడ వర్షమా !
మ. రవియుకొ నీవును లోకబాంధవులె; సా
భ్రాత్రంబుఁ గోల్పొచ్చి యు
ద్దవిడిక నీసిరి నెండఁజేయఁ గలుపా
త్యుకొ బూని కాలాంతరం
బు విలోకించి దినేకుతీక్షణునిసం
పూర్ణంబుగా మాత నే
ర్చువు నీజన్మకు మూల మాతఁ డయినక
గ్రోధంబుతో నార్చుచుకె.

భరతఖండము ? మీరు భారతీయులొకో ?

[యేటూకూరు సీతారామయ్య గారు]

II

దీనినే చింతించి - ధీరులైనట్టి
దేశనాయకులెల్ల - వెగిపోయినారు
'నాకోజి' యంతటి - నాయకు డేగ
'గోపాలకృష్ణుడు' - 'గో'లోకమేగ
'బాలగంగాధర' - పండితు డేగ

—శ్రీల జెందుచు

అనుచు మీరలు చింత - సందంగరాదు
మది నాకృత్య క్షిని - మణవంగరాదు
హింసకార్యము లాచ - రింపంగరాదు
దేశభిమానంబు - దేశనాడరాదు
జాతిభేదము వృద్ధి - సలుపంగరాదు.

—శ్రీల జెందుచు

అస్పృశ్యజాతంబు - నసరె లే దొకటి
భోగపు జాతంబు - పుట్టలే దొకటి
బాలవిధవ యటంచు - ప్రభువింప దొకటి
అనరాదు ఇటువంటి - యన్యాయ మొకటి
అరసి చూడ స్వతంత్ర - మందఱ కొకటి

—శ్రీల జెందుచు

భారతీయులు మీరు - భాగ్యంబునొంద
పదిమందిలో మీరు - పరువును బొంద
సరవిధోదకు మీరు - స్వారాజ్యమొంద
శ్రీలకు పూర్తిగా - స్వేచ్ఛ గావలయు
జాతీయవిద్యల - జదివింపవలయు

—శ్రీల జెందుచు

పాడియు పంటయు - పరగంగ లక్ష్మీ
విశ్వరూపంతయు - నమరంగలక్ష్మీ
ప్రకృతిసౌందర్యంబు - పరికింప లక్ష్మీ
ఉద్యానవనముల - నూహింప లక్ష్మీ
దేశమాతను నీవు - దిలకింప లక్ష్మీ.

—శ్రీల జెందుచు

కమలంబులోపల - గనిపించులక్ష్మీ
పుష్పంబులోపల - పూర్ణంబులక్ష్మీ
కడలిలోపల నీకు - గనిపించు లక్ష్మీ
సంగీతసాహిత్య - సర్వంబులక్ష్మీ
గృహీగృహంబులయందు - గూర్చుండులక్ష్మీ

—శ్రీల జెందుచు

అట్టి లక్ష్మీదేవి - నయ్యయ్య మీరు
బాలవిధవ లటంచు - వైదైన నేమొ
పడరాని యిక్కట్లు - బాధింపనగునె
శ్రీజెడ శ్రీ నీదు - చెంత నిలిచెడినె
శ్రీచెన్ను వహింప - శ్రీ చెన్నుమీరు

—శ్రీల జెందుచు

చదు వన మోక్షంబు - సాధించువిద్య
విద్య నేర్పినజాతి - విజ్ఞానమయము
విజ్ఞాన లెంపరు - వీరు వారసుచు
సర్వంబుగాంతురు - సర్వేశ్వరునిగ
సత్యంబు కాంతియు - శమమె వహింతు

—శ్రీల జెందుచు

భారతీయులజ్ఞాన - భాండారమైన
సంస్కృతంబీనాడు - చదువ రెవ్వారు
దేశభావననేమొ - తెలియనిదయ్యె
అంగ్లేయవిద్యయే - యవసర్గమయ్యె
అదియె మన కింతటి - యన్నంబు బెట్టె.

—శ్రీల జెందుచు

ఇంటిలోపలితిండి - యిరుల పెట్టు
తనతల్లి దయ వెల - తల్లల దయయు
అమావా తనగుడినె - యద్దెల యింటిసొఖ్య
మరయ నటువంటిదే - నాంగ్లేయమాతృ
విద్యల భేదంబు - వేరసోదెల

—శ్రీల జెందుచు

విద్యావిధానంబు - వివరింతు వినుడు
భరతఖండమునందు - ప్రతివాడు గూడ
సంస్కృతంబును గొంత - చదువంగవలయు
తరువార జాతివి - ద్యలు నేర్వవలయు
అందులో జ్ఞానంబు - నార్జింపవచ్చు

—శ్రీల జెందుచు

కార్యముల్ తర్కంబు - గణితకాత్రంబు
ప్రకృతికాత్రంబులు - పరమమైనట్టి
జంతుకాత్రంబు వృక్ష - కాత్రంబు గూడ
భూగోళము ఖగోళ - పూర్వపుడేక
చరిత జెప్పగవరె - జాతివిద్యందు

—శ్రీల జెందుచు

భారతీయులమనో - భావంబు తెలియు
కాంగ్రెసుసభలలో - గలిసి మాట్లాడ
'హిందీ'భాషను మీర - తెలుగంగవలయు
అంత నధ్యాత్మిక - మరసి యింగ్లీషు
ఆవైన జదువుడు - అవసరమైన

—శ్రీల జెందుచు

బాలురేగాదు మీ - బాలికలెల్ల
విధిగ పూర్ణముగ యీ - విద్యలెల్ల
చదివిననేనుమ్ము - సంసారమెల్ల
జరుగును నెమ్మది - సౌఖ్యంబుగాను
విద్యయె ప్రాణంబు - విలుపులెల్ల

—శ్రీల జెందుచు

ఆర్యసంతతివార - లనిపించుకొనగ
స్వాతంత్ర్య మనుదాని - సాధించుకొనగ
విశ్వరూపము మీర - లార్జించుకొనగ
ధర్మంబు ధైర్యంబు - తప్పకబూని
స్వార్థంబు విడువంగ - జనునయ్య నేడె

—శ్రీల జెందుచు

అనుకూలనాయువు - లల్లన వీచె
సంజేమామబ్బులు జనె - పాచువిచ్చి
'గంధీ'మహాత్ముడు - కడలుచున్నాడు
నాయకుల్ వెనువెంట - నడచుచున్నారు.
జనులెల్ల వెంటడి - జనవలెనుమ్ము

—శ్రీల జెందుచు

భయమేల ? పరులను - బాధించుమేల ?
స్వారాజ్యఫలమును - సరనులైనట్టి
అంగ్లేయు లల్లడే - యందించుచుండ
'గంధీ' మహాబుద్ధి - కర మెత్తుచుండ
భారతీయులు మీరు - బడయుట నిజము.

శ్రీల జెందుచునుండ - చెన్నొందు నిద్ది
భరతఖండమ ! మీరు భారతీయులొకో !

సాక్షి యిట్లు పలికెను:

ఈదినమున నుపన్యాసమేమియు లేదు. సాక్షిసంఘ సభ్యత్వము నపేక్షించి కొందఱు తరములు వ్రాసియున్నారు. అదికాక, చిరకాలమునకుఁ దిరుగఁ స్థాపించబడిన సాక్షిసంఘ మనకు దీర్ఘాయువు, కార్యవిజయము, యశస్వమ్మి కలుగుఁ గాత యని యాశీర్వదించుచు సంఘమిత్రులు మఱి కొన్ని శేఖల సంపాదించిరి. అవి యెందులకుఁ గాని సభ్యత్వనిమిత్తము లేఖలు కొన్ని మూత్రము చేసివెదన. ఇదిగో- ఇది యొకటి:-

సాక్షికి - నమస్కారములు-నేను గంజాముజిల్లావాణ్ణి. ఆబ్రాహ్మణ్ణి. లావుపాటివాణ్ణిగాను. నావయస్సింత అని నిశ్చయంగా చెప్పలేను. కాని అడవాన్ని చూచి లాప్తేయతనంతటి చిన్నాణ్ణిగాను. చారిత్రాత్మకములకుఁ బై మరేదీ ఆక్కర్లేదనేటంత పెద్దాణ్ణిగాను. ఈ రెండువయస్సుల నడుమనూ మిడుతున్నావునా. ఈనడిగండవ వయస్సులోనే వున్నాది యెంత ప్రమాదమైనాను. అది జరజర ఒకప్పుడు ఒక్కసెల్లో నాలుగేళ్లకు- ఒక్కసెల్లో పదేళ్లకు- అంతలో యెక్కడో- యింతలోదిగు- అని సంజేహించుకొన్నదివయస్సు గడసాగినంతటిది - ఈమధ్య - మరిమారు చేవుడు చాలామేలుచేసే- భక్తి చాత-ఉపాధ్యక్షత్వ-రాత్రిపురాణం-చాత- మరగల్గే- పెసర వప్పు పెసాదంచేత- మూడుకోజుల్లో ఆరేళ్లొక్క-దెబ్బని తెగి శింది- అంతలో- ఎక్కణ్ణి-చొచ్చిందో- సక్కనిసుక్క- దీని సిగ్గొయ్య- మిలమిలలాడూ- అల్పిప్పుట్లకల్లుకొని - లంగా లట్లకట్టుకొని, రవికర్రలు తొడుక్కొని-పూసపుట్లపెట్టుకొని- పద్దెనిమిదేళ్లకుంట - బంగారుగంట - గుణాల పెంట - మరేచ న్నాగానీ- మకరధ్వజాదిమంట - (ఈమాటమాత్రం మాగురువు గారు చెప్పారు) తళుకుతుకుమంటూ, తస్సల్లియ - శిట్టకా యంత బాట్టెట్టుకొని-మోటారుసారేరంత మొఖమెట్టుకొని- కంటబడేటప్పటికి - ఏమని చెప్పనుబాబూ! ఎనకటిభవందే- చాని తస్సల్లియ- అది- ముందుకొక్క-చేపాత- ఎనక్కి- మరి నూపునేను- ఆబోగవమోరి-పెట్టుకొని- ఒహతమాసా కాదు- ఒహచలాకీకాదు- ఒహమలాసాకాదు- ఒహదిలాసాకాదు- పదికోజులపాటు పట్టపగ్గాలేకుండా- పసందించేటప్పటికి- పదేళ్లొక్క-మాటు వయస్సుగొడిగిపోయింది-ఏదై నా మంచినత్కా-లచ్చేపనంపుంటే బాగుపడతానని ఆశెచాత నన్నుమీలో సభ్యుడిగా చేర్చుకోవలికిందని దరఖాస్తుపెట్టాను. మీ జంఘాల కాత్రి వుపన్యాసాలు నాకు నచ్చాయి. అని మళ్లీ నన్ను లెగ దీయగలవని నా నమ్మిక- గోతులోపడ్డాణ్ణి వైకిలేదీయడం వంత- గొప్పపుణ్యము మరి నేను. మా గొలొత్తకవిగారు గోదా రి పుష్కరాల్ని రాజయ్యడి వెల్లి అక్కడ-గోదాల్లో పెన్నుడిగిందాన్ని బడితేను రొఘునిజుట్టుకొని లాగేసివాడు. అని కవిత్వంబట్టివాడు- అలాగమాత్రం నన్ను మీరు వైకి రాగేసివట్టాయనా, మీ నలుగురిలో అయిదోవాణ్ణి అవుతాను. ఇట్లు విన్నవించు - న - నుం-

తా|| క|| నేను గ్రామ్యవాది ననుకొంటూ వున్నా కేమా - గ్రామ్యులూగత్రా నాకేమీ తెలదు - నేనాలాటి గాడినిగాను - మాసవతి అన్న గారిమీ చొచ్చిన వ్యాఖ్యలులో సస్తిమెంటాక్ ప్రతివాదిని- అతగాను వ్యాఖ్యము మధ్యల గోవడంచేత ఆవ్యాఖ్యపుఖర్చుల కిప్పుడు తరవాదిని- న-నుం-దిగో మఱియొక లేఖ - దీనిలో మీకుఁ దెలియని మాటల ర్థము వెంటనే చెప్పమందును. సాక్షివీరికి - (అనగా గారికి) బ్యాండ్ దండాలు. నేను హైదరాబాదు యిలాకా గామ్ టేలు(గ్రామపురమనను) నాఅమ్మయ్య (వినతయ్య)చూచిన్ని నగపినతల్లి) వర్తమానలో (పాలనలో) వుండాను. నేను సాలె (బావమరిది) జమాయింది (కలిసి) పొక్కసాటు లుబడలేక (ఊరకే కూరుచుండలేక) ఒకసాలె పెట్టి (బడిట్టి) అండవతనతో (దారిద్ర్యంతో) భానావగైరాలు న్నూవుండాను. ఈసాలెమాత్రము అండవాల్లేక నియకు ల్పాలు) ఇంకావచ్చింపులు కాని (ఇంకను గర్భాధానములు ని) అండవాల్లుండారే- వాండ్లను మూత్రము తీసికొని- మన మగు బాసలో, పుయ్యిలుకొన్ని (పుస్తకములు) అగ్గవరలు (చతురకములు) హాసిల్పరచి (సంతోషించి) విద్య ప్రభు వుండగా-ఒక కన్యాకన్య (కన్య) తాలూకు కుక్కలబట్టెద) గంటిలు (బాకాలు) యాదాదానినాదా

యారికి గొతులేదు. (తెలియదు) ఎంతలెంతులాడినా (వెదకి నను) యాదను గానము. వీండ్రకు తొర బడాయించిందని (పొగ రెక్కినదని) మమిద్దర్న సాలెలో పడాయించి పట్టారి (కరణము) నాల్గుపట్టాలచేకిండు (దెబ్బలుకొట్టినాడు) అడిమంప లెగ మాసాలె పరారి అయిపోయిండు - యాదబోయినాడో అడిబొందపడి- నాకు మీ తరపులకు (వైపులకు) రావాలని కుషీ (ఇచ్చ) వుంది - నన్ను మీ సంఘములో అయిదో సభ్యుడుగా వున్నండి- మాసాలె లంటుకుంటుగా (లావుగా) వుండాడు కాని నే నంత దొబ్బ (లావు) మనిషిని గాను. పరువుబోయిన తరువాత ఊరి అలుగడ్డ (బంగారాదుంప) కంటెవై ఊరిపుంటిమార (గోగుగూర) బెనాతర - (మంచిది) మర్తము- ఇది హైదరాబాదుచేత సమీపమందలి యాంధ్రము చూచితిరా- యెట్లున్నదో- ఇదిగో మఱియొక లేఖ-

సాక్షికి - నమస్కారములు నేనబ్రాహ్మణుడను, నాకు నలుబదియైదు వత్సరములు స్థూలశరీరుడనుగాను. మొదటనుండియు నాంధ్రభాషయందు విశేషాభిరుచి కలవాడను. భారత భాగవత రామాయణాది గ్రంథములే గాక మను మను చరిత్రాది ప్రబంధములనుగూడ వివర్యవపూర్వకముగా జదివి నాడను. ఈ దినములలో గవిత్వము చెప్పనంతటి తెలివి తక్కువవని లేదని నమృతముగలవాడను. కవిత్వ మెన్నివిధములఁ జెప్పవలయునో యన్నివిధముల గూడ సమగ్రముగాఁ బూర్వలే చెప్పియున్నాను. వారిగ్రంథములు మనము శ్రద్ధతో జదివి తెలిసికొని యామోదించి బాగుపడిన యెడల నంత చాలును. పూర్వుల కున్న కల్పనాచమత్కృతి భావగాంభీర్యము శబ్దగుంధము శయ్యామార్దము మొదలగునవి యిప్పటి వారికి లేవు. నేర్చుకొన్నయెడల నవి యలవడునవి కావు. అందుచేత గవిత్వమునఁ గాలము వృధవోనీయక, గ్రంథపఠనము నందే వినియోగపఱచితిని. అధునిక గ్రంథములను జూడలేదు. మాడెడలమకొనలేదు. నానిలో జూడవలసిన యంతము లేవియు నుండవు- ఉండవని నీ కల్లు తెలియునందుకేమా- అది వేరే తెలియనక్కరలేదు. ఇప్పటివారు పూర్వులు కాక పోవుటయే కారణము. పూర్వులకుఁ బ్రత్యేక మంతతెలివి లేటలకుఁ గారణమేమని యడుగుదురేమా? పూర్వు లిప్పటి వారు కాకపోవుటయే యందుకుఁ బ్రధానకారణము. మీరు సంఘ మేదో స్థాపించినట్లు వింటిని- కాని మీ వెనుకటి యుపన్యాసములుగాని యిప్పటి యుపన్యాసములుగాని చదువ లేదు-చదువఁదలచుకొనలేదు. చదివినవా రెవరో నాయెద్దకు వచ్చి బాగుగనే యున్న వనుచున్నాను. కాని నాబుద్ధి యంతమాత్రమునఁ దిరుగుననికాదు. నా కిప్పుడు జబ్బుగా నున్నది.

కం. "అధునాతనకవినిరసన ।
వృధగాఁజేయుటనె నీకుఁ బృథులవ్యాధి ।
వృధ సిద్ధించెనరా యో ।
విధవయో కొఱ్ఱకూటి వెంకటరాయా."

అని యొక నిర్వాగ్యపురఃగవి నావై నొక్కపద్యముచెప్పినాడు- ఈకాలపురఃగవిత్వము బాగుగ నుండదని నేననఁగ నేడ్చెదను. కాని యాపద్య మే మంతబాగుగానున్నది? 'అధునాతన' యను నవ్యుడు చతుర్ధవర్ణము- వృధాయనునవ్యుడు ద్వితీయ వర్ణము- రెంటికిని బ్రాసయో? ఈజోలి నాకేల? నాకప్పుడు జబ్బెక్కువగా నున్నది- మీకు సమీపమున నున్న తాటిపత్రి గ్రామములో నొక్క గొప్ప వైద్యుడున్నాడట- మందుకై యాతనియొద్దకు రావలయునని యున్నది. అందుచే నన్నుఁ గొన్ని మాసములు మీసంఘమున సభ్యునిగాఁ జేర్చుకొనవలయును. జబ్బుతో నుండుటచేత నెటుపోయి యెటువచ్చునో యని మీ చేపట్టు నపేక్షించుచున్నాను. చిత్రించకలెను.

కొ|| వె||

సభ్యత్వమును గూర్చి వచ్చినలేఖ లినియే-ఎవ్వరిని జేర్చుకొనుట మీకీష్టము?

జంఘా: పూర్వమున దరఖాస్తుపెట్టిన డబ్బులేని సెట్టి తిరుగ నేల వ్రాయలేదో మీకుఁ దెలియునా?

సాక్షి: తెలియదు.

వాణి: వీరిలో నెవ్వరిని జేర్చుకొనుటకును నేను సమ్మతించను.

కాలా: నేను జంఘాలకాత్రి యేమిచెప్పఁదలచెనో దానతో నేకీభవించును.

జంఘా: నేను వాణిదాసుని యభిప్రాయముతో నేకీభవించి తిని. అయినవవాడు తగినవాఁడుదొరకనవ్వడు మామ కోవచ్చును. ఇప్పుడు తొందరయేల? కాని నాకొక్క చిన్న యూహ యున్నది. మనశేఖరచిర M. S. S. అను నక్షరములు చిరుదమురీతిగాఁ దగిల్చినయెడలఁ దప్పేమి?

చిన్న కథ

హిందూగృహిణి.

[పానుగంటి లక్ష్మీవరసింహారావు గారు.]

వారు తెలివాటి నియోగులు. వారి నే గోలకొం నేపాలంబురు. వారు నూతనముగా వైష్ణవ మత స్వీకరణ మొనర్చిన వారు. మిగుల వృద్ధులు. భర్తకు దెబ్బదియైదు వత్సరములు. భార్య కలువది తొమ్మిది. వారు పరమదర్శియు వారి కొక్క పుత్రుడు. ఆతని కేవలవత్సరము అందెను ఆతనికిఁ బుత్రపుత్రులకా సంతాన మేమియులేదు భార్య యందు బధ్దాసురాగుడై వర్తించుచుండెను. నలువదిరెండు సంవత్సరములు దాటిన పిదప నామె గర్భము ధరించెను. కాక గర్భవతీయైన కాలతయం దాకాలతున కెంత యను రాగ ముండెనో యాతనికే తెలియదగినది. నేటికిఁ జాత్రదర్శన మగును గదా యని, వృద్ధ దంపతులు పొప్పింగిపోయిరి. కోడలికిఁ బ్రసవవేదన యారంభమయ్యెను. కొడుకు గలుగునని వారు సంతసించుచుండగాఁ గూతురు జన్మించెను. వైవకటాక్షమున నికముందుఁ బుత్రుడు కలుగఁగూడదాయని నా రుత్తలపడుచున్న చిత్తములను సమాధానపఱచుకొనిరి. పుట్టిన మూడవ నాఁడాల్దిడ చనిపోయెను. అతననాడు మూతికా జ్వరమున బాలెంతరాలు తన తనవు విడిచెను. సంసారవృద్ధి కాలేదని వారిదివఱ కేడుచుండఁగా నిష్కడిట్లయ్యెను. ఆసో భగవదను గ్రనాను!

అన్నము తినక, నీరైనద్రావక, సంతత భార్యాదుఃఖ సంతృప్తిడై, యామెపోయిన మూడవమాసమున భర్తకుడఁ బోయెను. అయ్యో! ఇంక నేమున్నది. మనుమరాబలేదు. కోడలులేదు. ఉన్న యొక్క కొడుకు కూడ నెగిరి పోయెను. అయ్యో! ఇంక నేమున్నది? కొడుకా కొడుకా యని యేడ్చుచున్న వృద్ధదంపతులు మూత్రము మిగిలిరి. ఏమియో వైదిక వృత్తి చేసికొని దినమునకొక్కయోపాయ తెచ్చి కుటుంబమునకు జ్ఞానబాధ లేకుండఁ గాపాడుచున్న యొక్క కొడుకుగూడ మన్నయినాడు. ఓ భగవానుడా! ఆకుటుంబము గతి యింక నేమి?

ఏమగుట కేమున్నది. దెబ్బదియైదు వత్సరముల యాయుత్తరీకుడు నడుమున కంగవత్త్రమును జుట్టఁబెట్టుకొని కట్టి చేతఁబట్టుకొని యింటిలోనున్న నిలువు బోడి రాగిచెంబును జేతముచ్చుకొని గ్రామమున భిక్షాటన మారంభించెను. నాలు గిండ్లుతిరిగి తవ్వెడు మాకలు తేఁగఁ బుత్రహోకముచేత బాగులు చున్న గృహిణి యింత గంజికాయుచుండెను. అది యొక్క పూట ద్రావి కృష్ణ నామస్మరణ మొనర్చుకొనుచు దాటాటల పంచపాళిలోఁ బడి వారు కాలముఁ గడపుచుండిరి.

వాణి: M. S. S. అనఁగ నేమి?

జంఘా: Member of the Sakshi Sangham.

సాక్షి: M. S. S. అనగా Manu Scripts, అని తప్పుటర్థ మగునేమా-

జంఘా: అటులైన M. S. S. S. అను చిరుకమును జేర్చి కొండము.

వాణి: అనఁగ-

జంఘా: Member of the Satyapura Sakshi Sangham.

కాలా: ఇంగ్లీషుచిరుకములు నాకుఁబనికరావు.సభ్యులు తెలుఁ గువారు. దేశము తెలుఁగు. భాష తెలుఁగు. చిరుద మింగ్లీషునండేల? జంఘాలకాత్రి- ససానస- వాణి దానకవి ససానస- అని పిలువవలెను.

వాణి: సత్యపుర- సాక్షి-సంఘ- సభ్యుడనియా-వృద్ధనివాహ నాటకములోని! సాంబయ్య సతసానా- (సమాజ పండిత సాతానిసాంబయ్య) అని చిరుదము వహించి నట్లుండును.

సాక్షి: మీ కేచిరుదమైన పాపగియుండునుగాని నా కేచిరుదము పాపగియుండును? నాయనలారా చిరుదముఅనలదు బహువతులు తలదు. మన కేవలని జేయుటకుఁ జూ నుకొని యుంటిమీ దానిని నిశ్చలదీక్షతోఁ జేయు చుము. వారియెడల వైష్ణవకృపలేదు వీరియెడల భయమక్కఱలేదు. వారి బహుమానములతోఁ బని లేదు- వీరి శరాభములతోఁ బనిలేదు, వారిస్తుతుల తోఁ బనిలేదు. వీరినిందలతోఁ బనిలేదు. జైరమును సమృద్ధవర్తించు.

ఓం కాంతి క్కాంతి క్కాంతి.

ఇట్లా క్కమానము గడవకుండనే, యాయనకు వ్యాధి యారంభమయ్యెను. అతఁ డీతాకుల చాచవలె బండుకొని జ్వరపీడితుడై బాధపడుచుండ, భార్య కాకు లాత్తుచుఁ బ్రేలు చెఱుగున నీగలను దొలుముఁ దలనొత్తుచు నడుమ నడుమ గన్నులాత్తుకొనుచు దైవసముదగు భర్త కుప చారము చేయుచుండెను. డెబ్బది యైదేడవఁడను. అజయగ్నినపండు. జ్వరపీడితుడైయున్న నేమి? లంఘనము కట్టవచ్చునా? ఏదైనా? గంజిత్రాగుట కీయ వలయున గాదా. లేకున్నఁ బ్రాణములు శోషిల్లివా. వృద్ధులకు బాలురకు శోషవచ్చుట యెంతో నేపా. లేచి ప్రాయ్యముంటవేసి, బియ్యము కొఱకు రాగిచెంబు చూడఁగ దానిలో నొక్క బియ్యపుగొనమైన లేదు. హా! కృష్ణాయని నాలుగిండ్లకుఁ బోయి పిడికెను చొప్పున నాలుగు పిడికల్ల బియ్యము వ్రేలులోఁబోసి తెచ్చి గంజికాచి యిచ్చి, భర్తవైఁ జేయి వైచుకొని యెట్లున్నది, యెట్లున్నదని నడుమ నడుమ నడుగుచు, నప్పుడప్పు డాతనికిఁ బోసిన చెమ్మటకు పైఁట చెఱుగున నిమ్మకాయగా నొత్తుచు, నిలువేల్పులకుఁ మ్రొక్కుకొనుచు భర్తప్రక్కను గూరుచుండి యాతని నేవించుచుండెను. ఇంకను రెండు పిడికల్ల బియ్య మింటిలో నున్నచి అని వండుకొని తాను భుజించినయెడల రాత్రి భర్త కిచ్చుటకు వేడిగంజిమెరుకు లుండవని యామె భుజింపక యూర కుండెను. భర్తకుఁ జెమ్మట బాగుగాఁ బట్టుచున్నది. జ్వరమా కదలుచున్నదని భార్య సంతసించెను. కాని యాతనిమాటలో యెటుఁబడుచున్నది. అప్పుడు భార్యను జూచి యాతఁడెట్లని యెను.

భర్త:—నాకు నీరస మెక్కువగా నున్నది. తనువు నిల్చునని తోఁచును. నేను నీతో నొక్కమాటఁ జెప్పవలయునని యున్నది. చెప్పునా?

భార్య:—నాదా! ఇట్లు నన్నడుగవలయునా - ఏమి యాజ్ఞాపింతురో చేతులు కట్టుకొని చేయుదును.

భర్త:—నేనింక బ్రదుకను.

భార్య:—మీ రట్లనడగదు. నాకుఁ బుణ్యశ్రీచరణ మున్నదని నే నెఱుంగుదును.

భర్త:—కావచ్చును. నీవు న స్నేహితియైదు సంవత్సరములనుండి నేవించుచుంటివి. నా కీకోరిక యున్న దని నిన్ను పూజన సడిగితివా? నీవు నాకుఁ జేసిన యుపచారమునకుఁ దేవతలు మెచ్చుచుగినది. నా కిప్పుడొక్క కోరిక కలిగినది. నేను క క్తిహీనుడనై యున్నాను. అది నీవు తీర్చవలయును.

భార్య:—ఎన్నఁడులేని దిట్లుడుగుదులే? మీ యాజ్ఞ యెదో నెలవిండు.

భర్త:—అట్లులేనఁ జెప్పెదను వినుము. మన యింటిలో నిల్వరాగిచెం బున్నదే - ఆచెంబెడుబియ్యము చెంబుతోఁ గూడ రెండురూపాయలు దక్షిణతోఁ గూడ నొక శ్రీవైష్ణవునికి దానమియవలయునని యున్నది. అది నా కెట్లు సమ కూడునా యని యోచించుచున్నాను.

భార్య:—ఇంతే కద - ఒక్కగడియలో మీ రట్లు నేయవచ్చును.

అంత వేగమ లేచి క్రొత్తదారపు బొందునకుఁ బసపు రాచి, గూటిలో నున్న పసపుకొమ్మ దాని నడుమను, గట్టి మెడకుఁ గట్టికొని పువ్వులన్న బొందును విప్పి వాని నూడదీసి రాగిచెంబు చేత పుచ్చుకొని, కోమటియింటికీఁబోయి పువ్వుల నమ్మలూసెను. కోమటి అయిదురూపాయల నిచ్చెద నని చెప్పెను. “చాలు నాయనా” యని యాసొమ్మ తీసికొని రాగిచెంబునిండ బియ్యముపోయించి దాని విలవనను గోమటి కిచ్చి సంత్రుమముతో నింటికేవచ్చుచు దారిలోఁ గానఁబడిన యొక శ్రీ వైష్ణవుని వెంటఁ బెట్టికొని తనయింటికీఁ బోయెను. భర్త యా దానమొనర్చెను. “నీవుజ్ఞమున నా కోరిక తీరినదని యాతఁడు సంతృప్తువనకుఁ గడయ్యెను. కాని యాతనికిఁ నీరస మెక్కువగా నున్నది. “నారాయణ, నారాయణ యని స్మరించుకొనుచుఁ బండుకొనెను. భార్య యాతనిపాదముల యొద్దఁ గూరుచుండి వానిని గన్నుల కద్దుకొనుచుండెను. ఆమెను విలిచి నేను లోపల నారాయణా యని స్మరించు కొనుచునే యున్నాను. ఎప్పుడు విస్మృతివచ్చునో - నీవు కూడ నా చెవిలో నారాయణస్మరణము చేయు చుండు మానెను. అంత భార్య భర్తలవైపున గూర్చుండి యట్లానర్పుచుండెను. ఒక్క నిమిషమట్లాచరించునంతలో నాతని కొక్క యెక్కులాగున వచ్చెను. కాళ్లచేతులు విగినను. ఒడలు మొద్దు లాగున నయ్యెను. ఊపిరి ప్రభించెను. ఆమె ‘కృష్ణా! కృష్ణా!’ యని వెట్టికేక వైచి తూయ్యయై కోరుచున్న పాశముగనే ముందుకుఁ బడిపోయెను. ఆమె మొగ నూతనిమొగమువై

గంధ పరిచయము

ఈ వారము మాపాఠకుల కీక్రింది గ్రంథముల పరిచయమును గలిగించుటకు మిగుల సంతసించుచున్నాము. (1) చక్ర దత్తసంచికలు, గ్రంథకర్తలు చిత్తుకుల సత్యనారాయణశాస్త్రి గారు. వెల సంచిక ౧ కి రు. 0.8-0 బా. దొరకుపోటు అయ్యు ర్వేదగ్రంథరత్నమాల నూజివీడు. (2) విద్యుత్ప్రభ (నవల) గ్రంథకర్త భాగవతుల చన్నకృష్ణమృగారు, గుంటూరు. వెల 1.0-0. (3) శ్రీ గణేశ్వరీయము. గ్రంథకర్త భువనగిరి విజయరామయ్య గారు, గుంటూరు. వెల 0.12-0. (4) కాలము. గ్రంథకర్త దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారు, నెల్లూరు, వెల 0.4-0. (5) ఆంధ్రక్షత్రియులు. గ్రంథకర్త వత్సవాయి వేంకట నీలాధిరాజు గారు. వెల 0.4-0 (6) శివభాగ్యసప్తాశ్రమము:— ప్రకాశకులు చించినాడ వేంకటరత్న శాస్త్రిగారు. బెజవాడ వెల 0.1-0. (7) గ్రంథాలయ సర్వస్వపు 3 వ భాగములోని 2, 3 వ భాగములు. (8) టాక్సిమీ గ్రంథము:— J. A. Pal. Madras 0.5-0, (9) గోదావరి గ్రంథకర్త తోలేటి వెంకటసుబ్బారావు గారు, రాజమండ్రి. వీనివై మాకు తోచిన ఒకటి రెండుమాటలను ఈ క్రిందఁ బొందుపఱచెదము.

చక్రదత్త యనునది సంస్కృతమునందు చక్రపాణిదత్తునిచే రచితమగు వైద్యగ్రంథమునకుఁ తెలుగు అనువాదము. ఈ కాలమునందు ఆయుర్వేదవైద్యగ్రంథములను తెలుగులో అనువాదించు వారును అట్టి యుద్యమమును పోషించు వారును చాల తక్కువగా నున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో నీ యుద్యమమునకు పూనిన మన ప్రకాశకులు మిగుల నభినంద్యులు కాని ఈ సంచికలను పఠించి ఈ యాంధ్రకరణము సరియైనదికాదని వ్రాయవలసి వచ్చినందులకు చింతిల్లుచున్నాము. ఇందులకై గ్రంథకర్తలు మాయెడల కుపితులు గాగారు మూలాభిప్రాయములు వెక్కువోటుల వదలివేయఁబడి స్వకపోలకత్తిమనకు పోటిచ్చిరి. తక్కిన విషయములకుఁ జెందిన గ్రంథముల ననువదించుటలో అంత ప్రమాదములేదు గాని రసవీర్యవిపాకాదులను గుఱించి చర్చించు ఆయుర్వేదగ్రంథముల ఆంధ్రీకరణమునఁ బ్రమాదములు వాటిల్లినచో హాని కలుగును. ఈ గ్రంథములను చదివిన ఒక ఆయుర్వేదవిశారదుఁడు కూడ నిష్టి యభిప్రాయమును మాకు పంపియున్నాడు.

విద్యుత్ప్రభ ఇతివృత్తము. రాజపుత్రుల చరిత్రకు సంబంధించినది. శైలి కడు కఠినమును మృదులమును గూడ కాకుండ నున్నది. చివర కిది కల్యాణములతో ముగింపబడినది. నాయికా నాయకులు వెక్కు కష్టములకు పాల్పడినను చివరకు సఫలమనొరభుత్తరి. దైవబలమును దౌష్ట్య మెదిరింపజాలదను నీతిని నవల చక్కగా బోధించినది.

గణేశ్వరీయము, ‘వి నాయకుని చరిత్రకథ పద్మరీతిలో వ్రాయఁబడిన యొక చిన్నగ్రంథము. గ్రంథము వివాహాస్వయము లుగను, బాదాపు నాల్గువందల పద్యములుగ నుండునట్లు విరివి నేయఁబడినది. ఈ గ్రంథమును సాంతముగా మేముచది వి యున్నాము. ముఖ్యత్రయమునందున్న శ్లాగునపద్యము బోధించునంతటి ‘రసగర్భితపద్యకవిత్వతత్త్వము, ఇందు మాకగపడలేదు కాని ఈ కాలమునందు బయలుపడెదలచున్న పద్యకవిత్వంపైఁ జాలవఱకు నిది యుత్తమ మైనదనియే మే మభిప్రాయపడుచున్నారము. భావ నిర్దుష్టముగ నున్నది. శైలియు రమ్యమే!

‘కాలము’ అనునది సమస్తము కాలవశము అనునాధ్యాయ నాధారముచేసికొని శ్రవంచయనందలి పరిస్థితులను చర్చించుచు ప్రతిపద్యములనుకల కాలము ను సంబోధించుచు వ్రాయఁబడిన యొక చిన్నపద్య గ్రంథము. గ్రంథమునందు బాదాపు నూఱుపద్యములు గలవు. గ్రంథమునందు చాలవరకు సరసములైన పద్యములు వెక్కుల కలవని చెప్పవచ్చును. ఈ శాస్త్రిగారికిది ప్రాథమికయత్నమని కవితనుబట్టి తోచుచున్నది. అయినను వీరు ఈ కళను చక్కగా నితోధికముగా మునుందు వెపొందింపగలదని నమ్మెదము.

ఆంధ్రక్షత్రియులు అను గ్రంథము “చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారు తమ ఆంధ్రులచరిత్రమన ‘ఆంధ్రరాజులు శత్రుభీరులు’ అని వ్రాసిన ‘గ్రంథభాగమునకు’ వివర్ణనగ్రంథము. ఈ గ్రంథమునందు గ్రంథకర్తలు తమకు ఉచితము లని తోచిన బహుట వలననో యామె వెట్టి కేకమాలముననో యాతఁడులికిపడెను. ఎక్కుగూడ వదలిపోయెను. కొంత స్మృతి తెచ్చుకొని భార్యను విలిచెను. ఇంక వెక్కుడి భార్య? ఆమె మహాలక్ష్మీనన్ని భావమును నిమిషముక్రిందనే చేయెను. భర్త నారాయణ యనుచు వ్రాణములు విడిచెను.

కొన్ని పూర్వకములతో వీరభద్రరావుగారిశిష్య మసంగతమని నిరూపించి యున్నాడు. మఱియును ఆంధ్రక్షత్రియులు క్షత్రియులే యని సమర్థించుచు శ్రీ కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్య శాస్త్రిగారు వ్రాసిన యుపోద్ఘాతము కూడ నిందు కలదు. గ్రంథములగు విషయములను చాత్రితు లగు పరిజ్ఞాత లింకను చర్చించినపిదపగాని సిద్ధాంతింపరాదని మాయభిప్రాయము అని మనవి చేయుచున్నారము.

శివభాగ్యసప్తాశ్రమము స్తుతివిషయిక మగు నొక చిన్న సంస్కృతగ్రంథము. భక్తులకు పాఠాయజ్ఞార్థమై యున్నది.

గ్రంథాలయసర్వస్వపు 2, 3, సంచికలలో మనోహరములగు విషయములవై వ్రాయఁబడిన వ్యాసము లెన్నియో గలవు. గ్రంథాలయసర్వస్వపు ప్రకాశకులు అనివార్యము లగు విఘ్నము లెన్నివచ్చినను లక్ష్యమునేయక పులికాప్రచారమును నిర్వహించుచున్నారు. క్రొత్తగా ‘ఆంధ్రగ్రంథాలయము’దా తురకాల’ నుకూడ నెలకొలిపిరి. ఇట్టి యుద్యమములకు తగినంతటి విజయము చేకూరకపోవుట ప్రచారకుల లోపము కాదు. కాని మునుందు ఆంధ్రజేత్రయులు ఇతోధికసమర్థికోశాహముతో వాంఛుల మహోద్యమముల నిర్వహించెద రని నమ్ముచున్నాము. ఈ సంచికతో మాతృగీతము పల్నాటియాత్ర పూర్వవాసనలు. తల్లి విజయైవభార్య నారాయణతిరుగు అను విషయములవై వ్రాయఁబడిన పద్యములును వ్యాసములును చదువరులను ఆకర్షించుచున్న వనుటలో నెట్టి సందియమును లేదు.

టాక్సిమీ మన వాఙ్మయమునందు మాత్సగ్రంథము. మృతజీవులక శివరములు చెడకుండ స్థిరముగా నుంచుట కుపాయములు ఈ గ్రంథమునందు వివరింపఁ బడియున్నవి. చక్కని భాషలో పక్షులు జంతులు మున్నగువాని శరీరస్థితులు వాని స్వభావాదులు మున్నగువానిని వివరించుచు అట్టివాని మృత శివరములు చిరకాలము నిలువయుండుటకై ప్రస్తుతము ఆవలంబింపబడెడి విధానములు అందు నుకరములగు పద్ధతులు మున్నగునవి ఇందు చక్కగా వివరింపబడియున్నవి. గ్రంథము చాల సుబోధమై యొప్పుచున్న యది యని మాభావము.

గోదావరి—యనునది యొక చిన్ని పద్యమాలిక. గ్రంథకర్తలు ఇందు గోదావరి యొక స్తుతి మనోహరరీతిని చేయబడినది. పద్యములు వృద్ధములై యొప్పుచున్నయవి.

కవి ప్రతిభ

నిడదవోలు వేంకట రావుగారు.

జేవుండవంతుఁడు. కాలమవంతము (ప్రపంచమవంతము. కవిజీవితము నవంతములు కాకకర్తవముగూడ నవంతములే. భూత కాలము వర్తమానకాలమునకును, వర్తమానకాలము భవిష్యత్కాలమునకును మధ్య వర్తకమగుచుండునట్లులేభూతకాలమున నెద్దక మొందు కాల్యక భావమూర్తములు వర్తమాన భవిష్యత్కాలముల నుండఁగూడ నశివరదీయము లగుచుండును. ఈ దృశ్యవశంచమున గోచరమగుచుండు స్థావర జంగమాత్మకములగు నుడు ప్రకదానవంచయములకు నక్షయము లగువృద్ధిక్షయములకును. నవంతములగు నాచరూపవరదాయములకును గారణభూతములుగా నొనర్చుచున్న యనంతాంతకృత్తి ప్రభావ మొక్కొక వ్యక్తికి స్వాగత మొసంగుచుండును. ఇట్టి యనంతమును, పరాచ్యమును నకు భౌతికప్రపంచము నీయంతకాలమున నవంతరూపములుగాఁ బరివర్తనమొనరించుచున్న యనంతాంతకృత్తి రసాస్యప్రబాళి యొక్కొక మహావ్యక్తికి రసాస్య శ్వరూపములతోఁ బ్రకృక్షుచుచుండు దన దిక్పరీలుల నాతనికిఁ బ్రదర్శించు చుండును. బాహ్యంతర ప్రపంచముల నిట్టి యనంతవరదాయములుగా నొనర్చుచున్న యనంతకృత్తికర్త మర్మమలకు నామా వ్యమానక నమానా మా కళిభూతమగుచుఁ గడచి పోవు చుండును. కాని భావప్రపంచమున కీ వివిధవిద్యుల్బల బవిరచారములు గల సంపదములొండఁజాలకుండును. కాని యీ వివిధకర్మ మర్మములకు గ్రహించి తన యజ్ఞపమానప్రతిభాప్రభావమున నక్షరరూపమొందించుచున్న మహావ్యక్తి యజ్ఞపక్ష్య డుద్భవించుచుండును. అతఁడే బాహ్యంతర ప్రపంచముల కాలానుగుణ్యములుగాఁ జెందుచున్న వరదాయవరదలయందలి శాండర్భ్య ప్రకారం నాకర్షించుకొనుచుఁ దన దిశితరచనా సామర్థ్యముచే రసభావమయ మగు నక్షరప్రపంచమును సృష్టియొనర్చుచుండును.

ఈ సృష్టి యెట్లు కళ్యాణశాసన శిథిలయినాగుచున్నదో యట్లే యీ విశ్వప్రపంచమునందలి భండములును భండ

ములయందలి జేతనమును జేతనములందలి మహాబాహుళ్యమును జాతులయందలి సంఘములను సంఘములయందలి ప్రత్యేక (తేజస్వీ) కర్మములను న్యూనాధికతలబట్టి కాలానుగుణ్యములను మత సాంఘిక రాజకీయ వైజ్ఞానిక ప్రత్యేక కానన పరంపరలతో జరిగూర్చుట లగుచు ననేక కలికామాతస్థలముల ద్వారాను చుండును. మహాకవి పీఠ నిజకర్మముల దన యనువదయవిజ్ఞాన ప్రభావప్రాబల్యమున మనశ్శక్తిచే నాకర్షించుకొనుచు నవత్యోగ మగు నక్షరస్వరూపమున నెప్పటికప్పు దనంకమగు నక్షర ప్రపంచమునకే జీవించుచును. కదములు మహాభారత పురాణేతిహాసములు నిట్టివియే. మానవప్రపంచమున నాయాకాలముల యందుఁ జెందుచుండు భేదములను నామరూపములను గల్పించుచు దన నిజతమము విజ్ఞాన ప్రభావమున నక్షరస్వరూపము జేసింది, మహాభారత మొనరించుచు, నవంకమేధాకై కరుణయును కల్పనా సామర్థ్య విశేషమును గలగఁ జేయుచుండును. అట్టి మహాకవులునే మహాకవియని మానవప్రపంచము గౌరవాదరభావములతోఁ జూచుచుండును. అనేక కాలములందు దనేక జేతనములందలిను, నిరతశృద్ధివిశ్రాంతి విశేషముల యందలియు నాగరికానాగరిక కర్మస్థలముల యాభివృద్ధుల మౌలిక నూత్రముల నాకర్షించు గ్రహించి సౌలభ్యముకొని కించుకొనుకొన నున్నట్టి జేతనముల గాత్య రచనముల మూలమున మనకు వ్యక్తికొనిచు చుండుటను బట్టియే మానవ విజ్ఞానమునందలి వృద్ధియు పరంపరాధారములను మనము వెలిసికొనఁగలము చున్నారము. ఆయాకాలములందు దాయాదాప్తములను, రాజులను, సంఘములను, శ్రీమతులను, పురుషులను సమస్తమును మహాభారత మొనరించుకొనుచు నడిపించుచున్న మహాకవులను, భావప్రాబల్యములను బ్రకృతియుగమునో కలహముగనో, మానవకర్మరూపములనో లేక యితరసామరంజనములద్వారానులే తనకావ్యప్రపంచమునందలి కార్యసాధనములగా నువయోగించుకొనుచు జాత్య స్వరూపములగా భావికంచుచునకు నమహాకవియందుచుండు మహాకవి మహాభారతము.

నాల్గవమవర్ణానిరదిత జను (శ్రీమద్రామాణ్యమున శ్రీరామచంద్రుని నిర్వృత్తరాత్రులమునకు భయము జెంది నవద్రుడు అంకాపురికి మార్గ మిచ్చిన; నిమ్మలంకచరిత్రము, నాద్యస్వరూపములను సు సీతామహాసాధ్వీ సతమృతము గావించుకొని లోకకలంకరము రాక్షసేవ్యులకు గొనిపోయినప్పుడు శ్రీరామచంద్రుడు త్రోవయొక వెన్నును వెలియక మహాభారతమును విడిచిచు చున్నప్పుడు దానిని మహాభారత కర్మప్రభావమున పరిభూతము లగుచు మనముగములు కరుణారసప్రభుత్వము లగు నువాససాందర్య పీఠములతో నామహాకవియంద మార్గమును జూపించిన; కాలిదాసుని యభిజ్ఞానశాకుంతలమున నిర్మలనదీజలముల బోసి యు దోహదకీలములజేసియు దమ్ములచేంది పెద్దలచేసె నన్న విశ్వాసముచేఁ గాత్యక్రమమునందలి ఫలపుష్పభరితము లగు కృంగారకరులతాదము, పరిగృహభిగృహన యగుచున్న కేతుంధిల వియోగమును నహించుకొని క్రమకము లొలికించు నెవమునఁ దమకుండుటాదుల రాల్చుచుండిన; దివ్యము మేళునంజేత మహాకవులమున (వియోగవియోగసంతప్రస్థాదముల దగుచున్న యెప్పుడు దశప్రేయసికి కేఘునిలే సంజేతంబి నను; మహాకవిరాఁగ్రతంబులనామరంభమునందగు నూర నాల్గవ ప్రభావతీ ప్రయోగము మహాకవులమున కుడిమణి నామరసాంధ్రకేవలము లతాకృత్యరాజమునందలి మృధాన పాత్యగ నంది రాజ్యరంజితములందు మృగము, కవి తాతకై యం చుత్తమ కలయి లిగిన, శ్రీమసంజేతా పహరణ య న దూత గ ను, నమ య న కూల వ్యాపారమున వైజ్ఞానిక కా త్రుతే త్ర గ ను, కార్య భారము వహించి సమస్తకాత్రుకర్మకర్మముల నువదేయించుచుండిన నాయా కాలములందలి కవిప్రతిభా చారిత్రియ నందలి, విదితకల్పనా త్రిభావకలికరములను మహాగృహింకలముల చున్నారము. ప్రత్యాక్షకాలమున నుభయద్వి నందితేతి కార్యోత్సాహముతో "నే నిజమున జేకాంతరముల కేగి కొంతకాలములను నమహాభారతము నేను వృత్తి కాత్రురహస్యముల గనిపెట్టెదను. మానవోపయోగకరము లగు నామరసాధ్యములను గల్పించెదను." అని చెప్పుచుండు సామాన్య మానవ కర్మస్థలముల గాంక్షింప నక్కలులేకయే శుభావకరంబు లన్నియు మహాకవిభావకలికావమున నభిప్రాయములగా మూటి నమకాలియల సామర్థ్యసాహసములకు జేతనలాభమును గల్గించుచు గాత్యోత్సాహమునకు బురికొల్పు చుండును. మానవసమాజముల పితృతరంపర లే

దివ్యసంకల బ్రసంగంబడుచుండునో నామరసము లేనైపు నదఁ గార్యబద్ధముగా నొనర్చుటను చుండునో యాభాగమున మహాకవి లిలి వారివారికార్యోత్సాహమునకుఁ గొంత కొంత మాత్రంబోధము నుద్దేశములము నూతనసాహసము నుద్దీపించు జేయుచుండును.

ఈ కాల విశ్లేషమునందలి శ్రీమతులను, పురుషులను, గాంక్షియును, చిత్రమన్నిరూపములను, మహాసంఘములను నామర కార్య రచనకాలమునకుఁ బరిగృహించుచు, నాని మహాభారతము యందు చుకరిచిని దోడ్చుచుండును. మహాకవి యెల్లప్పుడెంధకయుగములందు నైతము దీక్షకలికరలఁ బ్రకాశించుచు నచేతనము, యంధకారమునకు మయమున్న సామాన్యమానవ క్రత్యక్తికే దనజేతనముననే నూతనజేతనము, నూతనజేతనము నొనగుచుండును. పురాణేతిహాసము మూలమున నయినను, బరితర్రససామర్థ్యముచే నయినను, తు దకాతేకరసల మూలములనైనను దనకావ్యసాధనముల రసానుభూతిని గల్గించుచు దన భావకలికావమునకు బుష్పకలములకలఁ జేర్చినైచుచు, నుత్తరకలములచేఁ గొట్టిజేయుచుండును. కొన్ని కలుముల యందు దీక్షాకర్మ రుల కార్యరచనమునందలి భావనైపుణ్యమును గ్రహించఁజాలక యీ యన్నత్రప్రకలము లొకప్పుడు దాయాదాప్తములగు నుండిన నుండవచ్చును. కాని మేమిప్పుడు నాని నంగీకరింకలములను మనకు దొందఁ గొందలము చెప్పుచుండును. కాని ప్రకాశకంఠములకు తమ మయూల్యులనిరన్నములను బరిమాణ భేదములనుబట్టి తమ కార్యభూమిలములలో నెక్కడెక్కడఁ గూర్చునలెనో మహాకవు లెఱుంగనివారలుకారు. మహాకవులు తమ రచనా కలాపములందు దను కార్యసాధనయెడలఁ గొన్నిచోట్ల సానుభూతిని జూపియు, కొన్ని యెడల సానుభూతి మునుజూపియుఁ గొండజేయెడల నింకొకముగ భర్మకలములను జూరై ప్రతికర్మ జూనియు, మానవకర్మతరహాస్యములందు దలి వివిధాంతరములను యథార్థ స్వరూపములతోఁ బ్రదర్శించుచుండును. కొందలలు కవులు దాకార్యవిద్యాప్రా బల్యము వలన నవంకమగు కార్యకళ నాయాభావమునకొగ్రహించి స్వకాంతియున్నరూపములముగను, బాతీయ సాంప్రదాయ మయముగను బరితర్రస మొనరించి, యుపామ్యుల మహానా బలమును గలగఁజేయుచుండును. కొందలలు కవులు విజేతసార స్వర సాంప్రదాయముభరంజనములముగఁ గేరముల నవంక మహాభావప్రభావప్రాబల్యమున నూతన మార్గములతో, నూతన భావములతోఁ దాతక మహాకవులు నానందస్థానములగు నొనర్చుచున్నారు. కొందలలు మరల ప్రకటన మహాకవియందు మరలకలములను; కొందలలు ప్రకటనముల మహాకవియందు ప్రకటనములను; కొందలలు దాతముల మహాకవియందు భావ్యములను; కొందలలు పానకలమును, మహాకవి యపామ్యములను నయి యెల్లచుండును. మరలర్రసలను కవిసర్వభావప్రతిభ సంక్షేపాలితే యయి మున్ను నాని భావములను యథేష్టముగా నవంకభియల మృదమునకుఁ దట్టుచు నక్షరకర్మ మొందుచుండును. మరలకలముల మహాకవులభావప్రతిభ కేరలము స్వయంభువకర్మముల బొంది, యెదురుమేయము నుభయకర్మములను చుండును. మహాకవి కప్పుడు భావముల జరిగూర్చులగుచుండునుగాని భావములకాకలము భక్తులగుగా నుండఁ జాలదు. అందువలననే యాకలము భావనల య మొనరించి నమయోగితముగఁ జెలుపఁగలిగి యున్నాము. సంక్షిప్త భావము లొకప్పుడు మయోగ సందర్భముల విశాసస్వరూపములతో గోచరించు చుండినను నానివలన మనకుఁ బ్రయోజనము గలిగినప్పుడు కర్మములముగనే పరిణమించు చుండును. కావుననే సంకసాహిత్య మహాకవుల చంద్రులదగు బంకియ చంద్రుడు సంక్షిప్త భావములను జూపియు స్వరూపముల గల్పించి స్వతే సారస్వరమున నతయోగగౌరవము నాపా దించి యున్నాడు. ఆంధ్రసారస్వరప్రపంచమునకు నవత్యక కర్మ నొప్పొనుచున్న మన నూరనాల్గవ స్వకాంతియ విషయ సంకసా తరాణములదై మహాసార రసభావ మును నక్షర ప్రపంచమున నిరాకలముగఁ బ్రకాశించుచున్నాడు. బంకియచంద్రుడు దాత; నూరనాల్గవ భావ్యుడు, ఆతడు కలికాతీయము, ఈతడు ప్రకాశకము. కావుననే మహాకవులు మానవకర్మములను దమ కేరములములకింద నుండి నట్లు తమ కార్యసాధనముల రాగరసప్రాసములగా నొనర్చి భావపరంపరలతోఁ బోషించి నడపించుచున్నారు. ఈయనంక కాల మహాకవియొన నగ్రిగామిని యగుచున్న యెఱుంద జీవన సృజితక మధ్యమున నవంకరూపము లగు మానవసం నా కాల మూ మా మూలము, బాతీయ విలాస పాతములను నడపించుచు, నాగభిర జీవన

ప్రవాహార్యకాదళయధ్యమున నవంకము లగు విమూలములను, నిరదములను; నిలాకములను నిలాకములను; వియోగములను, సంయోగములను, విలయములను, విలయములను గల్పించి భూత భవిష్యత్వరూపములయందులి మానవ క్రత్యక్తికే జైత్రస్వమును జడకర్మమును నుత్సాహమును నికల్యూతములను దోపక జేయుచు, జన్మగ్రహణచరితార్థతాహస్య తత్త్వము నక్షరా కృతి నొనరించుచుండును. కావుననే మహాకవులదే జ్యోతింకల బదవి స్వభావస్వరూపాదు లెప్పియు నుండవు. మహాకవి కప్పుడు ననుభవజ్ఞానము మృదుకావ్యరహానుభూతికే గారణభూత మగు చున్నను భావపరంపర లక్షరహాసముగా ముప్పు జెందునప్పు డర్థసంగమమును, నమభవసందర్భము నను గొంత విలక్షణతఁ జెందుచుండును. (నవ్యము గవికిని గల వ్యల్యభేద మిదియే!

ప్రపంచ విజ్ఞాన విద్యావ్యాసంగముచేఁ బరిష్కృతులము యున్న కవికాంతియుల తమకావ్యరచనల మూలమున దమరమ జీవితచరితముల నూడ మనకు నుద్ఘాతించి యుండును. మహాకవుల కార్యకళ యెదురుభావవిశ్లేషములను నిరూధతేజోమయములనై యొప్పుచుండును. కవిసర్వభావకలములందుఁ గేరముల బుద్ధిభవకలముల సాదీకర్మ ప్రాప్త్యమునకు నిలకలముగఁగలను నొకవిధమున నువాస కవికాంతియొక యెత్తి నువయోగముగఁ గోచరములనుండును. చాలముంది సాత్రముల కేరముల కల్పసాంధీకర్మకలతోఁ భావముతోడనే సారస్వర మహానూదము నభిగమించుచుండును. కాని కవికలమునందలి యంతర్వృత్తిని, సంకల్పములను గ్రహించఁజాలకుండును. వారు కార్యరచనలయందలి బహిష్కృత్యోచరముల నలంకారలాలిత్యమును మాత్రమేచూచి సంతుష్టమృదము లగుచుండితే కాని, కవికలమునందలి యాత్మబోధానురంజక మగు గంభీరభావ ప్రకాశకను గ్రహించఁ జాలకున్నార; కవికావ్యాకృతిసంబంధ మగు విశిష్టప్రావల్యము కరంకలతచే మౌలికభావనా త్రముల నాచూచిన మొనరించి భావ్యోకరకలములను గంక రాంతరముల గల్పించినట్లు వారు గ్రహించఁజాలకున్నార. భావజ్ఞులగు సాత్రముల భావ్యచతుర్లోచరములమున్న కథా సాందర్యవిశేషముతోఁ దృప్తి జెందఁజాలక, కథాంతరూప తమయి మున్న గంభీరభావముల మూలములములను గ్రహించునదాక సంతుష్టమృదములు కావలయున్నాడు. మహాకవుల భావప్రతిభయందలి నిసర్గసాందర్య మిట్టియే!

(కలిభావంతుడగు కవి స్వాతంత్ర్యతేజోయందలయధ్యవర్తి యగుచు, స్వేచ్ఛావిహారము నల్పుచు జేతన కర్మమును సంఘతత్త్వమును, కాలకర్మమును గ్రహించుచు దన జేతనములను బంధము ప్రముగా నొనర్చుటకు స్వాతంత్ర్యకావము జేయుచు, అచేతనావృత్తియందు యండు మానవకర్మకర్మకేరములము గలిగించి కలిభావంకముగా నొనర్చుచుండును.

ఏయనంకకై ప్రభావమునఁ బ్రత్యాక్షకలకాంతరములల్లలల్లన పీచుచు బననజేతన మృదయనంద మొనరించుచుండునో; ఏ యెఱుందకై ప్రభావమున చాలభావములతో మలకలప్రభావములతో జెలుపఁకలముల నేకరంజక మొనరించుచుండునో; ఏ యనంకకై ప్రభావమున కేంకంక సంకలములను కలమధురగీతికా కలాపములతో ప్రోతానంద మొనరించుచుండునో; ఏ నిరూధత కై ప్రభావమునఁ బల్కియ విశ్వాంత సాందర్య సంభారాగ శ్రీలతే భువనరంజక మొనరించుచుండునో; ఏ యనంకకై ప్రభావమున, స్వాతంత్ర్య విశ్లేషలతాదేవి నిదమేఘాత్మక భావాకాళ యందలయధ్యమున మహాకవులతో కలములను బ్రకృతియును, సంకల సదృశ్య మగుచు, నానానిరాకలము, సంకల్ప వికల్పములను, నానంద దుఃఖములను దోపకజేయుచుండునో యే యనంకకై ప్రభావమున సరళ సాందర్య పీఠము శ్రీనే నలరాజు కని బాణముల కల్పనిఘంటువులందు దక్షరూపములను పదకాలములతో; సంగీతకాత్రమునలెని గానకలతో బండియును, బామలములను నవ్యకానందకావమున నొలలాడించుచుండునో; ఏ యెదురుకలికకై ప్రభావమున సచేతన మగు నకలజీవితోపయోగమున విజయమురంభముతో స్వాతంత్ర్య సామాన్యభావప్రాప్తికే జెనగులాడుచు నర్మకేరము నుత్తరభావమున కెదురుజూచుచుండునో యట్టి యనంకమును, అనావ్యమును, అగోచరమును, అగాధమును నగు మహాకై కలదా విశేషమును, మహాకవి నిఖిలచంద్రానిలంబును, భావానంద జనకము నగు కార్యప్రపంచమును శృష్టి యొనర్చుచుండును. మహాకవికలికావిశేష మిట్టియే!

Railways in India.

A Committee of Inquiry.

General Outline Given.

(ASSOCIATED PRESS.)

SIMLA, October 8.

In conformity with the announcements made in the Indian Legislative Council on 25th February and 2nd September, a Committee will shortly be appointed to consider and advise the Government on certain matters connected with the administration of railways in India. An announcement will be made in due course of the constitution and the place of assembly of the Committee. In the meantime to enable the interested parties to formulate their views, it is considered desirable to publish for general information the terms of reference which have been formed in consultation with the Secretary of State for India. They are as follows.

(1) To consider as regards railways owned by State, relative advantages financial and administrative in special circumstances of India of the following methods of management.

(2) Direct State management (B) Management through company domiciled in England and with a Board sitting in London. (C) and advise as to the policy to be adopted as to when the existing contracts with several railway companies can be determined in considering the question of East Indian Railway. (D) The Committee will take note of the decision to remove the management of that railway to India which was arrived at when the contract with the present Company was extended on amended terms in 1919.

(2) To examine the functions, status and constitution of Railway Board and system of control exercised by the Government of India over railway administration and to recommend such modification, if any, as are necessary for adequate disposal of railway business of Government.

(3) To consider the arrangements for financing of railways in India and in particular the feasibility of greater utilisation of private enterprise and capital in construction of new lines.

(4) To report whether the present system of control by Government of rates and fares and machinery for deciding disputes between railways and traders are satisfactory and if not to advise what modifications are desirable and

(5) to make recommendations that may seem germane to enquiry pending further announcement referred to in paragraph two of this resolution and institution of enquiries by committee itself and expression of opinion which it may by desired to offer upon the subject matter of the Committee. Investigation may be addressed to the Secretary, Railway Committee C/D Railway Board, Simla for communication in due course to the Committee.

Colonel His Highness the Prince Amoradhat of Siam, Major J. Carruthers and Captain Lauang Songkram Bakd arrived Simla on 8th and are staying at the Viceregal Lodge as guests of Their Excellencies.

BANGALORE, October 8.

From an interview with an Indian passenger holding responsible position it would appear that only 13 died and 22 injured, an engine and tender derailed followed by the capsizing of a third class carriage and brakevan and a composite second and third class telescoped into another third class carriages. It was in the latter third class severe casualties occurred and passengers in the first third class carriage had only a severe shaking. All European passengers ladies and gentlemen, rendered every help. No one employed in the railway had been injured and casualties were only among the third class passengers. Five of whom among those dead were pilgrims returning from Tirupathi. Only a single rail was removed and the scene of accident was just near a jungle where mischief makers might have taken cover. Accident took place at 10 p. m. Relief came from Arkonam. The duplicate train left Arkonam at 9 a. m. this morning, the passengers being transhipped between Arkonam and Minnal. (Delayed in Transmission).

Failure of Monsoon.

Supply Water Curtailed.

BOMBAY, October 7.

The Municipal Commissioner, Bombay Corporation, notifies the public that owing to the failure of monsoon it will be necessary to reduce the daily supply of water to the city by about six million gallons per day. It estimated that the total supply will be only 38 million gallons daily as against the usual 44 million gallons. The public has been requested to economise and special staff appointed for the purpose.

Export of Food Stuffs.

A public meeting of Bombay workers have been called for October 10th to protest against the export of foodstuffs from India in view of famines, scarcities and high prices.

Proscription of Daily Herald.

Strikes Continue.

A provisional committee has been formed called the "Daily Herald Support Committee" with Mr. Baptista as President as a protest against the proscription of *Daily Herald*.

The tramway, gas, post and telegraph strikes continue. The tramway strikers number about 2,000 including over 200 men of workshops and 600 of traffic staff and the company are maintaining restricted tram service.

Non-Co-operation.

Bombay Merchant Chambers Support.

BOMBAY, October 8.

The following resolution is to be moved in the Indian Merchants Chamber and Bureau:—In view and in virtue of the resolution of the special Congress and All-India Moslem League we being voters in the electorate of Indian Merchants Chamber and Bureau for election to reformed councils hereby place on record that we do not wish to be represented at Provincial Councils and Legislative Assembly and request all those who desire to seek election through the Chamber to these councils to withdraw their candidature and if they do not do so we inform them hereby they will not be our representatives. We do not desire to be represented till our great grievances are redressed and we get the right of self determination.

Russo-Polish Armistice.

Great Polish Triumph.

Terms Accepted by Reds.

(REUTERS'S.)

LONDON, October 7.

The reported signature of the Russo-Polish armistice with which is associated, preliminary peace signifies, great Polish triumph. One account, declares that M. Dumbalski, Chairman of the Polish delegation at Riga has been dictating terms with almost breathless rapidity. His points as far as he submitted them being accepted by the Soviet delegates headed by M. Joffe. This birds eye view of the proceedings tallies with the recent reports from Moscow, that the Soviet had instructed M. Joffe to accept any terms however harsh. It is stated that the terms include Russian's recognition of the Polish claim for substantial participation in Russian gold reserve although the amount is not fixed.

The frontier arranged starts slightly east of Dvinski runs South to Molodetchao hence East through Baranowice Sarny and Rovno and then South to Zbrucz.

The Russians agreed to omit references to east Galicia, White Russia and Ukraine. The new frontier compared with the Russian proposals gives Poland an additional 15,000 square kilometres of territory populated by four and half millions.

The armistice is for twentyfive days and may be broken at thirty-six hours notice, while it is stated that the sub-clauses of the armistice prevent the Reds from carrying out threatened transfer of troops to crush General Wrangel.

Meanwhile it is confirmed that the Red armies are fast collapsing and the process of self-demobilisation has set in over the whole northern front. All White Russia and Smolansk area, are being overrun with fleeing deserters.

Situation on Armenian Border.

Turkish Captures.

LONDON, October 7.

A Constantinople message to the Times says that the situation on the Armenian border is unquestionably serious. The Turks have captured Serykamish and Soghanli and Armenians are being simultaneously attacked on the Eastern Border with a view to stopping reinforcements going to west.

March on Batum Abandoned.

A Nationalist communique from Trebizand declares, that the march on Batum has been abandoned and that troops consisting of Turkish regulars who are advancing in three columns intend to wipe out Armenia within a month, so as to open the road to Azerbaijan. The Armenians have protested to President Wilson and also it is believed to the Entente.

(Associated Press)

Calcutta Gas Strike.

CALCUTTA, October 9.

The men of the Oriental Gas Company who went on strike on Thursday were still holding out (last night) Yesterday, the second day of cessation of work, Calcutta was again on *Half rations* as far as her street lighting was concerned, and the lamps burnt with a much dimmer light last night than they did the night previous. The strikers had apparently well calculated the period to *down tools* as the nights are at present dark and the heavy clouds on Thursday night and last night shut the light from the stars. A large police force was detailed last night to guard the gas company's workshops at Narculdanga where they remained on duty all night.

Bangalore Mill Strike.

BANGALORE, October 9.

Bangalore mill strike continues and to-day is the fourth day on which mill is closed and there is no indication of immediate settlement. Both strikers and non-strikers are being paid to-day their last months wages. Now that the men are in possession of some money it is likely the strike will be prolonged on their part. No change in the situation as regards the strike in Government Press.

Old Persian Manuscripts.

Prof. Jadunath Sircar's Research.

CALCUTTA, October 9.

Prof. Jadunath Sircar, M.A., F.R.S., officiating Principal of the Ravenshaw College has just unearthed an old Persian manuscript from the National Library at Paris. It was written by a Mahomedan writer about the year 1625. It throws new light on the history of Pratapaditya, the last hero of Bengal. The popular conception of his history is that he was imprisoned by Raja Mansingha, the famous general of Akbar, and he died inside a cage, but the manuscript makes it quite clear that Pratapaditya lived and ruled long after the death of Mansingha. He was vanquished during the Subadarship of Islam Khan in the beginning of Jehangir's reign. Prof. Sircar by the way believes in the cage story, but Raja Mansingha had nothing to do with it. The research was embodied in a paper which Prof. Sircar read out to a meeting of the Bangiya Sahitya Parisad at Cuttack.

"Muslim Outlook" Forfeited.

DELHI, October 9.

The Chief Commissioner, Delhi, declares forfeited to His Majesty all copies of a weekly newspaper entitled the *Muslim Outlook* published by the Islamic Information Bureau, London, and all copies of all documents representing its subject matter of the same.

Non-cooperation in Andhra Desa.

Active Propaganda in Guntur District.

Extensive Tour Programme.

(From a correspondent.)

GUNTUR, October 9.

The following Non-co-operation Programme in Guntur District has been arranged. Mr. G. Sitaras Sastry to go to Tenali on 12th, Duggirala on 13th, Chunduru on 14th, Inturu on 15th. Mr. M. Narasimhachari to go to China Ganjam on 12th, Vetapalem on 13th, Chirala on 14th, Appikalla on 15th. Both of them to visit Ponnuru on the 16th instant, Chebrolu on 17th. Mr. Nadimpalli Narasimha Row visits Ponnakallu on 12th, Todikonda 13th, Karlapudi 14th, Amaravati 15th, Mandadam 16th, Tadepalli 17th. Mr. Kondavenkatappaiah to go to Phirangipuram on 12th, Talluru on 13th, Saturu on 14th, Narasa-raopet on 15th, Santanagurulu on 16th, Vinukonda on 17th.

Mahatma's Birthday Celebration.

Yesterday Mahatma Gandhi's birthday was celebrated here with great elect. In the morning a big procession despite rain went round the important streets with Mahatma's painting. Harbices were offered in several places. At noon a meeting of noncooperation workers was held at Mr. Konda Venkatappaiah's residence and definite programme of work was decided. In the evening a monster open air meeting, the largest after Tilak's Memorial meeting, was held in Rajah's grounds. Several Muslims attended, greatest enthusiasm prevailed throughout. Several people from villages came. String speeches were made by Mr. Venkatappaiah Pantulu and Mr. C.H. Bhaviah.

విర్రండు దుప్పటి.

తల్లి నేలను చంపుట.

లండను, ఆక్టోబరు 6.— బాల్గన్ సమావేశం దుండిన

నైమూనికలలోని తల్లి నేలను చంపుటకు కార్యక్రమం వారికి 15 రోజులక్రితం కేంద్రపుల చేతులతో కడిపి కత్తాను కోరినది. మొట్టమొదట కడవాల్సాన్ని చూపేటలో మరల విడుదలచేసి. వారికి చెప్పుట తగినదే.

దర్శిను పోర్టు నమోకట్టు.

సమాధానం వదిలారు, బొమ్మచేసేవారును నమోకట్టుకుటలన వార్తన చేసినంతే దర్శిను పోర్టులోని వనియంతయు వారిపోయినది. వినిపిస్తున్న పేర కలుకం పెని లోని వనివాడ సీకరుల పొచ్చింపకులిన దని కోరి అందువైసమై కట్టి త్వరలో వనియంతటను వ్యాపించినది. ఇప్పటికి కడవల మంది నమోకట్టి యందుకు. యజమానులను, వనివాడను కూడ స్థితి చాలినదమనుగ మాత్రమే విశదమయి వ్యాపకం. 2-వల కనువులను, 10-వల గొట్టెలను, ఎన్ని యోజులనువైసల అవార సామగ్రిలను నిజాతయి చాలబోధగానున్నది.

సిసిల్ కార్మికుల అల్లరి

లండను, ఆక్టోబరు 7.— మిలటరీ కంట్రీ వార్తయందెట్లు న్నుది-సిసిల్లో వనివాడ ఇంకను భూముల వాళ్ళమించు కొనుచున్నార. మధ్యకర్త తనకు తనకంద తామె స్వయముగ భూములను సేద్యము చేసికొనవలయు నని వారికోరిక కాని భూస్వాముల క్రితనిధులను కర్తకుల క్రితనిధులను, వంటనపువులను వుకయోగించుకొన వారి క్రితనిధులను కలకర్తకులు యజమానుల కెంతిస్తును చెల్లించవలయు నని నిర్ణయించిన అంతినిస్తున చెల్లించుటకు వనివాడ భూచీకడుట కంగీకరించిరి. కార్మికులు భూములను కట్టుకొనుచుండగా వారి సేద్యము వాడుకను పెట్టకాకున్నార. ఆసానిమందలమున 15 వల యకరుల భూమిని వారి స్వాధీనము చేసి కొనిరి. ఈ మధ్యను మార్గక సంబంధియైంది. భూమికాదుండులలో మార్పులను విచ్చాసేమోగాని ఈ యల్లరులకులను పోరాటమును మాత్రము సంధింపవు.

గాంధీమహాత్ముని జన్మదినోత్సవము

నంటూరు

నిన్న నంటూరులో గాంధీమహాత్ముని జన్మదినోత్సవము వారు గా జరిగెను. ప్రారంభముననే గొప్పముత్సవము పురములోని నాథ్యునిధుల మంట బయలుదేరి. మహాత్ముని చిత్రమును సూర్యుని. అనేక చోట వారకు లాసంగుండెను. మధ్యాహ్నము, క్రీ. శా. 12 నాటి సుప్రయ్యంతుల గారి ధీమతములో, సమాచారి వారసోద్యం ప్రచారకుల సభ జరిగెను. సామంతులను, గొప్పవీరంగనభ, కానాగారి పోటులను జరిగెను. ఇంతి పెద్దకథ, తినుకాకి, నిర్వాణములును దక్క మర్చియు జరిగియుండలేదు. అనేకమంది మమము దీయము సభసలకరించిరి. అత్యుత్సాహమువలెను. అనేక కార్మికులనుండి, క్రితనిధులగా వచ్చిరి. క. మోకులను య్య వంతుల గారును, తిరుమనే భారత్యుగారును మహాత్ముని సూర్య గంధీరోకనామము విచ్చిరి. (రంతివార్త.)

మాత్రమేదీ కాలాలో బోధకు కథ్యుల నెమ్మకొని అధికారియింకను కొంతకాల మిద్యుండెనని ప్రకటన సంభవించు దెలుచున్నార.

బెంగాల్ నాగపూర్ రైల్వే పనివాండ్ల సమైక్యతలు

పదివేల నుండి సమైక్యతలు

స్థితి భయావహముగ నుండుట

బెంగాల్ నాగపూర్ రైల్వే పనివాండ్లకు రైలు పని వాండ్లు గావించిన నిధి కట్టడకు పనివాండ్ల వాడు ఈ క్రింది వరకులకు రైల్వే కంపెనీ బారంగీకరించినచో పనివాండ్లందరూ సమ్మెకట్టడని తిరస్కరిస్తారని తెలియజేస్తుంది. వరకు లీ క్రింది విధముగా నున్నది.

- (1) భారతీయ దళ గృహ పనివానిని కొరై పని వాండ్ల ప్రియంగానే కీర్తించబడినందున నింకొక స్టేషనుకు మార్చబడిన యూరోపియన్ బ్రాఫ్ట్ ఇన్స్పెక్టర్ యొక్క (బ్రాస్) 5 రోడ్డు కేసులను (2) అనుభవ లేకుండా పూర్వ విధిగానుండు లకును, తీరముగాని ప్యాసుగాని లేకుండా ప్రయాణము చేసే నందులకును, తనతోనూడ నింకొకని తీసికొనిపోయి నందులకును, వాగ్దాన ప్రకారము చెడగొట్టినందులకును పనివాండ్ల తొలగించబడిన యార్డు ఫార్ములకు తిరిగి పని యిచ్చాలెను.
- (8) తెలుగువారి పోయిన ఫార్ములకు బదులుగా ఫార్ములకు పనివాండ్లు మొదటి యెడల తెలుగు పని వాండ్ల నీ సరకు వారత చిన్న సమ్మెకు తన వైపు గిలి సరకు వాండ్లకు పురికొల్పినందుకు వారితోనూడి తొలగించబడిన ఆక్టింగ్ ఫార్ములకు తిరిగి పనియివ్వాలెను (4) 'తనదేయనందుకు తగ్గించబడిన డ్రైవరులకు వ్యతిరేకముగా గావించాలెను (5) ఏప్రిల్ 1919 నుండి నూటికి 75 వంతున జీతము తగ్గించబడినవలెను.
- (6) కరగూర్కడకు పావులనుండి పెద్ద ముద్యోగియు నొకని, ఫార్ములకు నొకని తీసివేయాలెను. సమ్మెకట్టడనకు నుద్దేశ విధివరకు వందలకుల తెలియజేసి కాని కరగూర్కడనుండి విరొపియనులు భారతీయులను కలిపి పనివాండ్లందరూ నేటి యుద్ధమున సమ్మెకట్టడని తెలియజేయు నున్నది. కొద్ది కుండి డ్రైవరులు మాత్రము పనిమానలేను. ప్రయాణికుల బండ్లయినక నడుపుటకు అవసరములగు ప్రయాణికులు గావించబడుచున్నది. కాని సమ్మెకట్టడనకులకు వ్యాపించుచున్నది. రైల్వేపని వాండ్ల జేములకు ప్రతినియమిస్తున్నది. బెంగాల్ నాగపూర్ రైలుపనివాండ్లు, బ్రాస్ ఇన్స్పెక్టర్లకు వారంతోనూడితము గావించుచు భయపాటుగా కరగూర్కడ కేసి. వరకులకు కట్టిచూచిన సమ్మెకట్టడ అవ్యాధియును కొడగొట్టుచున్నారని నున్నది.

కరగూర్కడ డిప్రెండర్లు గావించు, (లేకు మేము, పోర్టర్లు, కేలింగునులు, డ్రైవరులు, మంటరులు, వైరుమేనులు, లోలో మేనులును నిరంతరము పావుల పనివాండ్లుగూడ కి-వ తేదీ ఉదయము 6 గంటల నుండి సమ్మెకట్టడి. కలకత్తా, మదరాసు బొంబాయిల నుండి వచ్చిన మెయిలు బండ్లు నిలిపిపోయినవి. ఆ రెండుబండ్లకు కలిపి ఒక యానెక్సెక్టర్ కలకత్తాకు తీసికొని పోయెను. తక్కిన లోకలు పానెంజరుబండ్లు పిన్న స్టేషనుల యుద్ద కర్క బాటలలో నిలిచిన విడరాపూరుబండ్లు నిలిపివేయబడినవి. జగన్మోహన్ ఉత్తరమున కేసికట్టడవారి ప్రత్యేక పు బండి నూడ కరగూర్కడనుండి కడలేదు. కరగూర్కడకు మూడుబడినవి. కి న తేదీ ఉదయమున మిదునాపూరునుండి రిజర్వు పోలీసు దళము వచ్చెను. ఆదళము నూకర్కొంటును రైల్వేపోలీసు నూకర్కొంటును పోవారముతో నూడ కరగూర్కడనుండున్నది. అల్లడలేమియును జరగలేదు.

కరగూర్కడ 10 వేలనుండి సమ్మెకట్టినందున కి న తేదీన కలకత్తాకు ఉదయము 10¹/₂, 11¹/₂ గంటలకు రావలసిన మదరాసు, బొంబాయి రైలుబండ్లు సుభ్యాక్షము 8-40 కి వచ్చెను. కరగూర్కడకు ఈ బండ్లకు కొనకట్టిన యుద్ధ్య నుండునకు సరకు నిలిపిపోయిరి.

బెంగాల్ నాగపూర్ రైల్వే పనివాండ్ల కి న తేదీన నిట్లుకు రైల్వే పనివాండ్లకు నెట్లడవలెను. అతని సెషను బం దిన ఈ. ఇ. ఆర్ రైలుకు రైల్వే పనివాండ్లకి తగిలించుటకు డ్రైవరులు నిరాకరించిరి. చెన్నపురికి వెళ్లుబండి కి న తేదీన కరగూర్కడ కలకత్తాలో బయలుదేరిన గాని ప్రియ దేశము

దారిలో నిలిపివేయబడిన వచ్చిన కంపెనీవారు బాధ్యులుగారని చూరాస్తేవనులోనిది. ఎన్. రైల్వేయూద్ధ్యులు ప్రకటించిరి. అబండిని సులభకట్టయొద్ద నిలిపివేసినవరకు తెలియజేస్తుంది. కరగూర్కడకు సమ్మెకట్టట వ్యాధియుగాదు. మిదరాసుల నీన సహాయమును మేము చేసినవని ఆద్రాకాళి రైలువారి వాండ్లసంఘమువారు ఏకైకమున తిరస్కరిస్తారని. 1919 ఏప్రిల్ 100 కి 5 వంతున యుద్ధ భారణమున జీతమును హెచ్చించబడినది. మరల 100-కి 20-85 వంతున జీతము హెచ్చించబడినది. 80 రూపాయలు లోపుజీత గాండ్లకు ఏప్రిల్ నెల 1 వ తేదీ నుండి 1-2 రూపాయల చొప్పున హెచ్చు జీతము గల మేజర్ మెన్ట్రముగా నియమిడెను. 15 రోజులక్రితం ఉద్యోగులకు తప్ప కిక్కినవారి కందకరి హెచ్చుజీత మూమొంతుబడినది. 81-8-19-వ తేదీ నియ్య బడిన జీతముమీద 100-కి 50-60 వంతు హెచ్చించబడినది. ఆద్రాకరము 1-4-20-వ తేదీ నుండియు నెనుకటి నెలల జీతము కూడ నిచ్చుటకు కలకత్తా రైల్వేయూడ్లు చేయబడినది. ఇది ప్రకటించబడలేదు గాని చాలకాళివారికి తెలియబడినది.

బెంగాల్ రైలుబండి ప్రమాదము.

ఒక ప్రయాణికులను చేయి నిరిగినది. అతడే మొదట నొక మూడవ తరగతిబండి కిటికీలోనుండి వెలుపలికి వచ్చెను. అట్లు వచ్చుటలో గాజుతలుపు పగిలినందున అతని మొగ వంత యును గిరుకొనిపోయినది. ఇంజను వెనుక నున్న మూడు బండ్ల లోను దీపములు అరిపోయినవి. బండ్లలో నిరుకుకొని పోయిన వారి కొందసభ్యులు వివరమును చెప్పెను. గాడాంధకారముగా నుండెను. అప్పుడు కొన్ని మామలను ఆబండ్లకు రెండుప్రక్కలను పేర్చి నెగడిమంటలు చేసితిమి. ఒకడు భార్యతోను పిల్లతోను వెళ్లుచుండెను. భార్యయు పిల్లయునుగూడ చనిపోయిరి. అతనికాలు నొక్కుకొనిపోయినది. అతని భార్య బిడ్డల శవము లాతనికాలికొందపడి యుండెను. అతని కాలికి బలమైన దెబ్బలు తగిలెను. కొంతసేపటి కాలేదు వెలికిరాగలిగెను. మరియొక పిల్ల మూడేండ్ల వయసునుండును. ఆపిల్ల తలిదండ్రు లిద్దరును గూడ బండిలో చని పోయిరి. సోదా బుడ్లు మంతుగల బండి కి థిల వచ్చుటచే బాధితులకేమియు దానము దొరకలేదు. ఓక్కకంపెనీ యింజనీ రింగు కంపెనీల మేనేజింగు డైరెక్టరులగు గోవిల్లునగార్ల ట్రేయినులోనుండి. వారు బండికి బాధితులకు తమచెంత నున్న బ్రాండ్ విస్కీ సోదాల నిచ్చిరి. ఈవిషయములను విల్లు నుగారు మెయిలుపత్రక ప్రతినిధి కరిగించిరి. సబ్ పి. రాజ గోపాలాచారిగారు ట్రేయినులో వెళ్లుచుండిరి. వారి సాలూ ను అబండి కొనను తగిలించబడినది.

దీనివారముపాదరు గోవిందరావు చతుర్వజదానుగారు ట్రేయినులో మొదటి తరగతిబండిలో వెళ్లుచుండిరి. వారి బండి యింజనుకు సమీపమున నాలుగవబండి. అతడు నిద్రించుచుండెను. సుమారు 11 గంటలవేళ పెద్దభస్మని వివరించినది. ఆ తని శరీరముంతయును కదలబారెను. తరువాత నాతడు బండి దిగి వెళ్లిచూచెను. విగతజీవులైనవారిని సుమారు 20 మందిని రైలుకోడ్డుప్రక్కను తెచ్చియుంచిరి. మొత్తము 40 మంది చనిపోయి యుండురు. సుమారు 100 మందికి గాయములు తగిలియుండును. రాత్రి 2¹/₂ గంటలవేళ మిగిలినబండ్లనున్న టిని ఆర్గోణమునకు గొనివచ్చిరి. అటునుండి బొంబాయి మెయిలులో సేను చెన్నపురి కేగితిని దివానుపాదరుగారు నుడివరిన న్యాయుండియా పత్రక వ్రాసినది.

బెంగాల్ రైల్వే పనివాండ్ల కి న తేదీన మదరాసు పూర్వపు గాండ్ల పని వారాడి పేటకు వెళ్లి సాయంత్రము ఆర్గోణముకు వచ్చి స్టేషను మెయిటింగు రూములో పరుండిరి. బెంగాల్ రైలుబండి వెళ్లుటను వారుమాచిరి. మరికొంతసేపటికి స్టేషనులో నలబడి కలుగగా వారులేచి స్టేషను యుద్ధ్యులతో గూడ చీకటిలో 2 మైళ్లునడచి అపాయనమును చేరిరి. కొన్ని హాకేసులాం తరులను తెచ్చిరి. ఇంజను మట్టిలో కూరుకొనిపోయెను. వెంటనే గాయములతగినవారిని చెన్నపురికి పంపుడని సేను చెప్పితిని ఇప్పుడే ఆంబ్యులెన్సు బండి వచ్చునని రైలుయూద్ధ్యులనిరి గాని అబండి రాలేదు. మూడుగంటలసేపు గాయములతగిలిన వారు తడినెలను చి ను కల లో పడి యుండా వలసినవచ్చెను. పిచ్చుట వారిని నెంటులుస్తేషనుకు తీసుకొని వెళ్లిరి. ఒక స్త్రీ యొకగంట సేపుపటి వరకు బాగుగానే యుండెనుగాని తరువాత చలివలన గజగజవడక సాగెను అంతలో సవలసె చనిపోయెను. వెంటనే వారిని చెన్నపురికి పంపియుండినచో నామెయొక్కతెయిన జీవించియుండెడిది ఒక బాలుడు బండి లో చిక్కుకొని బొబ్బిలిడగా గ్రంథముతో కర్రలను కొని వానిని వెలికి తీసిరి. ఇద్దరు బాలికలకు కంటి వెంటను ముక్కు వెంటను మాంసమువైకి వచ్చియుండెను గాయములు తగిలిన వారిలో నరసింహయ్యగారి బండుగు దొకడుండెను. సాక్షాత్తులును భారతీయులును గూడ గాయములు తగిలినవారికి చాల సహాయము చేసిరిని కుప్పరావుగారు తెలిపిరి హిందూ పత్రక వ్రాసెను.

పేరాసాపేము గాననభ్య:—ఈ గాయకుని పాట నేటి రాత్రి 9-80 గంటలకు, రేపు సాయంత్రము 5 గంటలకు గోకల్ భవనములో జరుగును.

మదరాసు రాష్ట్రీయ కిలాఫతు సంఘము:

ఈ సంఘకార్యాలచనసభవారు నిన్న సాయంత్రము యాదలు మున్నేనుగా రంగినాధిభక్తులుగ, సమావేశమైరి. ఈ సంఘమునందు సభ్యత్వమునకును, అభ్యుక్త పదవికిని రాజీ నామా నొనంగును కుదుర్చుబాటునా హాయి గారు వచ్చిన యు త్తరమును సభవారు చదివి రాజీనామా సంగీకరించిరి. ఈక్రింది తీర్మానముకు గూడ సభకా రామొందిరి. జమీందారు శ్రుతి గా సంపాదకులగు మాల్వికపుర అలిఖా, మాంస లిఖకాస్ తుల్లాసా హాయి ఉస్మాన్, హిషాబ్జుల అనామ్మడు అస్సాని, మొల్వికపురము యూస్, అలీనిసారు శ్రుతిగా సంపాదకుడు మొదలగు కిలాఫతు ప్రచారకలను బంధిక్తుల గావించినందుల కి సభవారు తమ వివాదమును తెలుపుచు, వీరి స్వార్థ త్యాగమునకును, ధైర్యశైల్యములతో పరిశ్రమలకు మగు నీ యుద్ధమును ఆదుకొనినందులకు వారిసభిసంపించుచున్నాడు.

ఆంధ్రదేశము- సహాయనిరాకరణము.

కైకలూరు తాలూకానుండి మండలశ్రీ, కొర్రపాడు లపూపురం, ఆచారం, వింజరం, క్యామలాంబా పురం, గ్రామ ములవోటర్లు, ఆయా గ్రామములందు సభల జరిపి, కానసభ్యు యులకు వోటుల పేజుకుండుటకును, వారిసభ్యుత్వమును వదల వలసినదని ప్రార్థించుటకును, అటులదలిపి వారికి వందనము లర్పించుటకును, తీర్మానములు గావించిరి. వీ రెల్లడకు శక్తి యమహావనసభా తీర్మానమును అంగీకరించుచు, రావట్టు ఇంతో జరిగిన తాలూకాసభా తీర్మానమునకు బద్ధులై తీర్మానించిరి.

* * * * * గుంటూరు

సహాయ నిరాకరణోద్యమ కార్యక్రమము.

గుంటూరుమండలమున ప్రజాభిమతి నిమిత్తము పర్యట నము జరుపుటకు, యాక్రింది యేర్పాటులు గావించబడినవి. గొల్లపూడి కిరానామ కార్త్యాయు తెనాలికి 12 వ తేదీ, యగ్గిరాలకు 18 వ తేదీ, చుండూరుకు 14 వ తేదీ, పోవుటకును, మాడభూషి వేదాంత నిరసింహాచార్యులుగారు తన గంటాంతు 12 వ తేదీ, నేటపాలెంకు 18 వ తేదీ, వీరా లకు 14 వ తేదీని ఆపి పక్కకు 15 వ తేదీని పోవుటకును ఉధయములపని పొన్నునకు 16 వ తేదీని జ్యోతిసకు 17 వ తేదీని పోవుటకును జిడిశెల్లి సరసింహారావుగారు పొన్నకల్లుకు 12 వ తేదీని రాడికొండకు 18 వ తేదీని కర్లపూడికి 14 వ తేదీని ఆచారానికి 15 వ తేదీని మండడంకు 16 వ తేదీని రాడేశెల్లికి 17 వ తేదీని పోవుటకును కొండ వెంకటప్పయ్యగారు ఫిరంగిపురమునకు 12 వ తేదీని తాల్లూకకు 18 వ తేదీని పాతులూరుకు 14 వ తేదీని సరకు రావుపేటకు 15 వ తేదీని శంకరాసులూరుకు 15 వ తేదీని విజయకొండకు 17-వ తేదీని పోవుటకుల యేర్పాటు చేయబడినది (తంతివార్త)

సంయుక్త రాష్ట్రముల కానసభ్య:

అక్కినగిరిగారు కానింగు కలకాల మందిరమున రెట్ట నెండు గన్నులగారి అభ్యుక్తతొంద యా నెల కి న తేదీని కానసభ జరిగినది. గ్రామతంతాతీల చట్ట మూమొంతుబడినది. చాలయంది సభ్యులును ప్రేక్షకులును వచ్చిరి. చాలకరణ అవసాదింపబడినది, అకోవిశ్వవిద్యాలయ చట్టమును అగ్రాసెట్ట చట్టమును చర్చించ బడుచున్నది.

కావలెను

భూములనుండి సంపత్నమునకు 5000 మొ ధలు 6000 రూప్యములు వలకు వరుంబడి వచ్చు నట్టియు, 26 సంవత్సరముల వయస్సు గలిగినట్టియు సాందర్యవంతుడగు నొక యువకుని వివాహము చేసికొనుటకు సుమారు 12 సం వత్సరముల వయస్సుగలిగిన యొక ఆంధ్రనియోగ వ్రాహ్మణ బాలిక కావలెను. ఆ కన్యక చక్కని శరీర కాంతియు, సంపూర్ణారోగ్యమును కలిగియుండ వలెను. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల నాంగ్ల భాషలో ఈ క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను. వాచా స్థితి C/o ఆంధ్రపత్రిక, మదరాసు.

గానుకనివాండ్రి:-సమ్మె 7 న తేదీని దీక్షలులు పూర్తిగా
తలగలేదు. 10 వేల దీక్షలులలోను నుమారు 6 వేల మాత్రము
తెలిగినవి. సమ్మెకట్టు తగ్గినవో దీక్షలుల సంఖ్య యింకను
తక్కును. మోటారుబండ్లు పెద్దదీక్షలులకు ధరించి వెళ్లుచి. బాన్స్
బండ్లవారు నేగమును తగ్గించి నడుపుచున్నాడు. 8 వ తేదీ
సాయంత్రాలను గానుసంఘమువారు సమావేశమై ఎంక్టీగరు
దీక్షలులను గానుగ్రహమును కూడ గల వీధులలో
ఎంక్టీగరు దీక్షలులను మాత్రమే తెలిగించుటకును గానులైట్లు
మాత్రమేయున్న వీధులలో ఒకదానినిదిడి రెండవదానికం
కున తెలిగించుటకును సందులలో కూపర్నంటు యిష్టానుసా
రము తెలిగించుటకును ఎంబలైజు చీకటిండు గదాయని
దుర్మాయని విప్లవభిక్షకుడందే వీర్పరచుటకును సంఘమువారు
ప్రకటించిరి. దీనినిగూర్చి కార్మిశ్రేయకు సహజకార్యదర్శి
ప్రకటించెను. 8-వ తేదీని దీక్షలులసంఖ్య తగ్గించబడినది. మేక
జుకు తంకివార్త కంపానీ తరగిరి. తేదీని కలకత్తాకు
వచ్చెను.

ఆంధ్ర దేశము :
సహాయనిరాకరణము.

హిందూలు.

హిందూలులో న్యాయవాద ప్రమాణులగు భీమరాజు అ
ష్టావధానరావుగారి, అధ్యక్షత క్రింద నొక పౌరజనసభ
జరిగినది. అందులో నీ క్రింది తీర్మానములు ఆంగీకరింపబడినవి.

1. (క) కలకత్తాలో జరిగిన అతనిర జేతనముచేసిన
భవారితే నామొదలవలసిన సహాయనిరాకరణ తీర్మానమునకు
ఈ సభవారు తమ ఆంగీకారమును వెల్లడు దానిని ఆరంభించు
టకు ప్రజలును ఉద్బోధించుచున్నారు.

(గ) ఈ సభవారు, కర్నూలులో క్లిష్టతలను తప్పితి మా
నకలయినందున, పాఠములను పిల్లలను నర్మాదబడులనండి
తొలగించవలయు ననియు కోరుచున్నారు.

(చ) కాననసభలను అభ్యర్థనగా నున్నవారు తమ
ప్రయత్నమును మానుకొనలయు ననియు అభ్యర్థనలను ప్రజలు
పిల్ల నియంత్రణయందు తమకు కాననసభలతో కలిసియుండవల
సినట్లగుననియు ఈ సభవారు తమ నిశ్చితాభిప్రాయమును
వెల్లించుచున్నారు.

2. వైతిర్యానములను జనులకు బోధించి ఆచరణలో
వెట్టుటకు ఈ క్రింది పేర్కొనిన వారిని ఉపసంఘముగా ఏ
ర్పాటు చేయవలెనని.

ప్రేయత హిందూలు మాని నుబ్రహ్మణ్యులగు

- 1. చల్లకరపు నుబ్రాహ్మణ్యులగు.
- 2. క్రీడాలుల రాధాకృష్ణయ్యగారు.
- 3. నీలంరాజు చలకతిరావుగారు.
- 4. కిశోర కోటికర్నూరు గుప్తగారు.

ఈ ఉపసంఘమునకు యితరులకు చేప్పకొనక అధికారము
యిచ్చవలెనని.

మూడవభాషి వేదాంత సరసింహము.
గొల్లపూడి సీతారామస్త్రి.

సహాయ నిరాకరణ సంఘం గుంటూరు. మహా, హిందూ
ఎస్. డి. క్రియత నీలంరాజు చలకతిరావుగారు తమ
కాననసభ అభ్యర్థనలను కడలుకొనెను. న్యాయవాద నా
యకులగు చల్లకరపు నుబ్రాహ్మణ్యులగు తమతాలూకా బోధ
నసభ్యత్వమును కడలుకొనెను. క్రియత నీలంరాజు చలకతి
రావుగారు తమ న్యాయవాదవృత్తిని కర్నూలు కడలివేయు
టకు తమ ప్రయత్నములను చేయుచున్నామని.

* * * *

తెనాలి

తెనాలిలో గాడిదావిడద క-రా-శ్రీ, గుంటూరు కాపు
రములకు గొప్పపాక్షి నులిగిడియు ప్రిదేవప్రతి త్యాగియు
నగు గొల్లపూడి సీతారామస్త్రి కర్నూరుగారి కోరికమీద
తెనాలి పురజనులు జరిపించిన సహాయ నిరాకరణ తీర్మా
నసభలో గాంధీగారి నియంత్రణ కడలుకొనెను తెనాలి ప్రాము
ఖ్య విద్యార్థులు రెండు పూర్వ శ్రమలో 1. క్రితి రామా
రావు, తెనాలి; 2. గోగులపాటి గంగాధరముగారు, తెనాలి
తాలూకా వెంకటపూడి; 3. మేకచెట్ల వెంకటేశ్వర్లు,
తెనాలితాలూకా పెదపాటె; రెండు పూర్వ, బాధియకాళాలూ
బందరులో చదువుటకు మొదటి యిద్దరు బాధియద్యమ
మునకు తోడుపడుటకు గవర్నమెంటునుగూర్చు కృతించి
నారు.

జొన్నలగడ్డ పున్నయ్య.

* * * *

బొంబాయి కర్తకసంఘమునా తీర్మానము సహాయం
తుడు: "హిందూ, ముస్లిం లీగుల తీర్మానము సహాయం
మాత్రం సంస్కరణకాననము ప్రకారము నోటర్లమును మేము
ప్రతినిధులను పంపవలసినందు మా పక్షమున సభ్యత్వముగ
నున్న బారందరులను తమ యభ్యర్థిత్వమును విస్మరింప గోరు
చున్నాము. వారట్లు గావించుచో వారు మా ప్రతినిధులు
కావాలను. మా కష్టములు తొలగి స్వయం నిర్ణయాధికారము
మాకునగునందలనకు మాకు ప్రతినిధుల కక్కరయే లేదు."

మదరాసు నిమ్మబాతుకర్తకసంఘము:

ఈసంఘము కరవున కేపు ఉదయము 8 గంటలకు పులియం
నోపులో, సారాంశముగూర్చి బ్రహ్మచంద్రస్వామిగారు ఉపన్య
సించెదరు.

స్తీమరులు.

రేవులో నిలువ యున్నవి.
చెన్నై పురి అక్టోబరు 24-న తేది

స్తీమరులు	చెన్నై పురి ఏజంటులు	బయట స్థలము	చేరు స్థలము	సీ సీ సీ
యెమ్కాడర్	—	—	—	—
జనరల్ డిగ్రీ	జి.దబ్బ్యు.కంపెనీ	లివర్ పూ	కలకత్తా	1
అమాగిసల్ మాన్	లెన్సుకంపెనీ	బొంబాయి	కలకత్తా	2
మార్టింజన్	—	—	—	—
టీప్టా	లిన్స్ కంపెనీ	ప్రెయిట్టు	ప్రెయిట్టు	8
అసల్	—	—	—	—
గురదా	లిన్స్ కంపెనీ	లండన్	కలకత్తా	9
మహారాజా	లిన్సుకంపెనీ	రంగూను	రంగూను	10

రాజ్యపు స్తీమరులు

స్తీమరులు	చెన్నై పురి ఏజంటులు	బయట స్థలము	చెన్నై పురి నడవిన తీరు వారే చేరు స్థలము	సీ సీ సీ
క్లాక్ కిల్	జి.దబ్బ్యు.కంపెనీ	రేవు	సెంట్రాల్	12
క్లాక్ మెక్ నాలు	—	—	కలకత్తా	4
కళామా	లెన్సుకంపెనీ	కలకత్తా	లండన్	8
నాడిరా	లిన్స్ కంపెనీ	కలకత్తా	లండన్	9
అప్పిలో	లెన్సుకంపెనీ	కలకత్తా	మ్యూన్సిపల్	25
ఉడికా	లిన్స్ కంపెనీ	నావా	కలకత్తా	4
బ్యాంగ్	లెన్సుకంపెనీ	కలకత్తా	లెన్సు	5
తక్కుగా	లిన్స్ కంపెనీ	రంగూను	రంగూను	8
జానో	లెన్సుకంపెనీ	సిలోన	రంగూను	8
బంగరా	లిన్స్ కంపెనీ	రంగూను	రంగూను	12
వాతికరా	—	లండన్	కలకత్తా	15
తారా	—	ప్రెయిట్టు	ప్రెయిట్టు	17
తాంగ్	—	—	—	18
మక్లూ	జి.దబ్బ్యు.కంపెనీ	లండన్	కలకత్తా	25
క్లాక్ మెక్ నో	—	లివర్ పూ	—	15
క్లాక్ మెక్ నో	—	రేవు	లండన్	15
క్లాక్ మెక్ నో	—	—	లివర్ పూ	25
క్లాక్ సింక్	—	—	లండన్	15
క్లాక్ మెక్ నో	—	—	అంటు	80
[కార్	—	[రక్	—	—
కమిలా	లెన్సుకంపెనీ	మ్యూన్సి	కలకత్తా	15
సిలోన	జి.దబ్బ్యు.కంపెనీ	స్టాండింగ్	కలకత్తా	20

చేతీయులకు విజ్ఞాపన

నిమ్మబాతుల ఉన్నతప్రాథమిక పాఠశాల.
బందరు ముస్తాఫాన్ పేటలో స్థాపించబడిన ధర్మపాఠ
శాల ఇప్పటికి మూడు, నాలుగుసంవత్సరములనుంచి అభివృద్ధికి
వచ్చి 90 మంది విద్యార్థులతో విరాజిల్లుచున్నది. ప్రస్తుతము 7
తరగతులు గలవు. పంచములే గాక మీనబాతులుగా నెన్నబడు
తక్కిన యితర కులములవారును విద్య సభ్యునించుచున్నారు.
పుస్తకములు మొదలైనవి ఉచితముగ నియ్యబడుచున్నవి. ప్రస్తు
తము 5 గురు ఉపాధ్యాయులు పనిచేయుచున్నారు. నెలకు
రు 90.0-0 వీరల జీతముల కగుచున్నది. శ్రీ వావిలాల వెంకట
శివావధానులుగారును, నలుజిడ్డి టి. కృష్ణస్వామియ్యగారు
గారును చెరి 5-0-0 నెల చందా సహాయమిచ్చుచున్నారు.
ఇక ఆధారమేమియులేదు. కాబట్టి అభివృద్ధిలోనున్న పాఠశాల
ను మూయవలసి వచ్చుచున్నది. విద్యార్థిమాను లెల్లరు ఆభిమాన
ముంచి ఎవరికితోచినసహాయము వారుచేసి విద్యాలయమువర్ధిల్లు
నటుల జూడ వేడుచున్నాను. — శ్రీ రాంజీరావు, బందరు.

ఒక యశశాస్త్రియ:— ఈ నెల 15 వ తేదీ మృత్యువార
మునాడు సాక్షులము 6-15 గంటలకు, రాజధాని కళా
శాలలో, కళ్యాణ సి. క్రిమినల్ గార్డ్, పరివహము— ఒక బాధి
య, కలికత్తా ఆసుపత్రియందు గూర్చి యావశ్యసింతురు. తక్కు
మమున ఆవాతపువన్న కమిషనర్ ఆర్. బి. పుట్టగార
ధ్యక్షత వహించురు. ఉత్తరమును మజిలీలంతట సహాయ
ముచే నిచ్చెదరు. గృహముల టిక్కెటులు గలవు. టిక్కెట్లు
పృథురసంఘమువారివద్ద దొరుకును.

అఖిలభారత జేతపు స్టోరు

మహాత్మాగాంధీగారి మరణమునకు హెచ్. యం. గాంధీ
గారిచే, తలుపుబడిగల డైరెక్టులతో కలకత్తా నగరమునందు
వైచేతో స్థాపించబడిన సంఘపు ప్రకటనము, తొలకతో
ప్రచురింపబడినది. దానిని మాచుకుంటూ పరికింప గోరవలెను.
ఈ కంపెనీవారు, కలకత్తాలో న్యాయపరము వివిగ జరిగెడి
ప్రజేతమునందు మంజూరును సంపాదించ గలిగిరి. తనకెం
టనే ఆరంభమును. వంజూరులో వివిగ ప్రజేతములందు డైరె
క్టుల లిపుడే కాఖిలను నెలకొల్పి నిర్వహించిరి. అత్యుత్తము
రావల్పిండి గామములలో కంటే స్టోరులు స్థాపించబడును.
వీనివై రాష్ట్రీయసంఘ యొకటి యాజమ్యము వహించును.
ఈసంఘమునందు, లాలా అవతారిరాయి, మహాత్ముడు ఆలీ
దాక్తర్ కియా, నర్మలూగార్లు గృహముగ నుండురు, జేత
మునల దిన్నిభాగములనుండి, ఈ కంపెనీకి ప్రాత్యేక మొన
గబడుచున్నది. స్వతంత్ర్యమును (స్వతంత్రీయవా) కింపెనీ
యందు మేకల దీనికొకటి భాగ్యము, మొచ్చుకొనెదము.

ప్రాసెసరు బులును రామజోగారావుగారు:—

ఈ నెల 8 వ తేదీ ఆదివారమునాడు భంజండి యను
పురంబున ప్రాసెసరు బులును రామజోగారావుగారు తమ
దేవబలమును ప్రదర్శించిరి. రమారమి నూరుమణులగు బరువు
గల ఇనుపవక్రమును తమవక్షస్థలముపై నుంపించుకొని ఇద్దరు
బలము గల మనుజులు పెద్దసమ్మెలతో కొట్టుచుండగా
ఇంచుకైనను చలించక సాధారణముగా మాటలాడుచుండుట,
పదిరెండుటన్నుల బరువు నెత్తగల తెలిగ్రాఫ్ తీగముక్కను
నునాయాసముగా త్రెంచుట, వేయిపానులు బరువుగల యిను
పదాగలి బొత్తికడుపుపై వెట్టి దానిపై నొక ఎర్రకాల్చిన
యినుపగునుపము నుంచి యిద్దరు బలాధ్యులు చిత్తము వచ్చి
నట్లు సాగగొట్టుచుండగా ఆసమయమున మాటలాడుచుండుట
మున్నగు సాధనలు గావించిరి. వీరింకను అనేక యుపన్యా
సము లిచ్చుచు ఈ దేశజనులచే నూటపదార్లున్న, సన్మాన
పత్రములున్న బడయుచున్నారని (వాయుట కెంతయు కుతూ
హల మగుచున్నది. — (డి. సత్యనారాయణమూర్తి.)

ఓరియంటల్
గవర్న
మెంటు సెక్యూరిటీ
లైఫ్ అస్సూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం॥ స్థాపితము.
హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.
మానేజరు:— ఆర్. పాటర్ సన్ బ్రదర్.

ఫస్టును రూ॥ 5,15,00,00 వైగానే యున్నవి.
1919-వ సంవత్సరము నందు
వరుంబడి ,, 84,98,305
ఇవ్వల జరుగుచున్న అమ్మా
రెన్సుల మొత్తము ,, 24,63,20,000
మునువటికింపె ఇవ్వల పాలిసి
దార్లుకు జాస్తిగా చెల్లించిన
మొత్తము ,, 5,50,00,000
ఈ కంపెనీ తరపున పనిచేయుటకు ఏజంటు
కావలయును. వారు అనుభవ శాలురుగ నుండ
వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.
ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాస
మునకు వ్రాయుడు. 672

Apply to:—
F. E. Vaid Esq, Branch Secretary
Oriental Assurance Building,
Post Box No. 8, Madras.

Situation in Ireland.**Lieutenant Shot Dead.****Strike of Sea Men.**

(REUTER'S.)

LONDON, October 7.

A Lieutenant stationed at the aerodrome near Dublin has been shot dead in the aerodrome grounds. Captain Collis, pensions official and Maclean who were kidnapped fortnight ago have been returned to their hotel at Lisdoonvarna. They were not injured.

Congestion at Dublin Port.

The strike of the Seamen and Firemen has created a complete deadlock in the Port of Dublin since 4th. The strike began among the men working for the Irish Steam Packet Company, who demanded increased wages and rapidly spread. Tenthousand men are likely to be involved. The employers and workers regard the situation as serious. Two thousand cattle, ten thousand sheep and great quantities of foodstuffs are causing congestion in the port.

London Tea, Market.**Active Competition for Fine Teas.**

LONDON, October 4.

Messrs. W. J. and H. Thompson report as follows:—This week's public auctions have consisted of 41,000 packages of Indian tea, 37,000 packages of Ceylon tea and 3,000 packages of Java tea.

The market is following quality closely, improved character has been readily appreciated, and has been reflected in higher prices while teas showing a falling off have not maintained previous quotations.

For all attractive kinds a keen market has existed and fine teas have met active competition and have realised very full rates.

Demand is less for common qualities generally at and under 7d.—*Statesman*.

Italian Labour Legislation.**Government's Proposals.**

LONDON, October 4.

The Italian Government Bill regulating industrial relations arising from the recent metalworkers' dispute, will shortly be introduced into the Chamber. According to the *Epoca*, it provides for the reform of the Supreme Labour Council, it creates a special technical council of a hundred and fifty members, equally composed of representatives of employers and workers, with legislative as well as consultative powers with regard to disciplinary measures and working conditions in factories. The Council will adjudicate on all questions involving the relations between employer and worker in commerce, industry, and agriculture, and a permanent committee will be elected to prepare and supervise the enforcement of labour legislation.

(Associated Press.)

Bombay Beggar Nuisance.**Suggested Preventive Measures.**

BOMBAY, October 6.

A Committee of leading non-officials including Messrs P.C. Sethna, V.J. Patel R. P. Paranjpye, Ambalal Sarabhai and others appointed by the Government of Bombay to consider and formulate proposal for the purpose of preventing professional beggary in the Bombay Presidency have presented their reports. The Committee after the a detailed survey of the question recommended that to give effect to the foregoing proposals we commend for the consideration of the Government the introduction of a bill for the prevention of professional beggary at the earliest opportunity, the outline of which may be laid down as under. The Act should be made applicable to the whole Presidency. If it is applied to a portion or portions only of the Presidency the mischief will be accentuated in other parts and the objects of the proposed measure will be frustrated. The Act should provide for the following:—Beggary in a public street or place should be made a cognizable offence. Magistrates in the Presidency town and Magistrates not below the rank of second class Magistrates in the mofussil should be empowered to commit for detention an able bodied beggar to a recognized work house or settlement, an infirm beggar to a recognized infirmary, and a child beggar to a recognized home for children. In areas where village rinchayats may be established the power of passing detention orders may be vested in these bodies. The Magistrate should be empowered to give the option to an able-bodied beggar on the first conviction, not belonging to the locality where he is tried, to return to his native place, and in the event of his refusal to do so, to commit him for detention to a recognized work house or settlement. Similarly, in the case of a decrepit beggar, the Magistrate should have power to deport him on a first conviction to his native place, provided there is an infirmary at the place, otherwise he should be sent to a local infirmary.

The term *professional beggar* should be so defined as to include any persons begging in a public street or public place (including railway premises, etc.) Any beggar found begging in public streets or places posing as a Sadhu or Fakir shall be treated as non-sadhu, non-fakir unless he proves to the contrary before the Magistrate, and that he is justified in begging in public streets and places according to the canons of his sect or denomination. In other respects sadhus and fakirs are not to be interfered with. In the case of habitual offenders the Magistrate should have power to order convicts on their release from a jail or penal settlement to notify their place of residence or change of residence for a period not exceeding two years. Power should be taken for recognizing and utilising Sadavarts and other charitable institutions for the admission of beggars with the consent of their managers. The cost of work houses, settlements and infirmaries should be borne equally by the Government and local authorities. There should be in the initial stage a central board, consisting of officials and non-officials, for the smooth working of the special enactment, through local officers and local authorities.

Japanese Troops.**Attack on the Frontier.****Situation Serious.**

(REUTER'S.)

LONDON, October 7.

TOKIO.—A mixed band of the Russian Bolsheviks Koreans and Chinese twice attacked the town of Hunchun near the frontier and engaged the Japanese troops. The situation is declared to be serious.

Obscure Situation in Armenia.**Nationalist Turks' Intention.**

LONDON, October 6.

The *Times* learns from Constantinople that the situation on the Armenian border is not clear. The Armenian military *communiqué* claiming the recapture of Olty and that the Turks are retreating, does not mention the thrust towards Sarykamish. There is further evidence that the Nationalists are contemplating a raid on Batum from Khopa where troops and irregulars have arrived from Trebizond. Enver Pasha is reliably reported to have left Baku for Moscow in an armoured train accompanied by Zonovieff.

Anti-Profiteering Movement.

LONDON, October 6.

The Central Profiteering Committee is co-operating with trades with a view to reducing the cost of living, and as a result of the investigation it is anticipated that large supplies of guaranteed good clothing will be placed on the market, also the standard price for men's suits should be five pounds sterling. West End tailors are at present charging fifteen to eighteen guineas.

Floods in Scotland.**Worst Since 1829.**

LONDON, October 6.

The Highlands of Scotland have experienced the worst floods since the historic overflowing of the Meray in 1829. It is impossible to gauge the extent of the disaster, but the rivers Tay, Spey, Dee, and Don are raging torrents. A farmer's household in the Balmoral area were isolated and were rescued with difficulty by a motor boat. Hereabouts a herd of Shetland ponies was swept away. In the lower reaches of the Dee sheep, hayricks, trees, and poultry were swept to the sea. Shipping in Aberdeen suffered severely. Five drifters and two small steamers were wrecked on the shore. A big watch dog fastened to a kennel was swept into the Dee, but the dog was rescued. Wooden storehouseds floated along the Dee like numbers of Noah's Arks. The damage is estimated at £10,000.

Obituary.

LONDON, October 6.

The death is announced of the novelist C. N. Williamson.

(Associated Press.)

The Motor Car Theft.**Accused Convicted.**

COIMBATORE, October 8.

The case against the two Sappers, Huxley and Forter, who were tried at the Sessions Court by Mr. J. J. Cotton, M. A. I. C. S., for charges of house breaking by night, and the theft, on the 27th August last, of a motor car belonging to Mrs. Abbot of Ootacamund, concluded yesterday. The accused pleaded that they did not commit intentional theft, but did it with the object of obtaining a discharge from the Army. The jury, three of whom were Europeans and two Indians, returned a verdict of guilty of both charges, but added a rider recommending them to the court's leniency. The Sessions Judge accepted the verdict and sentenced them on both counts to one year's rigorous imprisonment, the sentences to run concurrently.

Alleged Manslaughter.**Accused Acquitted.**

AGRA, October 8.

Mr. R. B. Smith, District Magistrate of Agra, to-day disposed of a case in which Gunner Chapman, Eighth Battery, R. G. A. stood charged under section 304 (a). Indian Penal Code (culpable homicide not amounting to murder in connection with the death of a punkha cooly. The last witness, Captain Tilliard, deposed that he was thirsty, and sent the punkha cooly downstairs to get some ice for him. The man went, but never returned. Hearing from another cooly that his punkha cooly was being beaten by some one, witness went down and saw the deceased groaning. He was sent to the hospital, where he died in five minutes. The public prosecutor said there was no direct evidence but there was circumstantial evidence to convict the accused on a charge of grievous hurt. Counsel for the accused submitted that the deceased was taken for a burglar, and the accused caught hold of him, but no force was used. Medical evidence showed that there was no mark of violence, but the deceased was anaemic, and his spleen was eight or nine times larger than the normal size. The Jury returned a verdict of not guilty, and the Magistrate accepted that verdict and acquitted the accused.

Calcutta Health Statistics.

CALCUTTA, October 8.

A blue book issued by the Health Department of the Calcutta Corporation states that the number of deaths registered during the last year was 37,839, or 42.2 per thousand. With the exception of 1900, when owing to a severe outbreak of plague the death-rate rose to 52.7 per thousand, this is the highest death-rate ever recorded in Calcutta. Cholera, small pox and influenza were all prevalent in epidemic form and were largely responsible for the heavy rise in the general mortality.

Land Leizures in Sicily.**Movement Continues.****Great Enthusiasm.**

(REUTER'S.)

LONDON, October 7.

A telegram from Milan says, that the seizures of land in Sicily continue. They are aimed at the direct cultivation of land without intermediaries but the workers will guarantee to landlords rents fixed by commissions comprising peasants, landlords experts and consumers. The seizures are evoking great enthusiasm and generally meet with no opposition. In the province of Trapani fifteen thousand acres have already been seized. The movement is economic, and not likely to cause conflicts though it is likely to lead to complete transformation of land tenure in the whole island.

Industrial Crisis in Belgium.

LONDON, October 6.

GHENT.—The crises in the cotton and linen industries here has become more acute. Cotton mills are restricting work to five days a week in October.

Conspiracy Trial.**4 Accused Acquitted.**

LONDON, October 6.

CAIRO.—Four of the accused in the conspiracy trial in connection with the Vengeance Society have been acquitted. The remainder, including Abdul Rahman, have been found guilty. Sentences will be promulgated.

(Associated Press.)

Bengal Nagpur Railway Strike.

CALCUTTA, October 8.

Owing to the strike of about ten thousand men employed by the Bengal Nagpur Railway at Kharagpur, the Madras Mail and the Bombay Mail, which were due at Howrah at 10-30 and 11-30 respectively this morning, arrived at 3-40 in the evening. At Kharagpur the staff of both these trains are normally relieved, but to-day the reliefs refused duty. The two trains were then amalgamated, and were run down to Howrah by an Inspector. The Agent of the Railway was to have left for Simla to-night to attend the Railway Conference, and his saloon carriage was to have been attached to the Punjab Mail. The drivers, however, refused to bring the saloon carriage on to the East Indian Railway in order to couple it to the Punjab Mail. It was arranged that the Madras Mail would leave Howrah as usual, but the Bengal Nagpur Railway men at Howrah were asked to inform intending passengers that they would travel at their own risk. It was feared that the Madras Mail will be held up at Santragachi.

The Agent received the following telegram from the Secretary, Adra Branch of the Railway Workmen's Association: Adra Branch of Railway Workmen's Association strongly disapproves Kharagpur's action, assure you that this branch will make every endeavour to keep down any unnecessary agitation.

Regarding the wage question it is stated that in addition to a 5 per cent war increase in April 1919, a general increase of 20-35 percent was granted on the men's pay. Last month the menial staff (Rs. 30 per month or under) received from Re. 1 to Rs. 2 retrospectively from April 1st last, in addition, a fortnight ago, a general increase to all staff except officers, was sanctioned with retrospective effect from April 1st last. This increase superseded that of April last year, and replaced it by an increase of 50 to 60 percent on the pay drawn on March 31st 1919. This has retrospective effect from April 1st, 1920. This large increase has not yet been gazetted, but it is well known among the men, and has actually been notified in certain departments.

The Agent, Bengal Nagpur Railway, advises us that he received a telegram early this morning signed by the president of a mass meeting stating that the men would not resume until certain conditions had been complied with. The conditions demanded were as follows:—The cancellation of the transfer of a European Traffic Inspector, who had been ordered to proceed to another station in consequence of his having been convicted by a Magistrate for assaulting one of the Indian staff; the reinstatement of a yard foreman who had been dismissed for a series of irregularities, including leaving his station without permission, travelling by train without a ticket or pass, taking another person with him, and altering the allotment of wagons; the reinstatement of a chargehand who had been acting as foreman and had been guilty of inciting the staff against a foreman whose return from leave resulted in the acting foreman reverting to the grade of charge and, the just consideration of the case of a driver who had been reduced for direct refusal of duty; the grant of a 75 per cent, general increase from April 1919; the removal of a senior officer and a foreman from the Kharagpur workshops. No previous information of an intention to strike had been received, but the information at hand from Kharagpur is that practically the whole of the European and India staff, both running staff and work shop employees struck work at six o'clock this morning, with the exception of a few drivers. Emergency arrangements are being made as far as possible to continue the running of passenger trains, but there are indications that the strike is spreading to other stations, and the strikers are taking active steps to prevent the running of trains. The Agent of the Bengal Nagpur Railway and the Superintendent of transports proceeded to Kharagpur early this afternoon. The nature of the demands of the strikers indicates that they are adopting an utterly unreasonable attitude.

The case against the trustees of the *Tribune* Press and newspaper, brought up by Ramachand, ex-Manager of the *Tribune* claiming Rs. 850. (₹ 8,500) for alleged wrongful dismissal and non-payment of gratuity amounting to Rs. 5000 came up for hearing yesterday before Gulam Yezdani, Sub-judge, Lahore. As some of the trustees had not been served the case was adjourned till the 13th November.

The strike in the Bangalore Woollen and Cotton Mills and in the Government Press continues.

General Strike in Portugal.

Many Departments Idle.

Many Towns Involved.

(REUTER'S.)

LONDON, October 7.

MADRID.—Travellers from Portugal confirm that general strike has broken out throughout the country. The Government representatives decide, that it is revolutionary movement. The Postal, telegraph and telephone employees, naval reservists, railwaymen and dockers have all ceased work. While reports from Vigo state that Lisbon, Oporto and all other big towns in Portugal are involved.

(Associated Press.)

Calcutta Gas Workers' Strike.

CALCUTTA, October 8.

Owing to the gas workers' strike Calcutta was in semi-darkness last night. Out of ten thousand or more gas lamps that illumine the city about a half were lighted. If the strike lasts longer the number of lights may be gradually decreased. Motor cars were using constantly their strong head lights, and taxi-drivers were observed driving at a speed slower than they usually do.

A special meeting of the gas committee of the Calcutta Corporation was held in the evening to consider a representation by the management of the Oriental Gas Company for a reduction in the number of street lamps to be lighted, in consequence of the strike. The Committee agreed that in those roads which had both gas and electricity, only electric lights should be used. With regard to streets, where only gas lamps were laid the committee decided that every alternate gas lamp should be lighted. Regarding lanes the Committee left the question of lighting to the discretion of the Lighting Superintendent, with instructions that lightings be so arranged that the criminal classes might not be able to take advantage of the semi-darkness prevailing.

The Assistant Secretary to the Corporation of Calcutta writes:—Owing to the strike at the Gas Company Works, the lighting of the City will be temporarily restricted.

The Strike of the workmen of the Oriental Gas Company continues. Mr. Selgrove, Manager, who was communicated with by wire, arrived in Calcutta to-day. The lighting of the City to-night is restricted.

Trial of Mualvis. For Sedition.

ROHTAK, October 8.

Before Mehta Dwarkanath Additional District Magistrate, the trial began to-day inside the District Jail of Mualvis Laqaullah and Suh Iqbal Ahmed, who were recently arrested at Panipat under sections 124 (a) and 153 (a), I. P. C. The case of Laqaullah was taken first. The accused was represented by a Barrister and two pleaders and Mr. Chive Narain, Public prosecutor, represented the crown. Counsel for the accused objected to proceedings being held inside the jail and asked for trial in open court. The accused said if trial was held inside the jail he would have nothing further to do with the case. The public prosecutor said that the accused had been allowed as many men as he named inside the jail, who were all present. Moreover pleaders and other respectable persons had not been forbidden to come into the court room. Reasons for obtaining Government permission to hold the trial inside the jail were apparent. Large crowds collected on the road and their shouts were being constantly heard. It was impossible for anybody to guarantee that there would be no disturbance if the trial were held outside and the mob allowed to roam uncontrolled as at present. Counsel for the accused said as law stated it was not only a question of right of the accused but justice and fairness demanded trial of a person charged with such a serious offence in the open court where the public had free access. Even where there were crowds and shouting trials were held in open court. There were no exceptional circumstances in the present case. Shouts were due to public being excluded. If the trial was held in the open court and there were still shouts heard the accused was prepared to be tried inside the jail. The court overruled the objection whereupon the accused said that he would take no further part in the trial and he asked his pleaders and relatives to withdraw. They thereupon left the room and the court proceeded with the trial and prosecution evidence was then recorded.

Trial Inside Jail.

Mr. L. Macraff, Superintendent of Police, who had filed the complaint stated that he received a report of the meeting from the Sub-Inspector of Police, Sonapat and thereupon he obtained Government sanction for the prosecution. The accused declined to cross examine the witness. Tanwar Ahmed, Sub-Inspector of Police, stated that the accused addressed a Khilafat meeting at Sonapat before a gathering of 1000 men. He arrested the accused at Panipat on the 28th September. At the time of his arrest the accused said "God be praised. I expected this." Accused told the people he was arrested because he was a Mohomedan and served his religion. No pleader or witness was to appear on his behalf as he was for non-co-operation. There was no cross-examination and the case was adjourned till to-morrow. The court then proceeded with the case of the other accused, Suh Iqbal Ahmed. The accused refused to be defended by counsel and objected to the case being heard inside the jail. Several prosecution witnesses gave evidence against the accused and the case was adjourned. There was no cross-examination.

An Allahabad Message, dated yesterday states:—Mr. Gandhi and party are expected to be in Delhi to-day and at Moradabad on the 9th and 10th. Cawnpore, Lucknow, Agra and possibly Allahabad will be visited also. Arrangements for the United Provinces Provincial Conference at Moradabad are complete. Messrs. Gandhi, Mohamed Ali, Shaikat Ali and other leaders are expected to arrive there to-morrow.

The Mail steamer *Malwa* which left London on the 24th and, has on board the mails of September arrived at Port Said on the 6th instant.

A Case of Assault.

Accused Apologised.

Case Withdrawn.

(ASSOCIATED PRESS.)

LAHORE, October 8.

Revision application filed by H. Ross and J. N. Ross against their conviction by Mr. Wace, First class Magistrate, Lahore, for assaulting two Indian Barristers of Lahore High Court in Lawrence Gardens came on for hearing to-day at the High Court before Justice Chevis. The accused tendered sincere and unconditional apology admitting the correctness of their conviction and the truth of the complainants statements and withdrawing the defence put by them in the trial court. They begged the complainants to accept the apology and as proof of sincerity of that promised to contribute Rs. 100 to Lady Chelmsford Leper Asylum fund within one month from the date. The complainants Messrs Dev Raj and Abdul Rashid Barristers, accepted apology and case was accordingly withdrawn.

U. P. Legislative Council.

LUCKNOW, October 8.

A meeting of the United Provinces Legislative Council was held to-day in the Canning College Hall the Lieut. Governor Sir Harcourt Butler presiding and there was a good attendance of members and visitors. The United Provinces Village Panchayat Bill was passed. The Agra Estates Bill was still under discussion at 5-30 when the Council adjourned till to-morrow. Proceedings are unusually lengthy at this meeting as there are numerous amendments to these Bills, including the Lucknow University Bill.

No Breach of Peace.

KHARAGPUR, October 8.

The employees of the Bengal Nagpur Railway so far as is understood of Kharagpur District including guards, breaksmen, porters, cabinmen of traffic department and drivers, shunters, firemen, shedmen of loco department and all workmen of locomotive workshops struck work from 6 A. M. to-day. The train service is suspended. Calcutta Madras and Bombay Mails were stopped. But the two trains were amalgamated and the Mails were run into Calcutta by an Inspector. Other passenger and local trains broke the line at roadside stations and from Kharagpur services were suspended. A special train with festival pilgrims from Puri who have already reached here on their return trip has not cleared out. The workshops are closed. Reserved Police force arrived from Midnapore early this morning. The Superintendent Mr. Craig of Midnapore and the Superintendent Mr. Cook of the Railway police are on the spot with staff. No breach of peace is reported.

Pandit Madan Mohan Malaviya. Study of the Present Situation.

ALLAHABAD, October 8.

Pandit Madan Mohan Malaviya will leave Allahabad to-morrow for Moradabad to attend the Provincial Conference there. Pandit will then visit Delhi, Lahore, Karachi, Bombay, Madras, Vizagapatam, Calcutta, Patna and Nagpur to confer with leading men of these places on the present situation with a view to reconstitute Congress on a thoroughly representative basis and to organise work in all provinces to secure the establishment of full responsible Government in India at the earliest possible date.

Motor Works Strike.

Discontent Among Students.

BOMBAY, October 8.

About 250 men of Messrs A Hylands Motor Workshop at Bombay have struck work, the alleged cause being assault of a Hindu foreman by a European assistant and the foreman's dismissal.

Great discontent is reported to be prevailing among the students of the Wilson College, Bombay on the ground of compulsory attendance at Bible classes. The students recently held a meeting to represent matters to the Principal but it is understood that no relief came out of it.

Reception to Col. Wedgwood.

The resolutions passed by the India Congress Committee at Bombay, include one of welcome to Col. Wedgwood and Mr. Benspoor who are coming out to India.

Under the Indian Press Act the Chief Commissioners Delhi declares to be forfeited to His Majesty all copies of the following leaflets in Urdu or their translation viz (1) of Hazrat Khilafat Yastaken Ki Khidmat Mon Khuli Chutbi (an open letter to title holders) beginning with words Har Musalman Ka Yeh Farz Hai Ki Wuh Apnomuslim Bhai Ko Barbadi Aur Masiyat Se Bechwe Etc. (it is the duty of every Muslim to save his brother Muslim from destruction sin etc) and ending with couplet as man daman to giram dar arsa; geeni samama bai Zan a abbu giatun (I will catch hold of your skirt on the day of judgment, I will enquire of you for what offence I was murdered) (I and subscribed Faquir Muslim, Vellor Haroon Building, Pir Baori, Parel, Bombay) (2) The first and foremost way of charity for the cause of God purporting to be written by one Abdul Satlar Ismail and printed at Naseh printing works 232nd Street Rangoon (3) Khilafat or prayers to God printed at the order of Musamad Abdul Ghani, Book Merchant, Cawnpore at Ahmedulmatataba Press in that District. The Chief Commissioner also declares forfeited all copies and all portions or translations thereof of the following publications (1) *British Terror in India* issued by the Hindustan Ghan party of San Francisco, California (2) *The Labour Revolt in India* issued by the Friends of Freedom for Indian, New York. (3) Speech on India and Ireland made by E De Valera, at a meeting of friends of freedom for India, New York on 18th February 1920 and (4) *Hindustan and Ireland issued by the Hindustan Ghaadr party* of San Francisco, California.

A Communique says:—Headquarters, Royal Air Force, India will close at Simla at noon on 23rd October and reopen at Ambala Cantonment on 25th.

Fatal Train Accident.

Further Details.

Restricted Train Services.

(ASSOCIATED PRESS.)

The Special correspondent of the Associated Press of India wires:—

ARKONAM, October 8.

The Bangalore Mail which left Madras last night met with a disastrous and fatal accident between Arkonam and Minnal with the result that engine and tender capsized and three boggy carriages telescoped. The accident was caused by the removal of rails. It is rumoured that the mischief was done by some discontented gang coolies. The official estimate of the casualty is about thirteen killed and fifteen injured. The injured were despatched by special train to Madras General Hospital for medical attendance. Passengers from Bangalore mail and other trains from Bangalore and West Coast Mail were transhipped. Through running is expected to be resumed by this evening. I am proceeding to scene at once.

The special correspondent of the Associated Press wires:—Arkonam, 8th October:—The scene of the accident presents a tragic and dilapidated appearance. The engine is lying down capsized and two boggy carriages are smashed to pieces. The engine, it is stated, would require to be broken before it could be removed. The accident took place at 10-35 last night and receiving information, Mr. Daly, Acting Station Master of Arkonam with medical aid went to the scene. By the time they arrived many injured were removed by fellow passengers. They had to take out some passengers by sawing the sides of the capsized carriage. By four o'clock this morning railway officials from Madras namely Messrs. Sinclair, Deputy Traffic Manager, Kirkness, Secretary to the Agent and others with medical aid arrived. Mr. Peter District Traffic Superintendent also arrived from Jolarpet at the scene. It is reported that the official estimate of deaths at thirteen is more or less correct though the number of injured is much more than fifteen.

The General Traffic Manager wires:—Owing to an accident near Arkonam last night the Madras Bombay Mail will leave Central Station to-day at 15 hours and will continue to leave at that hour until further advice. To-night Mettupalam Mangalore Mail trains will be cancelled. Further advice with regard to the running of these trains will be advised you later.

The Madras Southern Mahratta Railway authorities notify that owing to an accident near Arkonam the following through trains only will run to-morrow (9th October) and their departure times are shown below:—

Bangalore passenger 7 hours, Raichur passenger 8-30 hours, Renigunta passenger 11-30 hours, Jolarpet 12 hours, Mettupalayam 13 hours, Mangalore Mail 14 hours, Bangalore Mail 14-3 hours and Bombay Mail 16 hours.

BANGALORE, October 8.

Details about the accident to Bangalore Mail from Madras last night are not yet available. The mail was wrecked between Arkonam and Minnal about a mile and a half from Arkonam and about 43 miles away from Madras. The cause of the accident appears to be due to the removal of rails. An engine and a tender capsized and first three bogies were telescoped. It is stated that some third class passengers were killed the loss of lives being serious and several were seriously injured. It is stated relief train had proceeded from Arkonam to the scene of accident. Exaggerated statements are made about the loss of lives. No definite details are yet available here.

The duplicate mail which arrived this evening brought a number of passengers who had been in the mail train which was wrecked last night. The mails arrived in the Post Office only at 7-30 in the evening and will be delivered only to-morrow morning. Bangalore has therefore had no Madras letters nor its newspapers for the last twenty-four hours.

BANGALORE, October 9.

The Mail Train from Madras has not yet arrived this morning. It is stated that intimation has not yet been received as to the time of its arrival to-day. It was known last night that the line was clear for traffic and there was a general expectation that the train would arrive in time this morning.

Indians in Kenia Colony.

Presidency Association's Protest.

BOMBAY, October 8.

The Hon'ble Sir Dinshaw Petit President has telegraphed to Sir George Barnes, Government of India:—Council of the Bombay Presidency Association emphatically protest against decision of Government of Kenia Colony to allot only two seats to Indians in view of their great services in developing colony and substantial rights and interest they have acquired during three centuries of peaceful settlement. Council also protest against enforcement of race segregation and is strongly of opinion that it will only perpetuate racial bitterness and will stand in way of the harmonious development of country. Regarding the decision to prevent Indians from acquiring lands in upland districts the council submit that the Policy is resented in East Africa and India as unduly favouring Europeans. The Council urges upon the Government the necessity of impressing upon the Colonial Office the serious irritation caused in the country by the policy of racial discrimination so persistently followed in the colonies and earnestly demand that His Majesty's Government will insist upon absolute equality of franchise and equal liberty of residence, trade etc. to all subjects of His Majesty residing in the Colony whether Indian or European. Nothing less than that will meet the requirements of the situation.

The Bangalore city Magistrate yesterday began the hearing of a case in which Manikhan Pillay, an account clerk in the Bangalore Power and Lighting office is charged with the alleged embezzlement of Rs. 4,154 from the office in which he is employed. The case is proceeding.

వికటభారతి.

ఓం శ్రీ పరమహంస గురుస్వామినేనమః.

శంకరులై తేనేమి, సత్యానులై తేనేమి, గ్రహాణ గజ... గజలాడించుచుండ ఎవరినీ కూడా వదిలివెట్టవు. శుభగ్రహబలం గలవాడు శుభంయైనా శుభునిభూషితుడనిపించుటకుండా...

దీనికే విరుగుదంటే గురువుగాన చెప్పిందే గురూనూత్రం. జగత్తంతా తోలుబొమ్మలూట. సర్వేశ్వరుడు జగత్తును కనుకనుకాడతాడు. మానవాదిజనోజ్ఞి అంతా తోలుబొమ్మలు. తోలుబొమ్మల నాడించేవాడు త్రాడు లాగితే తెర మీద తోలుబొమ్మలు ఎగురుతాయి. త్రాడు చదలితే కింద బడిపోతాయి. అలాగే భగవంతుడేలాగునడిచిస్తే ప్రాణిజోజ్ఞి అలాగు అడుగుంది. అనేక తోలుబొమ్మలు గట్టిగావట్టుబడితే అహంభావం. గర్వం, అగ్రహం, అక్షేపణ, అహంకారం, ఆత్మస్తుతి, అన్యసింద, అధికప్రసంగం. అన్నీ అంతరిస్తాయి వేదాంతంలోని ఏకాంతం అంతాయీకాంతంలోనే వుంది. ఇంకొక విధం వుంది. ఈరహస్యం ఎక్కినవాళ్లు కూడా గట్టిబట్టుగా కట్టుబడిపోతారు కూడా కాస్తంత కంగారు కలగగానే ముట్టు మూలను గుడ్డుగా నెడుచేసి ముచ్చెరుటలు పోయిగా మూతి మూడువంటలు విరుగగా అందగినమాట అనరానిమాట తెలియబడంద అల్లల్లపిర అశ్వరథ రేరథ అది తైత్తిరకల్పాదతాట. అతే పరమరహస్యం. అక్కడ కావలసింది కాస్తాలోపించిందన్నమాట అజేమిటి? ఇంద్రియానిగ్రహణం అనివట్టు విషయం పూజ్యం అయింది. కామకోపలోభమోహా మదమాత్సర్యాలు కదలనియ్యకుండ కట్టిపెట్టి విత్తంకల్పిస్తూ ఉండులు తొక్కిస్తూవుంటే అడ్డదాట్లు వెచ్చుకుంటా అగదాని కెవడితరం? గమల్ల కావమ్మ కడమంతలోని కల్లు పైకంపున్నంతకాలం కన్నుమిన్ను కూడా తెలియదు. రథ వార తెలివినవైనపుడు రథపు తెలిసి రథం చూడటం కూడా గాని మట్టి నందెబడితేదా మానా? అన్ని వ్యవసాయ అలాటివే.

జాటిలో కొంచెం తేడానుమాత్రం వుంటాయి. కొత్తగా ఆరంభించినపుడు కొంచెంచాటుమాటు-మిరం-రహస్య గోపనం-ఈలాటివి వుంటాయి. త్రతాపం కాస్తా బజుటబడగానే బాహుటం అయిపోతుంది. రెండవ అశ్తం వస్తుంది. విగ్రహిగి వెళ్ళుచున్నప్పుడు, కడమంతలోని కల్లు లాటైలలోకి దిగుతాడు. నందెచూడుతుంటే నందుగొండులబడి సానియంటికి వెళ్ళడంపోయి వట్టుకగళు బహిరంగంగా సురసాణ ప్రారంభమవుతాయి. దమ్మిడిమడెం పోయి ఊంకం ధరణం మందేబువస్తాయి. ఈ అశ్తంలో అసహాయకారత్వం కలుగుతుంది. అడ్డంకెక్కినవాళ్ళనుండని నూతం చెయ్యడమే. అయితే వెళ్తుంటుంది విరుగుదలకొరకే అన్నాడు. అలాగే అంత్యం వరకూ అధిమాధమలుగా వుండి అంతరించే జాల్లు చాలామంది వుంటారుగాని విమంశతోత బాగా విస్తరించిన రథవాత వైచిత్ర్యంగా ఏదోగొప్పనివత్తు వత్తి చక్కనిమంథిదారికి చూసే

పోయినవాళ్లు కూడా కొందరున్నాడు. ఈ రెండరకాల వారు కాకుండా, ఎత్తుటికప్పుడే కామాక్షికామో లేక పానా సత్తియో జూదపు మోహమో కలిగినవత్తుడు మాత్రం కల్లు మూడుకొని వ్యవహరించి తరువాత చాలా తమాషా కడే వాళ్లు కొందరుంటారు. వాళ్ళ కటుమటివత్తులు చెయ్యడం యిట్టం వుండదు. మానవతనే వుంటుంది. మానలేదు. మానలేక మువల కంటికి కడివెడుగా ఏదోవాళ్లెందరో వున్నారు. ఈవత్తులు పామరలకే నాడు. పండ్లకులకూ పామరలకూ, అందరికీ కూడావుంది. అందరూ కూడా అరిచివ్వరానికి దా సామకానులే. వానిని జయించినవారే వైరాగ్యవంశస్థులు; దైవస్వరూపులు; భగవత్కటాక్షులును పాశురై నవారు; గురుసామనుల పొందినవారు.

అరిచివ్వరాన్ని జయించడం ఏలాగు? సాధనం లేనేలేదా అంటే భగవంతుని నిర్వేకుక బాహుమాన కటాక్షం కలగవలె నన్నాడు. కాబట్టే శ్రీ ఆదిశంకరభగవతాడ అరిచివ్వరాన్ని విజయించు కలిగించ వయ్యా అని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ అక్షీవరసింహస్తోత్రం ఎన్నో శ్లోకాలు చెప్పాడు. వాటిలో ఏకైక దాన్ని మాత్రం యిక్కడ ప్రార్థిస్తాను.

“అంభస్వశ్చ, హృత్ విశేష మహాధరస్య, హోరైః, మహాబలిభిః, యంత్రైః శామభేదైః, మోహాంభకారదహరైః, వినిపాతిరస్య, లక్ష్మీవృకించా, మమజేహి, కరాబలంబం||”

కాబట్టి అగ్రహం సఖిచవలె, కాంతం కలగవలె, కన్న సమిష్టుక ఏర్పడవలె, స్వార్థత్యాగం వుట్టవలె. సాత్విక నిరోధం, సహకార నిరాకరణం నెలకొంటే రథానికి యీ సాధన సంపత్తి కేకం లో అందరినీ కలుగవలెను. అందుకు ముందుగా భగవద్భక్తి కలుగవలెను. మహాత్మాగాంధీ ప్రజ్ఞామహాత్ముడుగాని వెట్టురుహాత్ముడు గాను. కాబట్టి ఆయనకు వ్యాపారపు లెక్క లాగు కోటు అక్కరలేదు. కడిరీచొక్కాయే చాలు. ఆయనకంటికి రాజాధిరాజాన్ని గాబలరాజన్నయన్ను కూడా తరమాత్మ స్వరూపమాతే. కాబట్టి ఒకరిదగ్గరనుగిరిగి నలూములు మణికరి దగ్గర నిక్కలు తెచ్చుకొని ఆయనకుతేవు. తాను వైరస్వరూపుడను. తనకురావులేదు. అని ఆరుహంభావుడు గ్రహించినవ్యధు ఆయనకు భయమేమిటి, పామరత్వమేమిటి? ఆయనకు స్వార్థత్యాగం అవలెను. అటువంటిస్థితికి అందరూ రావలెనంటే అంతటి పరితక్తా అందుకన్నీ కలగవలెను కలగడానికి గర్వంతరం భగవంతునినే భగవద్భక్తులనే అని మునుకవుగాడు వెలవిచ్చి నది మీ చెవులతోనేనే ఉడతార్పకైగా చేతనయిన వేరనేవనేను చేసివానని సంతోషిస్తున్నాను. ఓం కాంతి క్యాతి క్యాతిః.

వేటపాలెం హిందూ మిడిల్ స్కూలు:—ఈ గ్రామ వాస్తవ్యులను వైశ్యభిక్షామణులను, లక్ష్మీసంపన్నులను, విద్యార్థిమనులను, యువదారశిలులను, స్కూలు కారంభము నుంచి ప్రధానపాఠశాల స్థానములు వహించినట్టియు మహారాజాశ్రేష్ఠి వ్రాటుకూరు కోటింగంశ్రేష్ఠి, గొల్లపూడి నూర్య నారాయణ శ్రేష్ఠిగార్లు స్కూలుకమిటికి యీ దిగువసంగతులతో నొక యుత్తరమును ది 19-20 తేదిన వ్రాసింపించి యున్నారు. వేటపాలెం హిందూ మిడిల్ స్కూలు జనరల్ కమిటీవారు ఏకారణముచేత నయినను స్కూలును మేనేజి మెంటు చేయజాలని పక్షమున సదరుస్కూలును ప్రస్తుతపు స్థితిలో దాని యవదాస్థిలో తమకు పరిపాలన నిమిత్తం స్వాధీనముచేసేయెడల తాము కార్యభారమువహించి స్కూలు చిల్లంగు నిమిత్తమున్న కాశ్యత మూలధనమునకున్న వ్రాటుకూరు కోటింగంశ్రేష్ఠిగారు రు8000 లున్న గొల్ల పూడి నూర్య నారాయణ శ్రేష్ఠిగారు రు 6000 లున్న వెంకట రు 1400 లు యిచ్చెద మనియు, స్కూలును తమకు స్వాధీనపరచిన పిదప 9 మందికి మించని సభ్యులు గల కమిటీతో పరిపాలించబడుటకు యేర్పాటు చేయుదుమనియు యిత్యాది సంగతులతో వ్రాసియున్నారు. —తోట శేషాద్రి, శక్రవర్తి.

నివేళిన స్థలముల అమ్మకము. మాంబళిపాట రైల్వేస్టేషన్ వద్ద సమీపములో నివాటి గార్డెన్ లో ఎత్తు ప్రదేశము, ఇరువ శేల, మంచినీరు కలిగిన స్థలములు విక్రయింపబడును. కె. ఎన్. కోటినిన్. 2473 మాంబళిం.

ప్రకటన

తిరుమల తిరుపతి వగయిరా దేవస్థానములకు 1920 సంవత్సరం నవంబరు నెల మొదటి తేది మొదలు 1921 సంవత్సరం జూలై నెల 30 తేది వరకు శ్రేష్ఠమయినటువంటిన్ని సువాసన గలదిన్ని అయిన ఆవు లేక ఎనుమునెయ్యి సప్లయచేయుటకు ఇష్టపడువారు ఈక్రింద సంతకముచేసినవారి విలాసమునకు 1920 సంవత్సరం అక్టోబరు నెల 15 తేదిలోగా నీట్లు తెుండెల్లు పంపుకోవలసినది. తెుండర్ యొక్క వరత్తులు యింకా యితర అంతములు తెలియగోరువారు తిరుపతి దేవస్థానం హుజూరు ఆఫీసులో విచారించునెడల తెలియవచ్చును.

దేవస్థానం హుజూరు } సి. దొరసామయ్య ఆఫీసు, తిరుపతి. } దివాన్ శేషాద్రి.

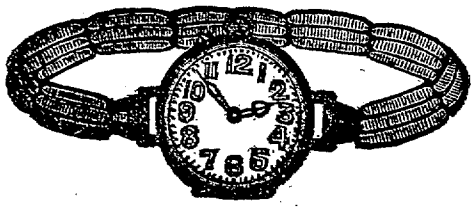
ప్రగంత్ డస్టు.

దీనితో మీరు స్వంతంగా ఫస్టుక్లాసు యువ “హియర్ ఆయిస్” రయాను చేసుకొనవచ్చును. చేయు విధానము బాప్సుం దుండును. మూడుబాప్సులకు మించిన అర్హతను స్యాకింగ, పోస్టుచీ ఖచ్చితము. బాప్సు 0—8—0. M. R. BENEFIT & Co., Suryarowpeta, Cocanada.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము. ఆరోగ్యమును కాశ్యతనుబాగుచు పొందుటకు స్వాభావికమైన కొన్ని నియమములు ఆచరించుటకునే కలుగుచున్నది. ఈ ఉచిత్రము పైపుర్రులు ఆరోగ్యవార్తలును కలుగజేసి కఠిరసాఖ్యమును, దృఢగాత్రమును, ఆయుర్యవృద్ధిని ఇచ్చియును. ఈ పుస్తకము యివాడుగా నీయబడును. పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి తుండెదము తెంటునే ప్రాణకోరెదము. (219) వైద్యశాస్త్ర మునీశంకర్ గోవిందజీ, ఆలంగునిగ్రహణాశాలయం, 151, బ్రాడ్వే, మద్రాస్.

కొద్దితము మాత్రమే కలవు. దేవీపూజాకల్పము. కాశ్యేటికగరం నడుస్తాన ఆస్థానపండితులచే బరిష్కరింపబడి మద్రాస్, R. K. V. వెంకమాల్ రాజా బహదరి వారివలన అచ్చొత్తించబడిన యిత్రావ్యగ్రంథము. 1. ఆస్మికభండము, 2. పురస్కరభండము, 3. పూజభండము, 4. స్తోత్రభండము, 5. నైమిత్తికభండము. వివిధ భండములు గలది. దేవీపూజాధురంధరుల కర్తవ్యోపయుక్తము. దీనివల 3-8-0. పోస్టుఖర్చులు శేలు. జ్ఞానప్రదీపిక, జ్యోతిషగ్రంథము 1-0-0. పోస్టుఖర్చు వేలు చిరునామ: ఏజంటు, శ్రీనివాస బుక్ డిపో, (2482) కాశ్యేటికగరం, ఇత్తూరుజిల్లా.

చీకటివేళలో గంటచూచే వెండిరెప్టలెట్ రేడియం గడియారము

ఈవెండి రెప్టలెట్ గడియారము శేలిలో ధరించుటకు మిక్కిలి అందముగాను మంచి ప్రభవముకలిగి సరియైన వేళను చూపునదిగాను రాత్రియందు గంటచూచుకొనుటకు రేడియం అను వస్తువు నవర్చుబడి చక్కగా రయానుచేయబడినది. రేడియం వెండి గడియారము మేలైతోలు పట్టుతో 8-8-0 వైశిల్లమున కనుపబడియుండు వెండి స్ప్రింగ్ రాన్ లెట్ గాలును ధర 2-0-0 సి. ఏ. చెంగల్లాయు నాముడు, నెం 25, పెరుమాళ్లుగూడి తోట మొదటి విథి, 687 సామకాడుపేట పోస్టు, మద్రాసు.

అంతయు పొడిగాక పాల ఆహారమై యున్నది.

మొదటి పేజీ

మొదటి పేజీ

And Now -
Little Brother too is thriving on

NESTLE'S FOOD

A Complete Milk Food
You simply add water and boil

నీళ్లతోకలిపి నెచ్చుచేయుము.

వరిక్షచేయగోరువారు యిక్కడ నయోదుచేయబడిన
వాటి వ్రాసిన నుచితముగా సంపుడురు.

NESTLE FOOD CO

P. O. 306

CALCUTTA.

ఆంధ్రపత్రిక - సంవత్సరాది సంచికలు

ఇది ఆంధ్రపత్రిక తరపున ప్రతి ఉగాదిని వెలుబడును.

ఇదివరకు 11 సంచికలు ముద్రించబడి, ఆంధ్రజేతమును అలంకరించుచున్నది.
వీనియందు భారతజేతములోని ఆ నేత్రములు చిత్రములు చిత్రకవచులతోను, ముద్రాపితములతోను, కల్పనలు మొదలగువాటిని చిత్రకవచులతో సహా వెలుబడుచున్నవి.
మొదటగా ప్రఖ్యాత ఆంధ్రనాటకములతో ప్రారంభించి, ఆంధ్రోద్యమకవచములు వెలుబడును.
1916-17-18 వ సంవత్సరములలో జరిగిన విశాఖసంగ్రామ చిత్రము యుద్ధపీఠము చిత్రములతో విశేషముగా ముద్రించబడియున్నది. మరియు జేతమున భువనాగమము ఆ నేత్రములములు పీఠములముగా వెలుబడుచున్నవి.
ప్రతి సంవత్సరమున ఆయా సంవత్సరమున సంభవించిన గురువారముల గురించియు, ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు సంవత్సరము వార్షికములను ఇవ్వబడును. ఇతరులకు సంవత్సరము 1-12 రూపాయలు, ఒక పేజీపా సంవత్సరము మొత్తముగా కొనుగోరికి వెలసరముగా ఇచ్చెదము.
మేనేజరు, ఆంధ్ర పత్రిక, పోస్టాఫీసు నెం. 212, మదరాసు.

మీ కవనరమయినచో

యంత్రసంబంధమునట్టిగాని కరగి పోతపోయినట్టి గాని కవనములు గురించియు, ఉల్కలు, ఇనుపవాసములు, వంపులు వంపులుగ వంచబడిన రేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుపకమ్ములు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములకు గురించియు ఈ క్రింది కంటెనెర్లలోనే సంగతిసందర్భముల నెలనా సాలోచించవలసివచ్చి. వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువవెలయ కిచ్చుటలోను కోరి సంవత్సరమున కవనములలో ప్రభుత్వములలోను గొప్ప పేరు ప్రసాదించారు.

మీ కవనము... ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ
సాత్ ఇంజియా ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్, రహలపెట్టె నెం 555 రు,
మదరాసు

(ప్రీ కాటెగొరిజిక్ గోడనప్పుడు ఈ కృత్రికపేరు కూడ నుదహరింప గోరుచున్నాము.)

S

A SPECIALITY

IPKAR ANDAL OAP

Govt. Soap Works, CALCUTTA.

జర్నీలో తయారైన

జంకమార్కు- 20 డిగ్రీల 112 రతుల రంగు
వీసాలు మా తావున విక్రయమునకు సిద్ధముగా
నున్నవి. కావలసినవారు యీ దిగువ కనువరచిన
విలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకోవలెను.

Macherla Ramannah,

Yarn merchant & Commission agent.
392, Mint Street, Madras.

(Head Office)

Baba Buildings,

Princess Street,

Bombay No. 2.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

(547) సెక్యూరటీ కేసు (1487)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-1/2 రూ 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య

గారి జీవితము. మజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-1/2 రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
202 ఎస్టేట్ రోడ్, చెన్నై. ఈ.

కంటి అడ్రెస్సు:- వావిళ్ల, మదరాసు.

పాశ్చాత్య వెంకటాచలపండితుల

ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతమును

లోకామయవార

కస్తూరిమాత్రలవలె

శాస్త్రజ్ఞులగువారాదులు ఆయుర్వేదమును
వేరొకటి లేదని భావించుచున్నవారు. ఇది
బీజో అక్షరరసమైన యే వస్తువు పరతేమ
గావున ఆయుర్వేదమును విశేషముగా
ప్రస్తుతించుచు ప్రతిపాదించుచు సంవత్సరము లేక
సేరించవచ్చును. ఈ మాత్రమున గి నుండి రి వర
కు తాంబూలముతో గాని లేక పట్టి బోజితో
గాని ప్రతిదినము ఉపయోగించుచు వచ్చున
విషయమందము అభిరహు, ములభద్రము చుట్టి
వర్ణము, బర్ణము మలేయోవర్ణము, శీతము,
శీతాతము, నల్లు, కడిగేము, నరముల మెప్పి బలహీనత, ఇంక
తూ ఎంబా, ప్లేగు, కలకా, మున్నగు ఇంకా అనేకవ్యాధి
లకు వర్ణింప రానివర్ణము. ఇట్లుగలదిగిన శేక ఉపయోగించిన
శతములు నుదాహరించును. ఒకేపోటు మాత్రమందలదిగిన గురూ
స్తాన, వ్యాపారములు, ఉపాధ్యాయములు, విద్యార్థులు పోజు
ప్రీతిలు మొదల ఈ మాత్రములను పీఠించి నుదాహరించు పోజులు
వ్యాధులు. 350 మాత్రము గల సీసా 1-1/2 రూ 0-14-0
ఒక సీసా మొదలు అనన్తసీసావరద సీసా 0-4-0
ఒక సీసా 6 సీసాను తెప్పించిన బోజితో 0-1-0
12 సీసాలు " " 2-1-0
25 సీసాలు " " 4-2-0

అన్ని యాగాయములందును వీరవరము.

శ్రీ శీతారామవ వైద్యశాల

(301-504)

మొదటి పేజీ

కంటిదిలాకము:- "కంటి" మొదటి పేజీ

హిందూదేశైశ్వర్య చరిత్రము.

ప్రతి 1-1/2 రూ 0-8-0. రహులు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, చెన్నై.

(2292)

॥३॥

నెరకొగ నూనె అతి స్వల్పకాలములో మదుర్గుంతు
శక్తిగలిగినట్టి జైవక మిదియొక్కటియే, వ్యాధి ఎట్టి
స్థితిలో నున్నను దీనిని వాడవచ్చును. వ్యాధి కష్టక
మూడుమైదొవును. అందుకే రెనున్నట్లు దీని కేల రె 2 లు
మూత్రమే ఏర్పాటు చేయబడినది. నేటిదివరకే ఒకబుడ్డిని
రెప్పించి దీని నిలవనూ పరీక్షించును.

సభ్యుల శ్రమలను సాటిలేని జోషధనము. తప్పక
బలములేనట్టి సరములను కలుపుకొను బలమును గలగు
జేయగను. ఒక బుద్ధి శక్తి ౨. ౨.

ప్రాజాధార మైనట్టి ద్రవబలహీనము, జాతకము లేకపోవుట వీటికి ఆత్మస్వీకరమైన బౌద్ధము, దీనిని స్త్రీలకు ముఖ్యస్థై హితుడని మూడవచెప్పకగినది. గొడ్డునము గర్భిణిలో బిడ్డ చనిపోవుట లేక ప్రసవమైనతరువాత మృతినిందుట ముష్టగురుని దీనిని వివరము వాడుటవలన విప్రుక గుణముగను, ఒకలుడి కలయ. 8.

ఇది కలీలక కుదముగా నున్నదని మేము దృఢముగా నెప్పుగలము. నకలయైన నేతివానిలు కంటిలో యుండునట్టి అన్నివిధములైన ఎఱుపురంగులు దీనివలన తప్పక నయమగును. మిత్రులు మెలరు. 1.

సరళము అతిగడార్పదులే గలగు సరళుల తాగ్రహము
బలహీనము వీటికి ఇది శుభసూచియనిది. మిఠు మిశ్రము
కొంగ్రహుల సమీకృతి చేయకొన గోరవచ్చును దీనిని తప్పు
కాదును. కొన్ని విషయముల కాపిన తప్పుకలగిని వృత్తి
చేయును. ఒకబుడి వెలయ. ౪.

కామరూప దీపింపించిన బౌద్ధమతేంద్ర, ఒకసా-
 చాటియావిన దానయొక్క అడ్డురసమును మీద
 తప్పక తెలియను. బుద్ధి కలి తెలయ, 0-4-0.
 మా పూర్తి క్యాటలాగ్‌ను ప్రాయశః, ఉత్తర
 తుర్క ప్రముఖ బంగారీమార్కెట్‌లో నడపవలెను.

సరముల బలహీనము, దీర్ఘ కాలముగా యుండునట్టి
కీళ్ల సుష్పము, వాతరోగములు, మలబద్ధకము, వైక్ర
శంబంధమైన వ్యాధులు, కుటుంబము, కలదిమ్మ, మైకము
సోమరికనము, మాంద్యము, అజీర్ణము, మాంశగ్రంథులు
మున్నగువాటిని అదృశ్యముగా పోషింపజేయు. రక్తమును
బాగుగా శుద్ధపరచి తనాముసంబంధమట్టి చివరకార్థ
ములన్నిటిని భాయముగా పీడినయేము. ఒక బుడ్డి నెల
ద్య. 2.

విశిష్టమైన అనునమాతకముండి తయారు చేయబడి
నది. దీక్షార్పణి, దీక్షము తగుట, మొదలుగువాటి కిది
విశిష్టమగుదని మేము దృఢముగా నెప్పుడనుచు. బుద్ధి
కలిగి పఠ్యము 2-8-0.

230. ఆప్పర్ చిత్తూర్ రోడ్, బాగ్ బజార్, కలకత్తా.

231, Upper Chitpur Road, Bagbazar, Calcutta.

(1045)

శ.ల.రా. పట్టాను, ఇక పట్టా యోజా

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

పెద్ద నట్టు	రూ. 1-2-0	పెద్ద నట్టు	రూ. 2-2-0	
చిన్న "	" 0-12-0	చిన్న "	" 1-6-0	రూ. 1-12-0

ఇంకను అనేక నక్షత్రములు గలవు. పూర్వంను పోతేనే భిన్నము ప్రభేదము. కార్తీకలోని ఆ శివరము.

తండ్రి నిలానమః
 కందిట్, నుడరాను.

Illustration of two bicycle models. The left model is labeled "ADJUSTABLE FROM 4 TO 10 IN." and the right model is labeled "WHEE, EFFORT WITH MIDDLE TOOTH REMOVED FOR STRAHLING ROAD".

మా 'లిబర్టీ పీల్' కల్పి చేతుడను' ఉపయోగించుచు క
లుపు మొక్కలను తీసివేయుటకును సాగుబడిచేయు భూమిని
నులభయముగాను, కల్పితముగాను, దున్నుటకు ఇది తగినది. 4
అంగుళముల వెడల్పు మొదలుకొని 10 అంగుళములవరకు గరి
చేతుకొనవచ్చును. మధ్యకల్లకలె వెడల్పుగలంపు భాగమును
తీసివేసియెడల మధ్య సెకదాని విడిచి దాని ఇరుకొక్క
లను దున్నవచ్చును.

కట్టెగొనుటకు తేలికగాను, కుట్రగాను ఉండును. అంతే గట్టిగాను చాలా కాలమును పుట్టును ఉండును. ఫలితం 20 వేల మృత్యువులు కలుగును ఈ క్రింది విలక్షణమునకు ఒక అర్హుడు కంట్రును. ఈ కర్ర కట్టెని తరచుగా ధరించిన జరుగునలెను.

For price and particulars apply to

Limaye Bros.

**71, Apollo Street, Fort,
BOMBAY.**

యది మిక్కిలి వీరవృద్ధిని, ధాతువృద్ధిని, బలమును, కలిగించుటకై శ్రేష్ఠముయినది. దేహము, ఆకువృష్టము, నిశ్చాక, శుక్లవృష్టము, ఆలిమూత్రము, మొదలగునాటిని హరించి మంచికాంతిని, వీర్యములన్నియును, కామములును, యావన శంతోషమును, సంతాపపాప్తినీ కలిగించు తరళిసాదము— 2 దెబ్బపదములు—20 రు. దెబ్బ ప 1-4-0 ని. ప. చార్జి కైతేకము.

శి. వ. అందుకంటేని, అందుకే దన మాటం,
(2878) మేజేరి, నెలూరుజిల్లా, (Via) ఒంగోలు.

.....

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

అ తరువాత నా స్వచ్ఛందమునకు మార్గము.

అన్ని భావాలూ కోరికలు.

ਸਾਧੂ ਜੀ ਨਾਨਕਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਿੰਘ

(1708)   వీ, చీనాబజారు, నరక నామ

SECRET

అలిజర్నో రెడ్డి వీరు

and

సిగ్గె తెట్టిగ్గె ఇగ్గె డిగ్గె ప్పె

జర్మనీలో నిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందిన బిల్టర్
లూసియస్ లిండు అన్నింటా కంటేని వారచే
తయారు చేయబడింది. తక్షణమే ఈ క్రింది దిగు
మతి దారులకు వాసి లేప్పించుకొనుడు.

Chari & Ram, Post Box No. 38.
East Gate, Madurai.

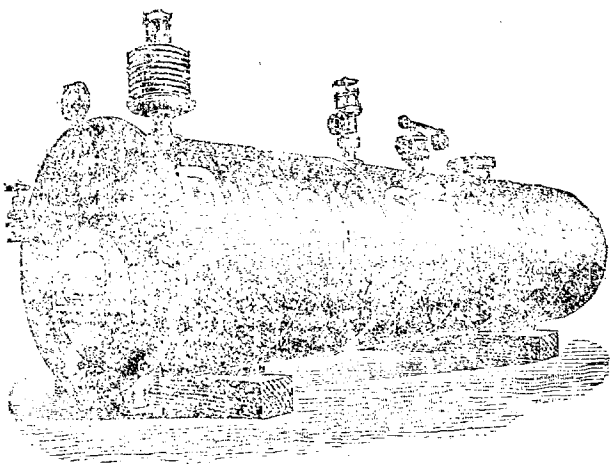
రతిరాజవీర్భవ దిచూరము

కేవలమునే కేవలముగాను అవకాశము ఇచ్చి నెంతగానూ
 చాలించి చలించిన కలగజేయును. రక్తమును సుత్రపతానమున
 చలించి నలుపుచును, కేవలమునకు బలమును వాంఛించు
 నిచ్చును. (శ్రీ) ప్రభువులకు అత్యాచార్యులకు అను బలము
 తానుమాత్రము కలిగించి వాంఛితులగుచును నమమాత్రము బహు
 నుదయనందుంచు పరమనాంశుకీయము ఇదియే. ఈ వాదము
 మనకు నేపించిన పుష్కలమునకుంజు, విక్రీణమునకు, పరమ
 మృద్ధిని, యాచనమును, నంతానామృద్ధిని, అమృద్ధిని
 కలిగించుచుండగాక ప్రపంచమును సృష్టించును. పద్మ 1-3
 మా 2 అం వి. పి. భక్తు అ 4 య. (పద 2283, పాద 714)
 పి. ఆర్. జనార్దనం నాయకుడు, సంగోళు, గుంటూరు జిల్లా.

DUNCAN STRATTON & Co.

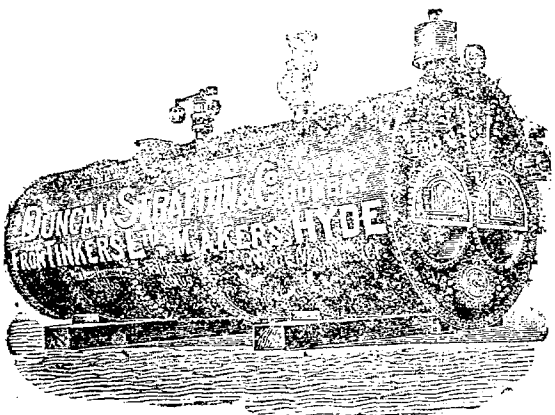
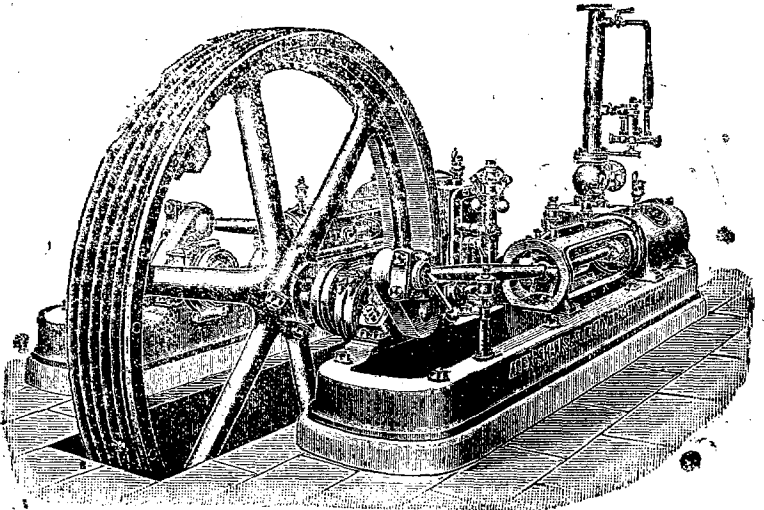
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో

ఎంజనీర్లు, మెషిన్ రి ఇంపోర్టర్లు, 9 మెరయిన్ పిథి, బొంబాయి.

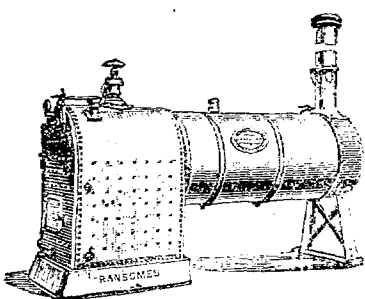
హైక్రాను స్టీల్ కార్బన్ బాయిలర్లు.

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 2 1/2 అడుగుల వరకు
వ్యాసము 12 అంగుళాలు
4 అ. మొదలు 6 అ. 6 అంగుళాలు వరకు
వ్యాసము
స్టీమ్ బోయింగు ప్రెషరు
80 పౌండుల మొదలు
160 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

హైక్రాను స్టీల్ లంకా మెరు బాయిలర్లు.
పొడవు 20 అ. మొదలు 30 అ. వరకు ఉంటుంది.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అంగుళాలు వరకు ఉంటుంది.
స్టీమ్ బోయింగు ప్రెషరు 100 పౌండుల మొదలు 250 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

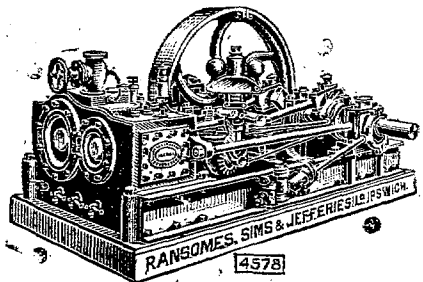
లాకో మల్టిట్యూబుర్ బాయిలర్లు.
స్టీమ్ బోయింగు ప్రెషరు 80 పౌండుల మొదలు 100 పౌండుల, 120 పౌండుల, 150 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

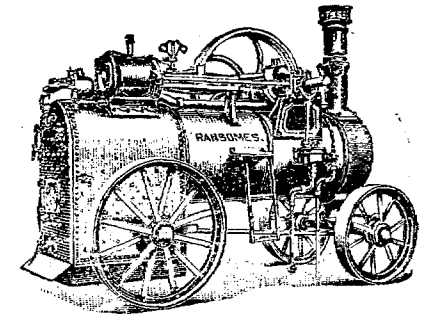
వర్టికల్ బాయిలర్లు.
వ్యాసము 30 అంగుళాలు మొదలు 42 అంగుళాలు వరకు ఉంటుంది.
స్టీమ్ బోయింగు ప్రెషరు 80 పౌండుల మొదలు 100 పౌండుల వరకు ఉంటుంది.

ఈ క్రింద తెలుసుకోవలసిన వాటిని
స్పష్టము చేయుచున్నాము.
మానవ బలమును మెషిన్, వాటి సహాయము
వలన ప్రేరేపించు మెషిన్
మానవ బలమును మెషిన్
మానవ బలమును మెషిన్
అన్ని రకముల స్టీమ్ ఎంజిన్లు
అన్ని రకముల స్టీమ్ బాయిలర్లు
కోల్డ్ వాటర్ మిల్లింగు మెషిన్
నూ నెమిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డకేయు మెషిన్ సామాగ్రి
శుభ్ర బియ్యము చేయు మెషిన్ వాటి
అన్ని రకముల పంపింగు మెషిన్లు
కాగితపు కత్తరిసాము సంభవించు కోరములు
కిరీట నూనె వడదను ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగు (ప్లాస్టు) కోరములు
తేలును వరుగు సాపు కోరములు
స్టీలు సుష్టింగు, కట్టింపులు, పెడెస్టాల్స్
రాబ్ విరల్ అండు కాపు విల్ వ్రల్లింగు.
కరయరా అన్ని రకముల సామాగ్రి.

నైట్ బ్రెనెడ్ కాంపాండు
హిందూస్థాన్ ఎంజినులు.
(కాన్స్ట్రక్షన్ మొనసుండి ఛార్టర్డ్ ఇంజనీర్స్.)
ఇండియా సింగిల్ సిలిండరు ఎంజిన్లు కూడ గలవు.

హైస్పీడు కాంపాండు ఎంజినులు.

పోర్టబుల్ స్టీమ్ ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరుగలవి.
స్టీలు ప్రెషరు 120 పౌండుల గలవి.
కాంపాండు - హై, లో ప్రెషర్ సిలిండరు.
స్టీలు ప్రెషరు 150 పౌండుల గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
బెజవాడ (స్టాంబిల్)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టాంబిల్ ఇంపోర్టర్ల కంపెనీ ప్రొప్రైటరు గారైన
మానేషల్ బాపనయ్య గారి కై నను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.
దగ్గు, కైత్యము, కడిశము, రొమ్ముపడిశము, తలనొప్పి, వాయునొప్పులు, పోట్లు,
బెలుకులు, చిల్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
చక్కని డబ్బితో నూనె మొదలు 0-10-0; డబ్బా 1-2 రూ 5-12-0. పోస్టుఖర్చు చేయి.
అమృతాంజనం డిపో, } 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి ఏజి, మదరాసు.

